

naše planine

9-10
1979

ČASOPIS PLANINARSKOG SAVEZA HRVATSKE I PLANINARSKOG SAVEZA BOSNE I HERCEGOVINE

Glavni i odgovorni urednik revije: prof. dr Željko Poljak
41000 Zagreb, Cesarčeva 5

Izlazi u šest dvobroja godišnje. Godišnja preplata 150 dinara (za inozemstvo 15 USA dolara). Cijena pojedinačnog dvobroja 30 dinara (za inozemstvo 3 USA dolara). Uplate čekom na tekući račun Planinarskog saveza Hrvatske (br. 30102-678-5535). Na poleđini čeka treba naznačiti: »Za Naše planine« i ispisati čitku adresu pošiljaoca. Preplate iz SR BiH šalju se na tekući račun Planinarskog saveza BiH 10102-678-710. Rukopisi se šalju Planinarskom savezu Hrvatske, 41000 Zagreb, Kozarčeva 22 i Planinarskom savezu Bosne i Hercegovine, 71000 Sarajevo, Sime Milutinovića 10. Izdavač je Planinarski savez Hrvatske. Redakcija: 41000 Zagreb, Kozarčeva 22, tel. 448-774, radno vrijeme 8—14 sati. Tisak »Vjesnik« Zagreb. Oslobođeno od poreza na promet na osnovi mišljenja Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu (br. 5449 od 26. XII 1972).

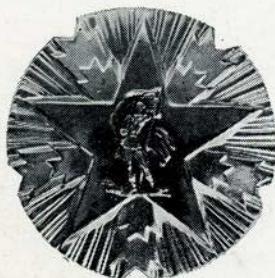
Godište 71 (31) Rujan-Listopad 1979. Broj 9—10
Volumen 71 (31) Septembar-Oktobar 1979. Number 9—10
Od 1898. godine »Hrvatski planinar«, od 1949. »Naše planine«

SADRŽAJ

Dr Željko Poljak: Deset godina Velebitskog planinarskog puta	209
Dr Neda Köhler-Kubelka: Daphne Blagayana na Oštretu	211
Dr Ignac Munjko: Na najvišem vrhu Kornatskog otočja	212
Uzeir Beširović: Dugo polje	214
Suzana Zlatarević: Jedovnik na Vijenac planini	216
Ante Rukavina: Gradina u ličkom Počitelju	217
Jelena i Buda Radović: Psiloritis na Kreti	219
Bojan Tollazzi: Kad planina hoće — kad planina neće	221
Edina Čimbur: Putevima Avnoja i Zavnobiha	224
Pavle Vranjican: Jedno penjačko ljeto	225
Dr Kuno Vidrić: Životna borba u visokoj planini	228
Dr Željko Poljak: Izgubili smo Sopot na Medvednici	229
Alpinizam	227
In memoriam	231
Ekspedicije	232
Publicistika	233
Speleologija	234
Jubileji	234
Transverzale	235
Orijentacija	236
Vijesti	236

Dodatak ovome broju:

Planinarsko društvo »Vihor« 1969—1979

Slika na naslovnoj stranici

Transport opreme Jugoslavenske ekspedicije Everest 79 u južnoj stijeni sedla Lha Lo (foto: Vladimir Mesarić, tisak: NIŠRO Varaždin)

**Planinarski savez Hrvatske
odlikovan je 1974. godine
Ordenom zasluga za narod
sa zlatnom zviježdom**

Deset godina Velebitskog planinarskog puta

Danas, deset godina nakon otvorenja Velebitskog planinarskog puta (VPP), možemo slobodno ustvrditi da je on posve postigao svoj cilj: Velebit nije više zabačena planina poznata svega nekolicini entuzijasta. Zahvaljujući upornom nastojanju naše planinarske organizacije njegovim divnim stazama danas prolazi na tisuće planinara i ljubitelja prirode. Velebit je stekao nebrojene nove poslovaoce koji ga nikada neće zaboraviti, jer tko ga je jednom upoznao, ostaje mu vjeran dok živi.

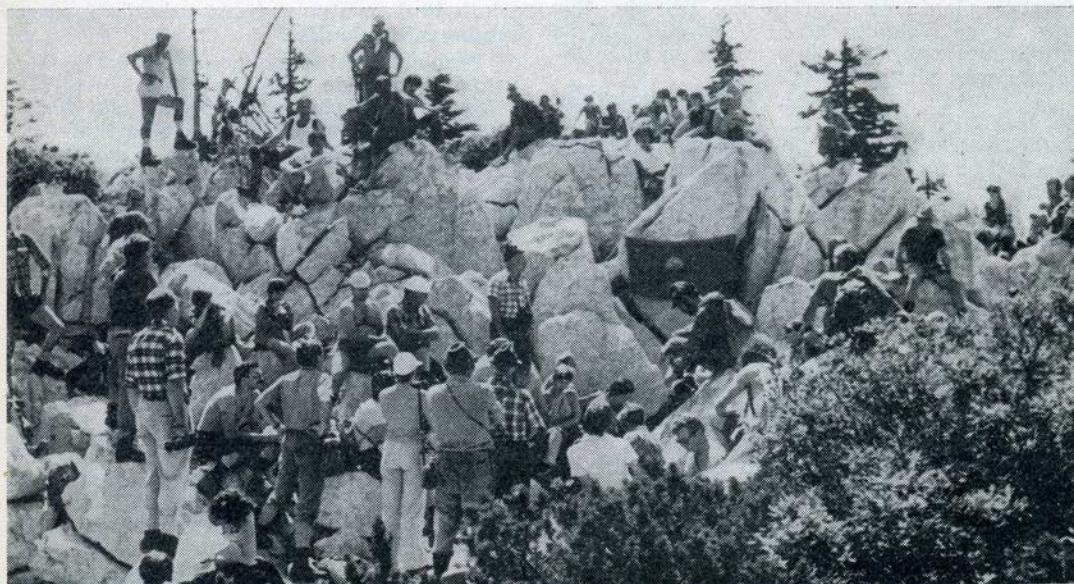
Možda će se nekome danas činiti sasvim prirodnim što je Velebit tako česta meta planinara i što je čak postao uobičajena tura za jedan vikend, no nije uvijek bilo tako. Kad smo prije 12 godina predlagali osnivanje VPP-a (NP 1967, str. 79), malo je bilo planinara koji su vjerovali u uspjeh tako zamašne akcije. Nije se naime radilo samo o markiranju staze, nego je na tom dugom putu valjalo osigurati noćista, jer velebitska priroda nije uvijek gostoljubiva. No kad je VIII redovna skupština PSH dala u zadatak Izvršnom odboru da tu zamisao ostvari, on se ne samo vrlo ozbiljno prihvatio ove velike akcije, nego je zaključio da će je proširiti nizom priredbi koje će Velebit što više popularizirati. Tako je prvo bitna zamisao prerasla u veliku akciju koja je trajala cijelu 1969. godinu. Zbog toga je ta godina proglašena »Godinom Velebita« i u njoj su se angažirala gotovo sva bolja društva u našoj Republici. Iz opsežnog programa od 11 točaka (vidi NP 1969, str. 27), koje su bile sve redom ispunjene, podsjetimo samo na nekoliko važnijih: osim trasiranja VVP-a, tiskana je knjiga o

Velebitu, organizirana velika izložba u Zagrebu o toj planini, naš časopis je u cijelom godištu donosio posebnu rubriku o velebitskim akcijama, u Velebitu je održan alpinistički logor, seminar GSS-a, republičko orientacijsko prvenstvo itd.

Dakako, najteže je bilo uređenje i opskrba trase. U NP 1978, str. 177, bilo je zapisano: »Jedna od najvećih akcija u povijesti hrvatskog planinarstva uspješno se privodi krajem. VPP će uskoro biti dovršen. Oni koji iz vlastitog iskustva poznaju Velebit i sve prepreke koje planinari moraju savladati na dužinskom putu od preko 150 km, znat će dobro ocijeniti što će značiti dobro trasirani i markirani put opskrbljen lancem od deset planinarskih kuća i skloništa koji pruža siguran krov nad glavom, a uz to detaljan vodič u obliku opsežne knjige sa svim potrebnim geografskim skicama.

Valja istaknuti da su prije otvorenja VPP-a otvorena nova skloništa na Malom Halanu, u Skorpovcu, Oštarijama i na Ivinim zodicama, da je obnovljen dom na Zavižanu i u Rossijevo sklonište, da je popravljena Premužićeva staza kroz Rožanske kukove, da je postavljeno 17 kontrolnih točaka itd.

Kad je sve bilo pripremljeno, PSH je organizod doma na Zavižanu. NP su o tome zapisale (1969, str. 233): Svečanosti je pribivalo oko 400 planinara iz cijele Jugoslavije, među kojima i skupina od tridesetak Slovenaca na čelu s drom Mihom Potočnikom. Mnogo je planinara stiglo i autobusima, na parkiralištu ih je nabrojeno devet. Nakon govora Bože Škerla, predsjednika PSH, prisutne je pozdravio ing. Ante Premužić. Taj poznati graditelj velebit-

Otvorene spomen-natpisa ing. Premužiću 30. lipnja prigodom proslave 10-godišnjice VPP-a

Izrada spomen-natpisa uz Premužićevu stazu

ske staze, sada već 80-godišnjak, bio je jedna od središnjih ličnosti svečanosti, stalno okružen planinarima, koji su nastojali doći do njegova autograma. Tom prigodom ujedno je otvoren novo uređeni zavižanski dom. Najveći dio posjetilaca krenuo je slijedeći dan Premužićevom stazom kroz Rožanske kukove...

O uspjehu velebitske akcije neka govore i brojke! Do sada je PSH raspačao 3023 dnevnika VPP-a, 800 planinara steklo je spomen-značku kao priznanje za obilazak trase. Mnogi su tako zavoljeli Velebit da su trasu ponavljali. Velik je broj onih koji zalaze s trase i u manje poznate dijelove Velebita. Posljednjih godina Velebit je postao osobito popularan među slovenskim planinarama: oni su »otkrili« njegovu osobitu ljepotu, sasvim drugačiju od Alpa, shvatili su prednost jedinstva planinske i primorske prirode. Sve više se na Velebitu sreću i stranci, koji se pridružuju našim planinarima ili se služe fotokopijama planinarskih skica.

U povodu 10. obljetnice VPP-a sastali su se ljubitelji Velebita iz cijele Hrvatske na maloj svečanosti koja je održana 30. lipnja ove godine na Zavižanu (vijest u prošlom broju na str. 201). Sa Zavižanu su se svи sudionici uputili Premužićevom stazom do mjesta gdje je PSH dao da tu priliku uklesati u živu stijenu pored staze natpis (oko 1 sat hoda od doma na Zavižanu). Natpis je svečano otkrio predsjednik Konferencije SFK Hrvatske, dr Slavko Komar, i time je staza ing. Premužića i službeno dobila ime koje planinari već odavno upotrebljavaju. Svi su prisutni bili jednoglasnog mišljenja da je natpis uklesan u stijenu vrlo sretno rješenje: ne samo da je nenametljivo uklopljen u prirodu, nego je i trajan. Inspiraciju za ovakvo rješenje dao je rimski »Pisani kamen« kod Begovače, star gotovo dva milenija.

Ovom prilikom valja posebno odati priznanje našem senioru ing. Anti Premužiću koji je ove godine u Zagrebu proslavio svoj 90. rođendan. Iako mu fizičke snage nisu dopustile da se i ovom prilikom osobno uspne do

svoje staze, on je bio prisutan u mislima svih prisutnih, i oni su mu s dalekog Velebita uputili veliko »Hvala!« Svojom genijalnom dalekovidnošću on je još prije 40 godina predviđao ono, što mi danas popularno nazivamo planinarskom transverzalom, i shvatio svu prednost goleme dužine Velebita za uzdužno planinarenje. No on se nije kao većina današnjih organizatora transverzala zadržao samo na markiranju postojećih staza, nego je sagradio posve novi put u obliku visinske uzdužne turističke staze kroz cijeli sjeverni i srednji Velebit u dužini od oko 50 kilometara. Stvorio je stazu kakvu nema ni jedna planina u našoj zemlji, a po ljepoti i umještosti trasiranja teško bi joj bilo naći prema u Evropi. Njegova je staza najatraktivniji dio današnjeg VPP-a. Što znači ta staza najbolje znaju posjetioc VPP-a kad po završetku Premužićeve staze moraju nastaviti kretanje u južnom Velebitu po mukotrpnim pastirskim stazama, neprestano tražeći markaciju da ne zalučaju i brižljivo pazeći na svaki korak da ne promaše nogostup.

I na kraju, ne bi valjalo kad bismo zatvorili oči pred problemima oko VPP-a koji još uvijek nisu riješeni. To su u prvom redu otvorena skloništa uz trasu, koja su bez stalnoga nadzora i prepustena uvidljivosti posjetilaca. Nažalost, onaj mali postotak neuvidljivih ostavlja za sobom više tragova nego svi pravi poštovaoci prirode. Zanimljivo je da najviše prigovora zbog nedostataka na VPP-u upućuju baš oni posjetiocici koji za sobom ostavljaju nered, lom i smeće. Protestiraju smatrajući da bi se netko drugi, a ne oni sami, morao brinuti da skloništa budu u redu, i još imaju obraza da nakon prolaska trase zahtijevaju spomen-značku VPP-a, premda nisu uplatili Savezu ni onih simboličnih 10 dinara po noćenju u korist fonda za održavanje skloništa.

Problem je i održavanje markacija koje vrlo brzo blijede pod utjecajem sunca, bure i leda. PSH ulaže velike napore oko obnavljanja markacija, održavanja skloništa i popunjavanja kontrolnih točaka s kojih često nestaju žigovi iako su te točke većim dijelom maskirane i poznate samo onima koji imaju Dnevnik puta. U posljednje doba, zbog odlaska i posljednjih stanovnika iz visinskih velebitskih sel, postaje akutan problem nekih skloništa, osobito u srednjem Velebitu.

Ipak, možemo biti optimisti! Broj planinara velebitaša iz dana u dan raste. Od one šaće ljudi prije desetak godina narastao je toliko da im se danas ni broja ne zna. Iako komercijalni duh našega vremena u naletu prodire u svaku poru našega života, velik broj ljudi, i sve veći broj mlađih ljudi, koje srećemo po velebitskim stazama u potrazi za ljepotom prirode, još jedanput dokazuje svu vrijednost planinarstva u humaniziranju našega života u okvirima civilizacije.

Tekst: **Željko Poljak**
Slike: **Nikola Aleksić**
i Milivoj Kovačić

Daphne Blagayana na Oštrcu!

Dr NEDA KÖHLER KUBELKA

ZAGREB

Oštrc u Samoborskom gorju, to Zagrepčanima toliko drago planinarsko izletište, brine se uvijek da nam priredi neko iznenadenje, bilo da nas za vrijeme zimskih dana, punih sivila i hladnoće, iznenadi prekrasnim injem koje u onom tmurnom vremenu kiti kristalnim ukrasom i najneuglednije grane; bilo da nas iznenadi nezaboravnim pogledom na Kamniške Alpe koje se kao fata morgana stvore na horizontu nakon blistavih razvedravanja; bilo da tamo nalazimo populjke kukurijeka već u prosinacim danima, koji su nam prvi vjesnici dolazaćeg proljeća; bilo da nas obraduje prekrasnim primjercima kačuna i izvanrednim cvjetovima Daphne strijate, koje nigdje drugdje nisam vidjela u tako bujnom, intenzivno purpurnom cvatu.

Oštrc nam nakon gradske vreve daje smirenje u osami prekrasnih prirode, ako se samo udaljimo od markiranih puteva. Iako smo česti posjetioc tog našeg Samoborskog gorja, iznenadenje koje nam je ono priredilo prošle travanjske nedjelje, bilo je ipak nešto izvanredno.

Počeli smo tamo naše redovno lunjanje oko Oštresa i odlučili, sve u šali, da osvojimo neke strme livade. Salili smo se i upriličili natjecanje tko će prije stići do jedne kose oko 150 m iznad zaobilazne staze. Utrkivali smo se, s jedne strane jurišnici koji idu »dilettissimo«, te mi obične »lijenčine« koje idu okolnim putem. Stigli smo svi na željenu kosu, samo su pobjednici jurišnici bili dobro zajapureni! Kod našeg susreta na kosi, opazila sam nečeg triumfalnog u pogledu moga supruga Bože, što se nije odnosilo na »osvojenu« kosu. Sav se krijesio i skoro vičući mi naredio neka ne pitam ništa i neka se spustim niz livadu do maloga hrasta. Jurnula sam koliko su me noge nosile i moram priznati, ostala bez riječi kad sam tamo stigla. Ugledala sam na malom prostoru strme livade oko stotinu primjeraka prekrasnih, mirišljavih cvjetova Daphne Blagayane*, tog toliko čovenog botaničkog rariteta Polhograjskih Dolomita, radi kojeg smo posebno tamo putovali da ga vidimo i snimimo. Nismo ni slutili da se ta rijetka i slavljena ljepotica nalazi i nama tako blizu, na našem Oštrecu. Možda je botaničarima poznata ta činjenica, ali za nas je to bilo veliko iznenadenje.

Ponosno su se njihale bijele glavice mirisnog cvijeća na proljetnom vjetru. Gledala sam svaki cvjetak, divila se elegantnim dugim peteljkama, prekrasnom lisnatom vijencu iz kojeg su virili bijeli cvjetići. Svaka je Daphne izgledala kao vjenčana kitica za neku malu ptičju mlađenku.

Daphne Blagayana na Oštrecu

Ispitala sam pojedine površne korjene kojih su se slijevali u centralni, kao prst debeli korjen, što mi je dokazivalo da je Daphne već stari stanovnik ovog kraja. Vjerojatno je to naše nalazište jedna od preostalih oaza koja se uspjela očuvati od sve većeg uništavajućeg naleta neupućenih izletnika. Otkrio nam je Oštrc svoju brižno čuvanu tajnu, imao je povjerenja u nas, znao je da ga nećemo zloupotrijebiti. Mislim da mi u tom času nitko nije mogao pokloniti ljepši dar od tog krasnog otkrivačkog doživljaja koji mi je priuštilo naš Oštrc.

* Biljku Daphne Blagayana (Blagajev volčenik ili Kraljeva roža) pronašao je i opisao grof Blagay kao rijetku biljku koja raste u Evropi na Polhograjskim Dolomitima i negdje u Škotskoj. Njemu u čast je biljka dobila dodatno ime (R. Badjura: Vodič kroz Jugoslavenske Alpe, Slovenija, 1922/23. str. 73 i 367).

Vela ploča na otoku Kornatu

Foto: Dr Ignac Munjko

Na najvišem vrhu Kornatskog otočja

Dr Ignac MUNJKO

ZAGREB

Vozeći se po bonaci na m/b »Panonija« (12. 6. 1979. god.), uz dobrim dijelom svježe spaljeni otok Lavdaru (Lavdarskim kanalom), već iz daleka vidimo ispod jednog vrha otoka Kornata svijetli bijeli trokut, koji se lijevo ističe podno vrha Škrile (220 m).

Nakon prolaska uz rt Čušku, Gornje Abe i Velu Proversu upućujemo se uz pratinju galjebova između Donjih Aba (Male i Vele) i Sestrice prema Trbuštu (Mali Obručan) i Velenom Obručanu (vidi sliku), između Mrtovca, doveći se prekrasnim vertikalama, dijelom obraslih zečinom. Na Levrnaki stižemo u prekrasnu uvalu Lojena, gdje nam ugodaj kupanja kvare ta »divna stvorenja« — meduze (Pelagia noctiluca). No, ubrzo se između nas 68 našlo meduzolovaca, koji su ih hvalili probušenim plastičnim čašama.

Zatim plovimo uz Borovik prema Kravljaci, gdje pristajemo oko podne. Kako je bilo jako vruće (35°C pokazivao je termome-

tar na polaroid kameri), samo polovica od prisutnih planinara izletnika krenula je »ovčjom« stazom uz staru čatrnu (iz 1910. god.) desno prema suhozidu i putu prema vrhu Metline (237 m). Kako nam prvi cilj nije bio uspon na Metline, najviši vrh otoka Kornata, jer smo ga posjetili već dva puta (7. 7. 1977. i 3. 6. 1978, sa 42 planinara), već Vela Ploča (Magazinova škrile) podno vrha Škrile (220 m), stoga idemo uz sam suhozid na zapadno sedlo vrha Metline, prolazimo sedlo (Metlina nam ostaje s desne strane) prateći stazu, kroz otvor u suhozidu skrećemo malo desno sjeveroistočno od Metline i dolazimo na prekrasnu kamenu kosinu Magazinove škrile (za 40 min od mjesta Kravljaci). To je impozantna strma klizna iskracana ploha (130×70 m, na visini od oko 150 m) od vapnenca, nastala klizanjem terena, te izbradzana mnogim uskim kanalićima (slika).

Vela Ploča je osebujni lokalitet otoka Kornata, o kome je mašta isplela podosta priča, te je svakako treba posjetiti. Penjemo se na vrh Škrile, uživajući u vidicima na sve strane i ne znamo koji je ljepši. Jugoistočno od Vele Ploče vidimo šumicu samonikle crnike. Nakon postavljanja planinarskih oznaka na vrhu ostavljamo tuljac i notes za upisivanje, te se uzajamno častimo dobrom hladnom bevandom, usput slikajući tu nezaboravnu ljetoputu oko nas. Zatim krećemo prema vrhu otoka (Metline, 237 m). Mala neopreznost na stazi mogla je skupo stajati mog prijatelja (i svjetskog putnika) dipl. inž. Leonarda Putza, jer je pri padu, osim kontuzije, zadobio popriličnu razderotinu na nozi. Ne smiju se potcenjivati šetnje po lјutom kršu i treba za nj imati podesnu obuću.

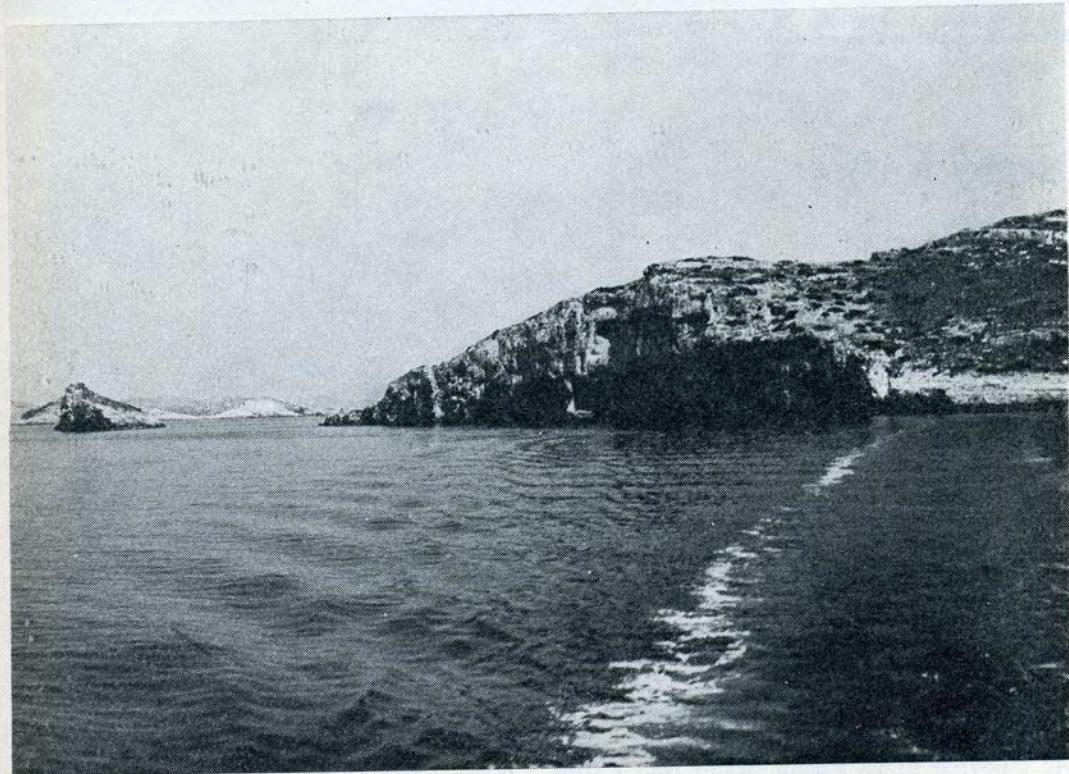
Na vrhu Metline (slika), koji predstavlja betonski stup na kvadratnoj betonskoj ploči (2×2 m) iz 1942. god., čekala nas je mala neugodnost, jer nije više bilo na označenom mjestu tuljca s planinarskim žigom. Mora da je nekome smetao. Prije godinu dana u tuljcu je nedostajala samo olovka i boja za žigove. Žao mi je knjige dojmova. Iz nje sam zapisao: »Izašli smo iz svakodnevnog našeg, bili smo prepuni maštanju. Bilo je dovoljno zapravo gledati i slušati, da se svijet iz bajke otkrije pred nama i nastavi pružati na prelijep film u koloru« (dr Srećko Marač,

3. 6. 1978); »Dodatah, vidjeh, uživah!« (inž. Damir Irha, PD Krndija), »Razgled čudovit, Kornati prekrasni« (18. 7. 1977. Miha Potočnik, Ljubljana); »Lepo je, no kaj reči« (Miljalj. Ljubljana, 31. 7. 1978), i drugi.

Na vrhu se šalimo na račun nestalog tuljca, osvježavajući postojeću markaciju i slikajući okolicu, jer su vidici prekrasni. Vide se Vrulje, Modri bok, Strižna, Kravljica (gdje osoblje hotela »Korinjak« prži za nas na gredelama ribu), otoci Maun, Levrnaka, Mrtovac, Obručan, Sestrice do Grapeščaka na Dugom otoku. Posebno zapinje za oko kula iz 6. stoljeća — Tureta, sjeverno od kule je brdo Pedinka pod kojim su nađeni ostaci ilirskog naselja utvrđenog suhozidom od prije 2500 godina, te crkvica sv. Marije (gdje je 1603. god. postojala uz nju bratovština Gospe od Tarca sa 100 članova).

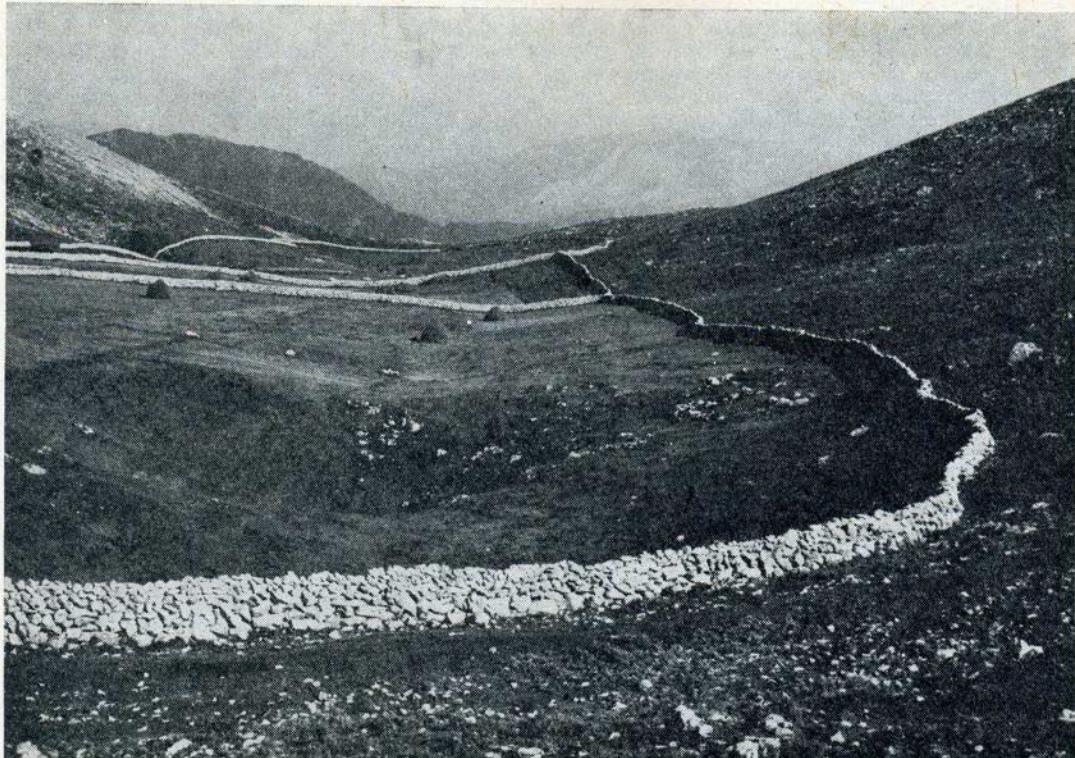
U Kravljici živost, kupanje oko broda, ručak te kupovanje meda, komovice rakije, vina i sira od mještana.

Vozeći se Kornatskim kanalom uživamo u večernjem suncu, gledajući tu čudnovatu ljetoputu kamena i siromaštva vegetacije (dok na Dugom otoku je nađeno 550 vrsta biljaka na Kornatima ih je svega 150). Nezaboravna su sjećanja na Velu Ploču i Metline, do kojih smo išli po lјutom kršu, oštrom draču, uz suhozid, po jakom suncu.

Mali i Veliki Obručan u Donjim Kornatima

Foto: Dr Ignac Munjko

Kamene ograde u Dugom Polju

Foto: U. Beširović

Dugo polje

UZEIR BEŠIROVIĆ

SARAJEVO

Dan je bio sunčan, blag, tih. Zbog toga nam se Dugo polje učinilo još dužim nego što ustvari jeste. Po okolnim šumama gorjeli su tamnocrvene vatre pozne jeseni. Oko nas je sagorjela kratka trava, koju su oštiri zubi goveda i ovaca opasli do korjena u zemlji. Prostor dug, širok, neizmjeran. Pored nas proleti poneka ptica svijetle boje, kao rasprsnuta zvijezda. Prhne poneki leptir, šaren kao da je kroz dugu proletio, pa ga više nikada ne-ma. Dugo nema ničeg živog. Naš korak se otegao, isto kao Dugo polje.

Nerijetko bljesnu na suncu bijeli krečnjaci poredani u ogradi. Brižno i pedantno su složeni, kao po špagi. Ovim kamenim ogradama vrijedni Umoljanci ogradili su nevelike oaze kosanica i oranica. Ove ograđene prostore tamošnji gorštaci koriste za žito, krum-pir i povrće ili za stočnu hranu (zob i sije-no).

Pejzaž ove visoravni je jedinstven. Nema sličnosti ni dodirnih točki ni s ma kojom drugom planinskom visoravni. Ovdje je niska oskudna trava pomiješana s kamenom. I postoje samo ta dva prirodna elementa. Na nekoliko mjesta ostala su i uporno odolijevaju oštrom zubu vremena usamljena bukova stabla, pa čak i jedan javor. Voda je rijetka. Nema izvora. Voda je ovdje isto što i suza isplakana. Voda je pojам, isto kao i u Hercegovini.

Dugo polje je zatvoreno planinskim masivima Bjelašnice, Lovnica i Oblja. Dugo polje je predvorje ovih triju planina, kao predvorje začaramih dvora.

Ovdje na ovoj visoravni čovjek i visoravan uvijek su drugovali, kao svatko tko se posebno voli, međusobno cijeni, pa i poštuje. Dugo polje se smirilo i ukrotilo pod dugim te-

retom godina. U ovom prostoru kao da je vrijeme zaustavljeno. Ovdje ima toliko neočekivanih promjena, boja i oblika, spajanja i razdvajanja, svijetlog i tamnog kao što to ne-ma nigdje i nikakvo drugo polje. Sve se ovo stvara i nestaje u tilom času pred našim očima. Ovdje je nebo raskošno i najčešće plavo. Ovdje se može satima drugovati i gledati u prostrano polje i nebo. Ovdje sunce dugo po-

čiva, a mjesec se preko cijele noći zadržava. Vjetar je stalno prisutan, a nerijetko urla, ja-uče i zavija kao ranjena zvijer. Kiša obilno pada, ali se voda ne zadržava na površini — jednostavno je proguta porozna zemlja.

Ovdje u Dugom polju putnik se neosjetno pretvara u hodočasnika, koji se klanja velikom prostranstvu jedne daleke planinske vi-soravni.

Dio Dugog polja s Bjelašnicom u pozadini

Foto: U. Beširović

Jedovnik na Vjenac planini

SUZANA ZLATAREVIĆ

JAJCE

Ne znam zašto me niže i manje poznate planine više privlače nego one visoke i više poznate. Najradije se odlučujem da posjetim planine s nemarkiranim putevima, planine o kojima nije pisano, odnosno planine za koje se o svemu moram raspitivati (put, izvori, noćenja, običaji, događaji, flora i fauna).

Jedna od takvih je planina Vjenac. Nalazi se 10 km zračne linije južno od Drvara, s najvišim vrhom Jedovnikom (1539 m). Zbog najvišeg vrha Vjenac često zovu Jedovnik. Planina se pruža u pravcu SZ-JI u dužini od oko 18 km, s dosta lijepih vrhova: Cicibor (1065), Tisova kosa (1489), Osječenica (1261), Orlov vrh (1261), Snježarski vrh (1420), Crni vrh (1519), Suhbor (1263) i drugi.

Od Drvara preko Jedovnika do Tičeva i dalje preko Šator planine ide transverzala »Mladost«, a u sklopu planinarskog puta »Bratstvo-Jedinstvo«. Markirani put ove transverzale može se koristiti za pristup na planine. Ako bude onih koji kane posjetiti vrh Jedovnika, evo im i opisa puta!

Iz Drvara vodi makadamski seoski put do Grubarevih kuća i Trninića brijege. Tu staza ulazi u bukovu šumu i daljim usponom vodi oko vrha Cicibora na Grahovsku previju (KT-4 transverzala »Mladost«). Od mesta

gdje je obilježena kontrolna točka, staza vodi serpentinama kroz šumu puteljkom na Male Lokve. Tu napušta puteljak i kreće lijevo kroz šumu gdje ima dosta oborenih stabala, pa ih je nužno zaobići. Zatim pored vrtaca, južno ispod Tisove kose, gdje izlazi iz šume i dolazi na proplanak s rijetkim stablima. Put nastavlja jakim usponom preko stijena na vrh Jedovnika, s kojeg se vidi cijeli predeni put, drvarska kotlina i sam Drvar te planine Osječenica, Klekovača, Šator, Jedovnik i Dinara. Sest metara sjeverno od vrha je KT-5.

Ako ste na ovu planinu došli samo radi njenog vrha da uživate u vidicima, za povratak bih preporučila isti put. Ko dođe na ovu planinu s namjerom da je što bolje upozna, neka krene trasom transverzale »Mladost« jer ona obuhvaća najveće dijelove Vjenca.

Od vrha Jedovnika staza se spušta u jednu uvalu, s čije desne strane ostaje šumarak. Odatle ide prvo kroz jedan prolaz u stijenama i pored velike vrtace koja je na desnoj strani, dalje nastavlja kroz šumu (1 km), a potom izlazi na cestu; tu je šumska okretaljka. Nakon 200 m dolazimo na raskrsnicu. Markirani put skreće lijevo i nakon 6 km dolazi do radničkih baraka. Od baraka marka vodi kratko cestom, zatim je napušta i ide jednom livadom, presijeca cestu i opet skreće u šumu, te izlazi na proplanke gdje se nalaze napuštene kolibe s desne strane. Poslije prolaska kroz šumu dolazimo u Tičev polje.

U polju su smještena dva sela: Malo i Veliko Tičovo, prava partizanska sela. Da je tako govore nam i slijedeći podaci: Dana 9. septembra 1942. godine u Malom Tičevu formira se IV krajiška brigada koja je prošla slavan put, izvojevala je mnoge pobjede, a u toku rata bila jedna od najboljih.

Dana 2. novembra 1942. godine na Tičevu se formira II proleterska divizija u kojoj je veliki broj boraca iz Grahova i okolnih sela. O ovim dogadjima govori nam i spomenik u Malom Tičevu.

Na obroncima planine Vjenac nalazi se selo Obljaje, selo u kome se rodio legendarni Gavrilo Princip. Malo je onih tko nije čuo da je Gavrilo 28. juna 1914. godine u Sarajevu smjelo sačekao i izvršio atentat na prijestolonasljednika Franju Ferdinandu, što je bio povod prvog svjetskog rata, ali je također malo onih koji znaju da se Gavrilo rodio u okrilju Vjenac planine.

Iz Tičeva se transverzalom »Mladost« preko sela Benića, gdje je bila bolnica VIII korpusa, stiže na Šator planinu, odnosno Šatorsko jezero i dalje u Glamoč.

Ovom kratkom pričom ni blizu nije sve rečeno o Vjenac planini, kroničari bi o njoj mogli knjigu napisati.

Na Jedovniku

Foto: Kliko Sakib

Gradina u ličkom Počitelju

ANTE RUKAVINA

GOSPIĆ

S desne strane ceste Gospic—Lovinac izdiže se iznad Ličkog polja dio južnog Velebita s njegovim najvišim vrhovima. Visočica, prva u tom nizu, sa svakim korakom udaljavanja od Gospića, mijenja svoj oblik da zatim pogled prelazi na Malu Visočicu pa na Počiteljski vrh da se preko Golovrha i Bandanskih visova najednom zaustavi na Badnju. Tek ovaj izravan pogled na njegov vrh s istočne strane izgleda kao neko nepoznat šutljivo brdo okrenuto na neku drugu stranu objašnjava i njegovo ime.

Cijeli se ovaj niz završava Svetim brdom, tim posljednjim velebnim velebitskim visom.

Koliko li je samo staza, koliko skrivenih prolaza i zanimljivosti u ovom dijelu planine koji preleti oko za tren. Koliko li je stradanja i patnji odzvanjalo planinom u teškim stoljećima bitaka. Na svakom koraku ovih predjela može se satkati priča o našoj povijesti od najstarijih dana do danas.

Nekako u sredini tog niza bregova, šumovitih, šutljivih i naoko neosvojivih, iza sela Počitelja samo pažljivo oko i dobro poznavanje ovih predjela može uočiti na samom podnožju goleme planine malu uzvisinu, reklo bi se nevažnu, jer takvih ima na desetke u vidokrugu, ali strmu i po svom obliku kao predodređenu za izgradnju obrambene utvrde. To je Gradina (791 m), tako je danas zovu i tako je zabilježeno u kartama, a nekad je to bio Počitelj-grad. No njegova važnost u ličkoj povijesti pa i povijesti cijelog našeg naroda daleko nadmašuje skroman izgled ovoga brdašca.

U srednjem vijeku i davno prije turske najeze, na počiteljskom zemljištu oko današnjega puta i stare crikvine postojalo je prvočno naselje koje se tu razvilo do 1263. kada je taj posjed prešao u punu vlast kraljevu i to još prije podizanja župskog utvrđenja (castruma). U to vrijeme lička je župa zauzimala dobar dio Like sve dok nije kralj Bela IV, učvršćujući svoju vlast u Lici, izvršio novu podjelu župa. Tako mu se središte ličke župe našlo, po pretpostavci Stjepana Pavičića, u Širokoj Kuli, dakle na samom rubu župe. Da je tako bilo dokazuju činjenica što je između 1258. i 1263. kraljevski dvor težio da stekne drugo prikladnije mjesto u Lici gdje bi sagradio novi župski dvor. On je u tom nastojanju u zamjenu za svoje posjede Sičevo, Kaseg, Grebenar i Brotnjane u sjeveroistočnom dijelu župe, dobio Počitelj čiji je vlasnik bio župan Petar Tolimirović iz plemena Mogorovića. Počitelj se nalazio skoro u središtu Ličke župe. Tada je na tom mjestu podignut novi župski grad, a stari je za pušten.

Kasnije se pod utvrđenjem podiže naselje zvano Podgrade (Datum sub nostro castro Pocitel in villa, vocata Podgradie). U prvotnom naselju živjeli su kmetovi tvrdave (jobagioni) i ostali kmetovi, a u Podgradu poluvlašteno građanstvo, trgovci i obrtnici, a svakako je naselje imalo svoju posebnu župu s crkvom. Tako je Počitelj, uz Lapac, postao jedan od najznamenitijih gradova u Lici i središte Ličke župe koja je zauzimala prostor većeg dijela današnje općine Gospic.

O njemu piše književnik Ivan Devčić u Vijencu godine 1895. i u Prosvjeti 1907. Po tim njegovim zapisima 1334. knez je u Počitelju Juraj Vlatković, zatim Nelipići, 1371. knez je počiteljski i buški Petar Vojnović. Za vrijeme hrvatskoga pokreta protiv kralja Sigismunda, kada su ustanici zarobili njegovu ženu Mariju i majku joj Elizabetu i neke ugarske velikaše nakon bitke kod Gorjana 25. srpnja 1386., velikaši Stjepan od Kaniže te Ladislav i Nikola od Ašana zatočeni su u Počitelju sve do slijedećeg proljeća. Tadašnji gospodar Počitelja, Ivan od Paližne, prior vranski, i njegovi suborci braća Horvat, zbog sukoba s kravskim i krčkim knezovima pušte sužnje i predaju grad svojim protivnicima, pa je od tog vremena Počitelj u vlasti kravskih knezova. U ugovoru između Ivana Karlovića i Nikole Zrinjskog 10. kolovoza 1509. spominje se Počitelj kao Karlovićev grad, a u novom ugovoru od 1522. nema mu spomena, jer su ga vjerojatno već zauzeli Turci. Godine 1577. spominje se u popisu tvrđava koje su u turskim rukama, no nakon toga potpuno je propao jer ga nema u popisu onih gradova koje je grof Adolf Zinendorf kupio od carske bečke komore godine 1692., dakle poslije izgona Turaka.

Trebalo je proći slijedećih 200 godina pa da povjesničar Radoslav Lopašić (Karlovac 1835 — Zagreb 1893) otkrije jedan dio tajni već davno propalog grada. On piše u svojoj knjizi »Dva hrvatska junaka«: »U Počitelju ne samo što je bio glasovit zemaljski arhiv, koji je kasnije u Rab i koje kuda raznesen i propao, već je bila i znamenita Karlovićeva ergeta plemenitih konja.«

U toj jednoj rečenici temeljiti istraživač naše starine puno kaže o tom starom gradu jer već smještaj državnog arhiva govori o njegovoj važnosti, stabilnosti i dobroj lokaciji, a postojanje ergele izvanredno je važan podatak o povijesti ovog kraja i njegova stočarstva.

Ove podatke prenose kasnije i drugi pisici (Dragutin Hirc, Milan Japunčić i Enciklopedija Jugoslavije), a književnik Petar Grgec u svojoj knjizi »Hrvatski Job šesnaestoga stoljeća ban Ivan Karlović«, oslanjajući se na brojne izvore, piše slijedeće: »U dolinama

su ratarci gonili uz drveni plug volove, a kneževska je pratinja jašila krasne konje, koji su se uzgajali u glasovitim Karlovićevim ergelama."

Ovaj podatak o Karlovićevoj ergeli od neprocjenjive je važnosti i za povijest našeg stoljeća, jer su prve ergele u Evropi osnovali francuski kraljevi prvih godina XVI stoljeća, dakle osnivanje ove ergele odraz je imovne moći ovog kraja, odnosno velikaša i njegovih naroda, a uz ostalo i praktična potreba da se na taj način poboljša obrana od rastuće i sve bliže turske opasnosti.

Prema već spomenutim Devčićevim zapisima s kraja XIX i početka XX stoljeća stari grad Počitelj odnosno njegovi ostaci izgledaju ovako: »Brežuljak se drži donekle Velebita, zatim se opet odvaja i posamo užvisuje. Strm je sa svih strana, te je grad bio pristupan samo s velebitske strane, kuda se pozna i danas trag ceste, koja je izvedena malko podalje obronkom Velebita. Sa kose, koja spaja Velebit sa brežuljkom, vodile su stepenice, kojih sada nema, ali se starci sjećaju da su tu bile.

Zgrada je bila duga 13,5 m, a široka 7,3 m. Bila je na dvoje razdijeljena, te se vide tragovi prozorima i jednim vratima. Zid je debeo u temelju 1,8 m, a dalje 1,5 m. Nutarnji zidovi porušeni su, vanjski su prilično uzdržani, te ih ima do 8 m visokih. Sa jugoistočne strane velik je strmac.

Nedaleko zgrade — 4 m duljine — vide se ostaci zdenca, koji je sada zemljom zasut.

Uz ovu zgradu bila je druga manja, deset duga a četiri metra široka. Od ove je vodio zid na zapadnu stranu u duljinu od 17 m, savijao se nizbrdice, opasajući zgrade u udaljenosti od 34 m, pa se sastajao sa većom na jugoistočnoj strani. Ovaj zid — gradski bedem — debeo je 1,5 m, a ima ga mjestimice do 5 m visoka.

Pred gradskim bedemom, na sjevernoj strani, vide se ostaci pačetvorinske zgrade, 12 m duge, a 6 m široke.

Narod priča da je u gradu stanovala kraljica Marija Beuta, koja je od straha pred Turčinom grad ostavila, te sa silnim blagom otišla u Bag, a odavde dalje. Mogli bismo naslućivati da je to bila bosanska kraljica Maria, žena nesretnog kralja Stjepana Tomaševića, koja bješe u prvi čas turske pogibelji u Hrvatsku pobegla.

Za turske vladavine nestalo je starog stanovništva, a nakon Turaka naseljeno je novo u kojem se nije sačuvala predaja o starih vremenima iako se sačuvalo ime sela. Ispod Gradine, ostataka Počitelj-grada na njezinu vrhu, naselilo se pleme Vuksana pa se taj zaselak zove Vuksanova varoš, a neki i Gradinu zovu Vuksanova gradina.

A Počitelj-grad danas?

Prilaz selu Počitelju mogući je s ceste Gospic-Gračac iz Ribnika i iz Metka. Iz ova sela asfaltirano je nekoliko kilometara puta a spajanje asfaltom tih dva prilaza u samom Počitelju očekuje se u godini 1980.

Od sredine sela — tu je škola i trgovina — treba krenuti u zaselak Vuksanovu varoš, do samog podnožja Velebita, za što treba oko pola sata hoda. Tu se od kuće Dušana Vuksana broj 50 treba uputiti običnom stazicom prema planini na prijevoj između vrha 826 m, koji seljani zovu Bubreg, i Gradine s desna. Nakon nekoliko desetaka metara putić ulazi u šumu i prelazi na nekada građenu stazu, odnosno cestu gdje se još na nekim mjestima vide tragovi gradnje. Nakon dalnjih dvadesetak minuta lagana uspona kroz mlađu bjelogoričnu šumu dosije se prijevoj. Ovdje staza produžava dalje u planinu i njom se može ubrzno izbiti na stazu što iz Počitelja preko Razbojne drage izlazi na Oglavinovac, a koja je opisana u Planinarskom vodiču po Velebitu dra Josipa Poljaka 1929. godine.

No za Gradinu treba skrenuti desno i strmo uzbrdo nekoliko minuta bez staze do gradskog bedema i ostalih zidina. Nema ni traga kamenim stepenicama koje još Devčić spominje, ali se na tlu osjeća gdje je bio pravi ulaz u grad.

Od zgrade koju Devčić prvu opisuje vidi se još dobar dio i mjesto gdje je bio zdenac za koji on navodi da je godine 1870. služio svojoj svrsi. Ponegdje su zidovi visoki i do dva metra, pa i nakon 450 godina govore o staroj slavi Počitelja. Po ostacima zidova i gradskih bedema može se stvoriti predodžba o nekad slavnom i velikom gradu.

Prema planinskoj strani uvis i u nedogled pružaju se šumoviti obronci i čini se da sežu u nepovrat. Samo udaranje sjekira na njima govori za njihovu dostupnost. No malo tko ovim stazama prolazi u planinu.

S druge strane pruža se Ličko polje. Odmah ispod planine razasuti su počiteljski zaseoci nazvani po prezimenima njihovih stonovnika: Uzelci, Pavlice, Njegovani, Vitasi, Potkonjaci, Ivančevići, već spomenuti Vuksanići i Preradi od kojih vjerojatno potječe preci našeg velikog pjesnika Petra Preradovića.

Rijeka Lika dijeli Počitelj od ceste i željezničke pruge Gospic-Medak. Brojni potoci, od kojih je najveći Počiteljica na zapadnoj strani sela, šaraju poljem odnoseći u Liku vodu ovdje brojnih i nepresušnih ispodvelebitskih izvora. Nekada su ovi vodenici tokovi bili dobra prirodna zaštita tvrdom gradu i njegovu podgrađu i natapali usput široke pašnjake.

Kad seljani obrađuju zemlju ispod brežuljka Gradine često im plug izore ostatke kostura. Oni misle da je tu nekada bilo groblje, a zna se da je bila crkva u Podgradu. Slično je i sa crikvinom istočno odavle na mjestu prvotnog naselja.

Sada je tišina. I ovdje na brežuljku oko 200 m povrh najbližih kuća, i u planini, i u polju. Samo zašušti pokoji list otkinut treptajima umiranja prvih dana jeseni. I u padu igra se sa sjenama između drveća i sa treptanjem svih drugih listova stvara jedva čujni zvuk, šapat brojnih vjekova, šapat i tuge i ponosa: stare slave djedovino!

Psiloritis na Kreti

JELENA I BUDA RADOVIĆ

BEOGRAD

Poči na Kredu u Egejskom moru radi kupanja i odmora, a ne posjetiti znamenitosti i prirodne ljepote ovog po svemu interesantnog i čudesno neobičnog otoka, bio bi velik propust.

Ovaj najjužniji otok evropskog kontinenta, peti po veličini u Sredozemlju, graden pretežno od mezozojskih vapnenaca i s mediteranskim klimom, naseljavali su ljudi još prije 4500 godina. Kreta je bila centar Minoške kulture koja je doživjela pun procvat u doba vladavine kralja Minosa (2600 do 1000 g. p. n. e) o čemu i danas svjedoče impozantni ostaci kraljevske palače u Knossusu. Tko bi odolio da ne posjeti ostatke palače u Festosu, Gortisu, Zakrosu, Malji i ostatak najstarijeg grada u Evropi — Gurnju. Snažan dojam na posjetioca ostavljaju spomenici kretske kulture. Pečat koji je ona ostavila na razvoj evropske civilizacije od izuzetnog je značaja.

Za planinare su pored arheoloških nalazišta najinteresantnije prirodne ljepote otoka.

Kreta je dobila ime po nimfi Kreti, ženi boga Zeusa. Proteže se pravcem istok—zапад u dužini od oko 257 km i širini od 12 do 61 km. Na njoj živi oko 500.000 stanovnika, uglavnom Grka. Ima 3 administrativna okruga. Glavni grad je Hania, dok je najveći trgovачki centar i po broju stanovnika Iraklion (150 000).

Na otoku raste oko 160 vrsta biljaka. Po plodnim dolinama rastu masline i naranče, a najpoznatija kultura je vinova loza koja daje čuvena grožđa sultaninu i malvaziju. Od životinjskog svijeta najmnogobrojnije su ptice: orlovi, jastrebovi, a naročito je velik broj prepelica koje se mogu vidjeti i na preko 2000 metara nad morem.

Na otoku Dia pored Krete i na planini Lefka Ori živi kozorog — popularno ga zovu Kri-Kri (navodno još od vremena Minoanaca).

Kada stupite na tlo ovog interesantnog otoka i bacite pogled s obale u unutrašnjost, vidik se zatvara oštrim obrisima planinskih vrhova.

Tri velika planinska masiva na Kredu nekako su se ravnomjerno raspodijelila i to: Dikta Ori (2148 m) nalazi se na istočnoj strani (čuven po pećini Dikti u kojoj je živio bog Zeus); planina Ida ili Psiloritis nalaze se u centralnom dijelu i ujedno je najviša točka Krete (vrh Korfi 2456 m), dok se masiv planine Lefka Ori (Bijela planina), s najvećim vrhom Sfakianes Madares (2452 m), nalazi na jugozapadnoj strani.

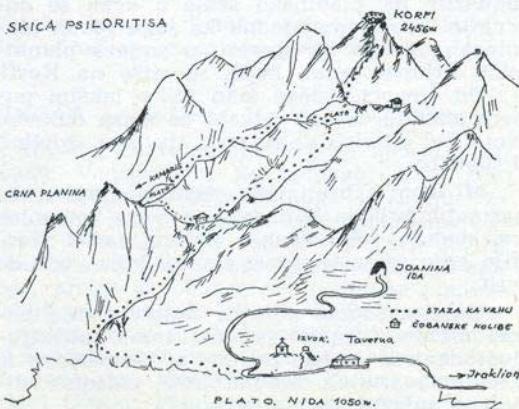
U kratkom opisu dajemo prikaz kako je izgledao naš uspon na najviši vrh Psiloritisa (Ida) — Korfi.

Cesto se miješa ime Psiloritis i Ida, kao naziv za planinu i najveći vrh. Da ne bismo bili u dilemi, obratili smo se najpoznatijem planinaru na Kredu, Kornarisu, veoma ljubaznom i susretljivom čovjeku (vlasnik radnje za kemijsko čišćenje u Ulici Psaromilgon 7 u Iraklionu). Kornaris nam je razjasnio ovu dilemu i dao nam veoma korisne savjete o planinama na Kredu. Dakle, planinski masiv Ida ili Psiloritis je jedan te isti masiv; naziv Ida je još iz doba Minoanaca, a Psiloritis je naziv novijeg datuma. Najveći vrh Psiloritisa (ili Ide) je Korfi. Ista dilema se odnosila na riječ »ori« — što na starogrčkom znači planina, dok je riječ »vuno« sadašnji naziv za planinu.

Postoje dva uobičajena prilaza do Psiloritisa i njegovog vrha Korfija. Jedan s južne strane od mjesta Zarosa, preko čuvene pećine Kamaris (kamariske vase), pa koritom presušenog potoka do Korfija. Drugi i najviše korišten prilaz je sa sjeverne strane, od Irakliona, preko planinskog sela Anoje (poznato ovčarsko selo — 70 000 ovaca) oko 37 km asfaltiranim putem, a odatle još 16 km dobrog makadamskog puta do velike visoravni Nida (1050 m). Od Irakliona do Anoje postoji redovna autobuska linija (cijena 65 Drh), a od Anoje može se uzeti taksi do platoa Nide (700 Drh).

Na ivici platoa Nide nalazi se mala taverna — bife, gdje se može dobiti osvježavajuće piće, a za nuždu možete prenoći u velikoj sali. U blizini taverne nalazi se kapela pored koje izvire prava pravcata živa voda, koja ne presuši preko cijele godine. Pola satata laganog hoda od taverne nalazi se pećina Joannina Ida, poznata po iskopinama.

Ako hoćete na vrh Psiloritisa, krenite od taverne »Nida« makadamskim putem pored kapele u smjeru jugozapada po bezbroj kozjih stazica između niskog žbunja, veoma

Zeljezna vrata u kanjonu Kamariji

bodljikavog i formiranog u čvrste okrugle bokore. Ne zaboravite da prije napunite čutricu, jer je to jedina voda koju možete naći do samoga vrha.

Kada dodete do prvog suhog korita nekadašnjeg potoka (25 min hoda), koje se strmo spušta od sjeverozapada na plato Nidu, nagle skrenite stazom iznad potoka, koja je ponegde obilježena strelicom i natpisom »Ida«.

Pješačiti se može i u kratkim hlačama, ali obavezno sa potkoljenicama. Poslije 1 sat i 15 min hoda, na završetku uske dolinice nailazite na planinsko sedlo s koga se odvajaju dvije staze: jedna ka jugu (Crna planina), a druga ka sjeveru u smjeru planinskih vrhova preko kojih se stiže na Korfi.

Od sjeverne staze (ako želite lakšim putem stići na Korfi) odvaja se staza dolinom koja je paralelna južnom prilazu (dolini) Psiloritisu.

Mi smo izabrali težu stazu, da preko nepoznatih vrhova koji strše iz mora kamenjara, dodemo do okrugle zaravni ispod Korfija gdje se sastaju sve stazice koje vode do vrha.

Nažlost, tamo gdje je najpotrebnije nema nikakve oznake pa smo samo zahvaljujući savjetu našeg prijatelja Kornariosa iz Iraklionia uspjeli identificirati pojedine dijelove našeg puta do vrha.

Od malog platoa do vrha Korfija preostaje 45 min laganog hoda po dugačkom grebenu. Preporučujemo svakom tko se bude penjao na Psiloritis dužu varijantu, kuda smo mi išli, zbog vidika koji se pružaju na sve strane.

Na cijelom putu do vrha nailazili smo na usamljene koze, ovce a i jata jarebica kojih ovdje ima nevjerojatno mnogo.

Magla koja je povremeno zaklanjala vidik djelovala je veoma osvježavajuće na nas.

Na samom vrhu nalazi se mala zaravan i na njoj gradevinu dužine oko 10 metara od suhozida, s dvije prostorije. Jedno je kapelica (s ikonama) Timios Stavros, a druga prostorija je sklonište za planinare gdje se za nuždu može skloniti oko 10 osoba.

Pored trigonometra ukopana je mala cisterna, bunar dubine oko 2 m, a promjera oko 80 cm, s veoma hladnom i pitkom vodom.

Nas 4 planinara iz Beograda popeli smo se na Korfi dužim putem od 4,5 sata, a vraćali smo se kroz suho korito potoka (drugim putem) za 3 sata dobrog hoda.

Penjanje na ovaj vrh tehnički nije teško, a povjetarac koji stalno puše na Kreti, čini penjanje još ugodnijim.

Pored veoma lijepih planina na Kreti, valja spomenuti najduži kanjon u Evropi — Samariju u planinskem masivu Lefka Ori. Bio je to pravi doživljaj proći kroz taj uski kanjon, s početkom 1000 m nad morem, da bi poslije 18 km pješačenja došli na razinu mora.

Nezaboravan je dojam ostavila na nas ova sutjeska s liticama visokim do 650 m, koje se dižu gotovo vertikalno, obrasle divljim maslinama, smokvama i borovima. Širina kanjona kod mjesta zvanog Željezna vrata sužava se na 2–3 metra.

Pješačka staza je uređena, pa imate dojam da cijelo vrijeme prolazite kroz park.

Čim savladate strmu stazu pri ulasku u kanjon, naići ćete na pravo iznenadjenje. Prava pravcata česma i hladna izvorska voda, ali nemojte biti nezasiti pa je suviše pitи, jer ćete do 8. km ove staze naići na još 4 česme hladne vode.

Poslije toga nećete gledati na česmu, jer pored staze teče kao kristal bistra i hladna rječica iz koje možete pitи vodu kad god ožednite.

Pomno smo pratili rječicu i njen tok i uživali umivajući se u bistru vodi. Ova biserna traka pratila nas je sve do mora, istina, nekad se zagnjurivši pod kamenjar, valjda da se previše ne ugrije, da bi se ponovo pojavitila na površini, na naše zadovoljstvo.

Na izlasku iz klisure nalazi se malo selo od 10–12 kuća — Agia Roumeli, odakle vas mali brodić može dovesti u drugi dio Kretе, u malo ribarsko naselje Čora Sfakia (oko 1 sat vožnje).

Evo, ovako smo uživali na Kreti, ali vjerujte da smo vidjeli samo dio ljepote koju vam ona može pružiti.

Splitski planinari na Vran planini

Foto: Bojan Tollazzi

Kad planina hoće – kad planina neće

BOJAN TOLLAZZI

SPLIT

»Vjerovati u planinski zrak,
izvorsku vodu i — sunce!«

(Životna mudrost kavkaških pastira)

Svibanj 1979. godine. Kišna nedjelja. U planu je bio obiteljski izlet na Mosor. Budilnik je probudio samo mene. Da budim ostale nema smisla. Kiša, koja u gustim valovima pada, nema namjere da stane. Gusti oblaci to saznanje još čvrše potvrđuju. Opet će jedan vikend proći bez planinarenja! A tako sam poželio da natovarim naprtnjaču, uzmem cepin i zapjevam »Hajd' s nama u planinare...«

Da bi koliko-toliko sebi dočarao barem nekakav planinarski ambijent, počeo sam čitati svoj planinarski dnevnik. Otvorio sam vrata balkona da bolje čujem kako kiša pada. Volim kišu. U tim trenucima misli mi polete u daleke ratne dane, kada se marširalo u

olujnim noćima i tako željelo topli kutak. Bez određene namjere, otvorio sam dnevnik...

CINCAR — nedjelja 13. travnja 1975.

Da, da, dobro mi je ostao u sjećanju taj uspon. Vedro jutro na splitskoj Rivi. Bilo nas je točno za jedan autobus. U Livnu tradicionalni burek, a kod česme napunismo čuturice. Na visoravni ispod Cincara snijeg. Nekako se šofer, ne baš vičan vožnji po snijegu, probio autobusom do podnožja planine. S Mitjom sam vođa uspona. Pogledam kolonu i mislim: Zar su ljudi pogriješili autobus?! Pa ne idemo u Dubrovnik ili na vječito suncem obasjanu rivu Hvara. Idemo na snijegom zavijeni Cincar. Pisalo je to na plakatima. Ali

kako ljudi odbiti — one u »štiklama«, mokasinama, suknjama? Iako svijesni svoje neprimjerene odjeće, pošli su i došli pod planinu. Sami će otpasti i smjestiti se udobno u autobus, strpljivo čekajući naš povratak.

Padinama zavijenim snijegom dobro smo se uspinjali. Već blizu vrha uhvatila nas je sve jača snježna mečava. Ne znamo gdje smo i koliko ima još do vrha. Nitko od nas nije bio na Cincaru. Neki se odmah vratiše, drugi ustraju. U jednom trenutku ugledam nekakav vrh, oko sto metara je do njega. Mečava ga odmah zastre. Volje i snage imamo, ali što to vrijedi, kad se ništa ne vidi. Slijedio je povratak, bez uspona na sam vrh. Do viđenja Cincar-planino! U Split smo se vratili u 19 sati. Prolaznici nam kažu da je bio pravi proljetni dan, sav obasjan suncem. Tko bi vjerovao da smo samo nekoliko sati ranije doživljavali takvu zimsku osvetu!

Čitam dalje:

VISOČICA (VELEBIT) 1. i 2. svibnja 1975.

Koliko lijepoga smo na tom izletu vidjeli, doživjeli! Bilo je i radosti i veselja. Autobus popunjen planinarima. Moja obitelj u »punom sastavu«. Nad Splitom sunčano jutro. Što da čovjek još više poželi! Obišli smo divnu Plitvička jezera, noćili u Gospiću, sutradan poranili. Sjeverne strme padine Visočice bile su pokrivene snijegom. U podnožju prolistale bjelogorične šume. Kukavice su svojim pjevom prekidale tišinu. Napismo se vode s izvora, kome je narod, ne poznavajući sekso-logiju, dao veoma originalan naziv. »Krstitelj« izvora mora da je bio jako žedan... Kako se sve više uspinjemo strmom padinom, slika prolistalog proljeća nestaje. Planinar koji je nosio sa sobom tranzistor, obavještava: u Senjskom kanalu bura, 8 po Boforu. Pomorac sam i znam što to znači. Ali mi smo na Visočici, a ne na Velebitskom kanalu. Na Kalvariji nis je uhvatila prava mečava suhog lišća. U Gojtanovom domu (1460 m) primaju nas toplo, planinarski, s toplim čajem, koji prija više od svega. Vani je hladno, burno. Uspeli smo se na sam vrh Visočice, 1619 metara.

Kada smo opet bili u podnožju planine, sjetih se poete Julijskih Alpi, alpinista Juliusa Kugyja i njegovih riječi: »Kada se vraćaš s planine, okreni se još jednom! Sjeti se ponovo ljepote planine, koje si video. Svi se sjeti u svečanom satu oproštaja, s dubokim osjećajem zahvalnosti i vjernosti, prije nego se tihokreneš i siđeš u dolinu...«

U Split, miran i spokojan, vratimo se kaso noću. Kako li je sada u Gojtanovom domu, gdje naokolo bura caruje — pomislih.

Slijedeća stranica dnevnika:

VRAN PLANINA — nedjelja 18. svibnja 1975.

Sudjelovalo je 105 planinara PD »Mosor«. Dan proljetni, pun sunca. Planina — nepoznata! Na vrhu je bio samo Mitja 1946., u ratnom vihoru. Hoćemo li stići na vrh? Kada

sam ugledao s prevoja malo podalje Duvnu planinu na koju je trebalo stići, imao sam dojam da je pitoma, da nas mami — dodite! Nekako blago se uzdiže. Ispod vrha vide se krpe snijega. Autobus nas je zbog slabog puta ostavio već u podnožju. Trebali smo doći do Blidinjeg jezera. Mitja je od tamu poznao put. Krenusmo nekakvom jarugom, putom prolistalog drveća. Nikad joj kraja! Sve je uža i strmija. Kada smo došli do male visoravni, osjećao sam da je vrh dalje nego mi se činilo u podnožju. Mnoge grupice planinara prosto su jurnule prema vrhu. Vjerljivo su procijenili da tako velik broj planinara, svih uzrasta, neće stići na vrh. Budući smo Mitja i ja bili vođe uspona, uspjeli smo kako-tako zadržati na okupu oko 65 planinara. Da smo se svih raspršili, tko bi nas sakupio na toj nepoznatoj planini. Vjerljivo bi neki sišli u Imotski, drugi u Mostar, treći u Kupres i tko zna kamo još.

Našli smo ugodan proplanak i improvizirali pravi planinarski susret. Bilo je zaista lijepo, planinarski veselo. Prije zalaska sunca sišli smo kroz divnu borovu šumu. Još bismo ostali u planini, ali je žeđ bivala sve jača. Čuturice i termosice već su davno bile prazne. Kada smo došli do starog bunara na rubu šume, nismo se mnogo dvomili. Žed je bila jača od opreza. Čuturice, kanap i povrća kamen kao uteg, poljetjeli su u bunar. Voda je bila čista i hladna. Kakvi užici! Svi smo pili, pa i liječnici i apotekari. Ostali pogotovo. Napokon smo kod bunara ostali samo Mitja i ja. Tada smo malo bolje zagledali dno bunara. Prije to nije bilo moguće. Još dandanas svih planinari imaju najljepše mišljenje o toj bistroj, čistoj i hladnoj vodi iz bunara ispod Vran planine. Neka im taj zanos ostane! A kako je izgledalo dno bunara? To danas zaista nije važno. Voda je bila tako čista i tako hladna...

E, Vran planina, kako si nas svojim blagim padinama mamiljala! Nitko nije znao da ti tražiš više. Nismo stigli na vrh. A dan je bio tako lijep — a tek voda iz bunara...

Okrećem list!

TROGLAV — nedjelja 15. lipnja 1975.

Vole Spličani ići u planine. Dokaz su dva puna autobusa planinara. Od Splita preko Livna do sela Sajkovića sve asfaltom. A još nedavno išlo se kaldrmom. S podnožja lijepo se vide sva tri vrha po kojima je vjerljivo planina dobila ime Troglav. Duboko u šumi naišli smo na šumske radnike — drvo-sječe. Ispred njihove zidane kuće velika je gomila gajbi od piva. Drugarski su nas primili. Za sve što ih pitamo rado nam daju obavijesti. Tu se podijelimo u dvije skupine. Prva, jača kreće prema vrhu, druga kamionom šumskih radnika na proplanak zapadno od vrha.

Put prema vrhu uspinje se strmom padinom kroz stoljetnu šumu. Na visini od oko 1500 m drveće jednostavno nestane. Tamo-amo po koji grm. Ukrzo i oni nestaju. Na

Splićani konačno na vrhu Cincara

Foto: Bozan Tollazzi

sedlu između Malog i Velikog Troglava na-
iđosmo na poveće krpe snijega. Divimo se
strmoj, okomitoj sjevernoj stijeni Velikog
Troglava. Na vrhu ugledasmo planinare iz
Sinja, mašu nam. I mi njima.

Gledajući sinjske planinare na vrhu Tro-
glava, sjetio sam se knjige Janka Mlakara
»Iz moje naprtnjače«. U njoj sam pročitao
kako su 14. srpnja 1865. g. Talijani ugledali
na vrhu Matterhorna planinare. Bili su to
Englezi, koje je vodio Whymper. To je bio
prvi uspon na najljepšu planinu Alpa. Talija-
na se to duboko dojnilo. Nisu došli oni prvi
na vrh. Vidjevši sinjske planinare na vrhu
Troglava, svi smo se obradovali. Na vrhu če-
kaju prijatelji. To je lijep osjećaj. Tako je i
bilo. Uspevši se na vrh, čvrsto smo si stegli
desnice, u znak priznanja, u znak priatelj-
stva.

Vidici s Troglava su predivni. Svugdje
šume. Sa sjeverne strane Livanjsko polje, s
južne Cetinska krajina s Perućkim jezerom.
Dinara, Šator, Cincar, Kamešnica, Svilaja, če-
tav vijenac planina.

»Ništa nas ne smije iznenaditi!« Zato smo
na silasku upriličili vježbu prijenosa unesre-
ćenog u planini. Izradili smo improvizirana
nosila, našli »unesrećenog«. Djevojčicu, laku
kao perce! Takvog mišljenja nisu bili oni koji
su je nosili. A nosali smo je svi dva sata, če-
tiri po četiri.

U bučni i veseli Split vratili smo se kasno
noću. Riva »puna svitača«. Tu se zaista živi ži-
votom Mediterana i turizma.

Moji se bude. Prestao sam sa čitanjem
dnevnika. Nekakav upitnik ili zaključak mi
se nametnuo. Kako smo mi to planinarili u

1975. godini? Na Cincar se nismo uspeli, na
Visočicu jesmo. Na Vran planinu nije uspio
uspon, ali smo nakon mjesec dana stajali na
vrhu Troglava. To je: Kad planina hoće, kad
planina neće!

CINCAR — nedjelja 17. lipnja 1979.

Predivan sunčan dan. Dugo smo se rado-
vali tom usponu. Sve od travnja 1975. godi-
ne, kada se zbog snježne mećave nismo uspeli
na vrh. Hoćemo li danas?

U Livnu po običaju — burek i hladna vo-
da kod česme. Spremni smo! Oko dva kilo-
metra od Livna, na putu prema Glamoču,
skrećemo s asfalta kalldrmom prema visoravn-
i ispod planine. Lijepa je to visoravan, bla-
go talasasta, bez drveća. Pogled dopire da-
leko. Golem je to pašnjak, sočnih planinskih
trava. Sve livada do livade, a stada nigdje
nema!

U podnožju planine napustili smo auto-
bus. Započeo je uspon. Na mnoge sam se
planine širom naše lijepe domovine uspeo,
ali da bi na visini od 2006 m stalno hodao
po travi, to još nisam doživio. Padina je
doduše strma, ali je uspon veoma ugodan,
pogotovo ako je društvo tako veselo kao što
je naše. Dodosmo i do mjesta, do kojeg smo
se uspeli 1975., kada nas je mećava vratila.
Trebalo nam je samo još pet minuta do vr-
ha. Danas, po lijepom sunčanom danu, stigli
smo na vrh. Koliko radosti! Osjeća se na li-
cima, pogledima. Svatko nastoji drugoga ne-
čim počastiti. Anka nas nudi dobrom, doma-
ćom pogačom, Vladimir »kašteletom«. Bocu
od dvije litre dalmatinskog vina, nosio je

vezanu ispod naprtnjače i sretno je donio na vrh. To mu je prvi uspon preko 2000 m, zato časti. Na jesen ide na Triglav sa sinom Koljom od 9 godina. Sretno!

Ispod sjeverne padine Cincara prostiru se nadaleko bosanske šume. Tu je negdje boravio Vrhovni štab u srpnju 1942. Drugi Titu se tada s rukovodiocima Dalmacije dogovarao o formiranju partizanske mornarice. Vidi se Glamočko, Kupreško, Livanjsko polje. Odjednom nas je s jugoistočne strane obavila magla i nestalo je vidika. Moramo silaziti. Podijelili smo se u više skupina. Marko, Žarko i Tade, vodići današnjeg uspona, koji su bili vrlo zadovoljni disciplinom prilikom uspona, sada tužno gledaju grupe planinara, koje sada idu svaka svojim pravcem, ipak srećom jednome cilju — prema autobusu. Naša skupina, brojčano najveća, spušta se zapadnim grebenom. Želja nam je da što duže ostanemo u planini.

Počela je padati kiša. Naložili smo vatru na ugodnom proplanku. Spuštajući se padinom, nabrali smo puževa. Sada ih pečemo uz logorsku vatrnu. Svi jedemo. I oni koji su doskora tvrdili da ih ne bi kušali ni za što na svijetu. Samo Pero ne može. Glavu okreće na drugu stranu.

U Livnu smo obišli ribnjak gdje uzgajaju pastrve, i izvor Bistrice. Noću se vraćamo u Split.

Nije pravilo da se planinar baš mora potpeti na vrh kada odlazi u planinu. Često treba biti zadovoljan s onim što nam planina pruži iako se nismo uspeli na njen vrh. I to može biti lijep doživljaj koji dugo ostaje u sjećanju.

Mnogi, koji nisu bili nikada u planinama, često pitaju: Zašto odlatate u planine? Čemu napor, odričanja? Zašto izlaganje opasnosti? Pitanja stara, koliko i planinarenje. Odgovor je duga priča, koju planinar nosi u svom srcu. Treba to doživjeti. Ali ne samo jednom. Zar ne?

Svaka planina ima svoju bit, nešto svojstveno samo toj planini. Saznati to »nešto«, primat je planinara. Cincar, Visočica, Vran, Triglav — sve su to planine s podjednakom visinom, oko 2000 metara, a ipak su tako različite. Svaka nas je primila na svojstven način. Jedino smo mi planinari uvijek isti, jedni te isti. Zar baš uvijek isti? Ne! Poslije svakog uspona bogatiji smo za jedan doživljaj, sposobniji za napore, spremniji za iznenadenja. Jači zbog drugarstva. Čvršći. I sretniji!

PUTEVIMA AVNOJ-a I ZAVNOBIH-a

I po drugi put PD »Cusinek« iz Jajca organizovalo je obilazak trodnevne transverzale AVNOJ — ZAVNOBIH. U petak 21. 9. u 6 sati ispred Muzeja AVNOJ-a okupili su se zaljubljenici planine iz svih krajeva Jugoslavije. Opet stisci ruku, radost zbog ponovnog susreta, zbor starih poznanika s Pohoda »Bratstvo i jedinstvo« od Bihaća do Žabljaka, npr. bračnog para Kovač iz Zagreba ili onog nezavršenog profesora fizičke kulture iz Lukavca. Formiranje brigade i obilazak Muzeja AVNOJ-a, nepresušnog izvora nadahnuća mlade generacije, te polazak u tri bataljona. Odmorni i veseli planinari napuštaju kolonu jer svi žele biti na čelu, dok stvar u svoje ruke ne uzima uspon na Vidikovac, KT — 2. Tada se stvori prava partizanska kolona koja polako osvoji ovaj brežuljak. Umor se zaboravlja odmah, a ostaje sjećanje na prekrasnu dolinu Plive s jezerom i gradićem Jajcem.

Uz priču i šale, pokoji pogled »uz put«, te dođosmo i do spomenika Simi Solaji u Previlama. Danas taj spomenik podsjeća na 15. 2. 1942. kada se ovaj veliki revolucionar sukobio s domobranskom četom i junački ih razbio. Minuta šutnje bila je prekratka da bi se odala beskrajna slava i njemu i svim poginulim rodoljubima. A onda dolazak u Mrkonjić-Grad, s pjesmom i visokim moralom, svojstvenim Jugoslavenima. Muzej ZAVNOBIH-a u svom zdanju još iz 1942. godine sve je odusevio. Osjećala sam se kao da sam i ja jedan od delegata, kao da slušam onu odluku o bratskoj BiH.

Dodosmo i na Balkanu, večera nešto »prebiberna« mješavina kupusa i krompira, ali najbolja na svijetu. Spavanje u vojničkom šatoru bilo je izvrsno, ali nimalo prijatno jutarnje buđenje trubom (svremeniji vijek — megafon). Od Balkane uspinjanje na vrh Lisina (1476 m) koji je KT — 4. Uspon je bio težak, a i kša nas je pratila. Onda 4—5 sati kroz selo Šibove, Trnovu do Gerzova, KT — 5. Tu se nalazi spomen-ploča na najstarijoj školi u BiH. Sad već po sunčanom vremenu dolazimo do Draganić podova, KT — 6, dalje do jed-

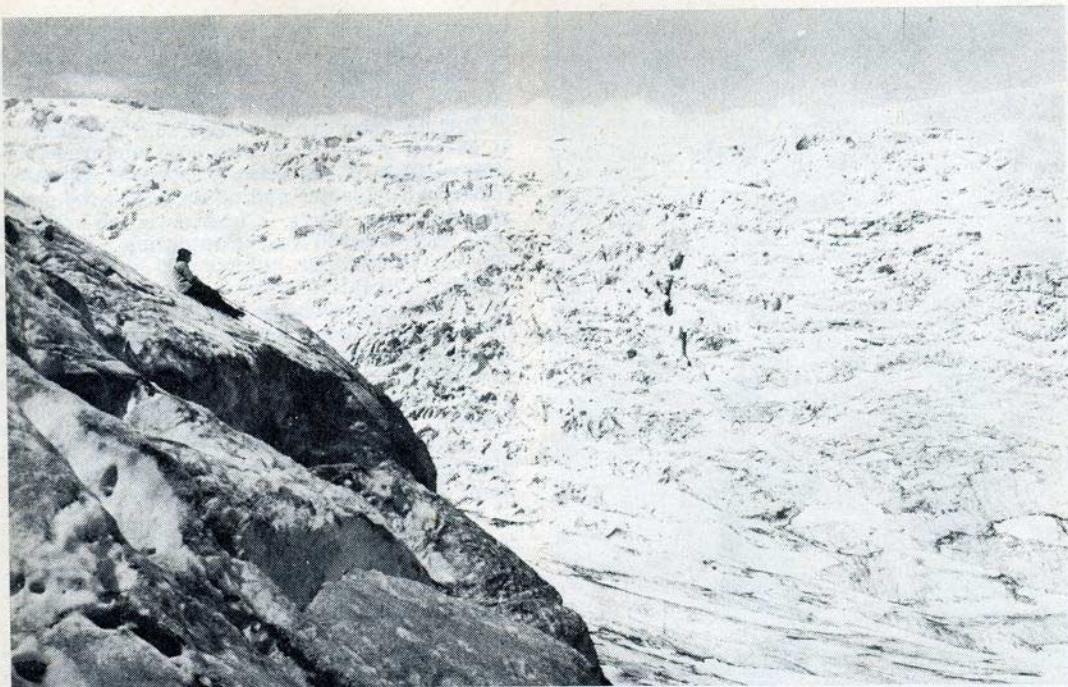
nog obronka, i onda spuštanje na izvor Plive. Bio je to najzanimljiviji izvor koji sam dosad vidjela: rječica izvire iz pećine.

Napokon smo stigli do selo Pljeve, tj. škole gdje je KT — 7 i spavanje. U selo smo ušli s pjesmom, a seljani su nas gledali s neskrivenim simpatijama, koje te dovode u bezogranično stanje ljudi: vi prema domovini i svom narodu. Logorska vatra i odličan vojnički grah pomogli su da se navečer čak naopri u disco, te zaborave već mnogobrojni žuljevi.

Ujutro opet ustajanje u 4 sata i po pravom pljusku pokret preko sela Olići, Muđići, za vrijeme rata poznato po nazivu »mala Moskva«, do seća Ivići, KT — 8. Ovu trasu prošao je i Vrhovni štab na čelu s Josipom Brozom; bilo je veoma zanimljivo i pored mokrih nogu i cipela to proći. Kiša je sad već manje padala, a i po koji zračak šrtog jesenjeg sunca nas je obasjavao kada smo se popeli na vrh Gorice (1272 m), odakle je u NOB-i tukao prvi partizanski top, uzvrućen s 12 pari volova. Slijedilo je sruštanje kroz šumu i livade do doma na Cusinama. Taj dio je zbog mokrine bio i najteži. Ipak je i to zaboravljeno uz čaj. A ako još niste probali, probajte obavezno supu s limunom, odlična je.

Sruštanje u Jajce i polaganje vijenca na spomenik oslobođiocima grada, a onda dolazak pred Dom kulture i podjela transverzalnih dnevnika i znački. Kao najjači lik u mom sjećanju ostaje najstariji sudionik, dobroćudni planinarski djeđica. Onda značka komandant, simpatičnom brkatom čikici, koji je uvijek vikao »spoju!«. Sto će, to mu je vjerojatno dužnost. Onda »kralj kuhinje«, koji dobiva planinarski pozdrav, te zamjenik komandanta pohoda »Bratstvo i jedinstvo«, koji je pobratio pravo skandiranje, i tako redom. Svi su sretni, ponosni, dijele se adrese i uvjeravanja o ponovnom susretu. Ovaj osvrt neka bude tumač prekrasnoj transverzali i poticaj da se sretнемo i slijedeće godine, uz izvrsnu organizaciju PD »Cusinek«.

Edina Čimbur, Travnik

Ledenjak pod Grossglocknerom

Foto: Miroslav Ambruš Kiš

Jedno penjačko ljeto

PAVLE VRANJICAN

ZAGREB

Uz cestu stoji tabla »Dobro došli u svjetski skijaški i alpinistički centar«. »Hvala« — odgovaramo.

Chamonix. Već nakon nekoliko sati taj je postala simbol za skupu hranu, žičare, opremu, kampove i bezobrazno skupu pivo. Ne spominjite ni više Chamonix!

Zutom, Kreši i meni to je prvi susret s višim planinama, prvi dodir sa snijegom i ledom. Prije toga penjali smo se u našoj zemlji — u suhoj stijeni. Držali smo se stare dobре teorije da su uspješni penjači u suhoj stijeni jednako dobri na ledu i snijegu. Zbog toga smo se za Centralne Alpe pripremali penjući i uživajući u Paklenici. I onda je sve počelo — tako bezazleno, naivno... da bismo na kraju postali do sada najuspješniji hrvatski penjači u Centralnim Alpama.

Naša tehnika penjanja. Uz pojam ledene flanke u isti tren se nadovezuju riječi: dugačko, primitivno, jednako, dosadno i opasno. Zbog čega? 900 metara smjera u snijegu i ledu, nagiba od 55° do 75° = jedan dugački »snježni jezik«, koji se penje primi-

tivnom tehnikom (cepin i bajlu u ruke, dereze na noge i »krampaj« ravno gore), radeći pri usponu oko 2000 stopinki i 25 osiguravališta od kojih ni jedno nije sigurno (svaki pad zabranjen). Stalno ponavljanje istih radnji uvjetuje da to postane na kraju dosadno.

Od opreme smo upotrebljavali cepin, bajlu, dereze te nekoliko lednih klinova (po mogućnosti što dužih). Ustanovili smo da ledno kladivo i šilo nemaju nikakve svrhe i da samo smetaju. Veston je u penjačkom ruksaku potpuno nepotreban. Umjesto njega nosi se vreća za spavanje. Preporučujemo svim planinarima i alpinistima Milletove gorotex rukavice, koje maksimalno štite od hladnoće i snijega. Svi smo kupili penjačke cipele San Marco. Izvedba tih cipela je veoma neobična. Iste su kao i skijaške pancerice, s razlikom što imaju vibram i na gležnju kožni pregršt koji omogućava ugodno hodanje. Te cipele su idealne za snijeg i kombinirane stijene. Rezultat su njihova nošenja uvijek potpuno suhe i tople noge.

Ledenjački tečaj PSH 1979. godine

Foto: M. Ambruš Kiš

Naš stil penjanja. Počinje se penjati između 2 i 3 ujutro, dok je još sve zamrznuto. Osiguravališta smo radili cepinom i bajlom ili s dva ledna klinja. Krešo i ja smo uvek, bez obzira gdje bismo bili, oko 10 sati u jutro imali dužu pauzu u spavačke svrhe. Svi smo se proslavili zgodno izabranim silazima. Nakon uspona ocjene IV, 900 m i nagiba 50° — 56° , silazili smo po smjeru ocjene V, V+, 900 m, nagiba 55° — 70° . To se desilo dva puta u Aiguille Verte (4122 m) i Les Courtes (3856 m). Najmješnije je to da tu razliku nismo bitno primjećivali, već nam je tu i tako nešto bilo sumnjivo i pomalo čudno.

Što smo penjali? Sve naše penjačke ambičije bile su usmjerenе na planine koje okružuju ledenjak Argentièr. Bili smo ovako navezani: Krešo i ja, te Žuti sam sa sobom. Krešo i ja smo penjali u Aig. Verte »Cu-

turier culoir« i kombinaciju smjerova »Via Boivin Gabarou — Cordier«; u Les Courtes »Švicarski smjer« i »NNW greben« te »N. face« Col de l'Aig. Verte (3650 m).

Žuti je imao svoju veliku solo promenadu. U 48 sati prevadio je oko 8000 metara visinske razlike. U to, osim pristupa i silaza po ledenjaku i blažim padinama, ulaze ovi smjerovi: na Aig. Verte »Cuturier culoir« 900 m, »Via nuova« 900 m, »Contamine — Payot« 900 m, »Whymper culoir« 700 m; na Les Courtes »Hrvatski smjer« — prvenstveni, 700 m, »NE flank« 700 m; na Aiguille de Triolet (3870 m) »N. face« 700 m i »W. flank« 400 m. Svaka čast! Osim toga tu je još i »Triangl« u Mont Blanc du Tacul (4248 m) sa Čuturom i »N. face« Aiguille Argentière (3900 m) s Dadom. Najeću počast koju je doživio bila je kad su mu se domaći Couvercle hutu i neki Chamoniški vodići obraćali kao »jednom od najboljih jugoslavenskih alpinista«.

U ovom nizu nedostaje »krunski smjer«, tj. neki od tamošnjih klasičnih uspona ocjene VI. Jedna bezazleno ali dovoljna ozljeda spriječila nas je. Time se završio naš 24-dnevni alpinistički logor.

Za kraj. I prije nas su penjači iz Hrvatske dolazili u skupinu Mont Blanc, ali rijetko kad su nešto pažnje vrijedno ispenjali. Koji su uzroci tome? Možda u drugačijem pristupu, novoj etici i vrijednosti penjanja koja se razvila poslijednjih godina u AO PD »Zagreb — Matica«. Smjerove koje smo penjali ovog ljeta ne smatramo većim uspjehom od uspona na Aniča kuku, dapače, ove druge i više respektiramo. Ovaj Chamonix nije krajnji domet, već mala stepenica koja vodi u Ande i Himalaju.

A sve je počelo tako bezazleno i stidljivo, jednom, ne tako davno, na — Kleku.

Prošlog ljeta su članovi AO PD »Zagreb Matica« D. Butković, K. Kučinić i P. Vranjican postigli zapaženi uspjeh u Centralnim Alpama.

Navez Kučinić — Vranjican

Aiguille Verte (4122 m); N. face

- 1) 16. VII: Cuturier culoir: IV, 900 m, 45° — 56°
- 2) 16. VII: Via Boivin Sabarov — Cordier; V+, 900 m, 50° — 70°

Les Courtes (3856 m); N. face

- 3) 18. VII: Švicarski smjer; V, 800 m, 55° — 70°
- 4) 18. VII: NNW greben; V, 800 m, 55° — 70°
- Col Aiguille Verte (3650 m); N. face
- 5) 24. VII: N. face; IV, 650 m, 45° — 55°

Solo usponi Butkovića

Aiguille Verte (4122 m); N. face

1) 24. VII: Cuturier culoir; IV, 900 m, 45° — 56°

2) 24. VII: Via nuova, V, 900 m, 50° — 65°

3) 25. VII: Contamine — Payot; V, 900 m, 55° — 65°

S. face

4) 25. VII: Whymper culoir; III, 700 m, 45° — 50°

Les Courtes (3856 m)

S. face

5) 26. VII: Hrvatski smjer; IV, 700 m, 50° — 55° , prvenstveni

N. face

6) 26. VII: NE face; III, 700 m, 40°

Aiguille Triolet (3870 m) N. face

7) 26. VII: N. face (Lachenal variante) V+, 700 m, 55° — 75°

Usponi Butkovića u navezu

Mont Blanc du Tacul (4248 m), W. face

8) 17. VII: Triangl V: 400 m, 50° — 65° (S. Marinac)

Aiguille Argentière (3900 m), N. face

9) 20. VII: N. face, IV, 800 m, 50° (V. Mesarić)

ljetopisca Mula Mustafe Bašeskije iz 1787. godine dopušta da se početak alpinizma u BiH pomakne za preko stotinu godina.

Bašeskijin »Ljetopis« je voden od 1756. do 1804. godine. Pisan je na turskom jeziku, bosanskim dijalektom, neshi pismom. U njemu su prikazane društvene prilike u Sarajevu i Bosni, a za nas je zanimljivo da je pisac na kraju svake godine donosio popis umrlih osoba. Nas u tom pogledu zanima podatak sa strane 339 (Ljetopis M. M. Bašeskije u prevodu M. Mujezinovića, Sarajevo 1968), gdje se u popisu umrlih osoba iz 1291. g. po H. (24. X 1786. — 12. X 1787.) navodi neki čovjek imenom Sero »koji se bez ljestava penja na stijenu na Bendbaši visoku kolik munara.« Iz ovog se vidi da se radi o slobodnom penjanju u stijenama na Bendbaši. Vjerovatno je to bio Babin Zub ili neka od okolnih stijena na kojima i danas vježbaju polaznici alpinističkih tečajeva.

Prva penjanja u BiH izveo je, dakle, Sarajlija Sero, preko 150 godina prije Ilića i Šefera.

Iako se u slučaju Sere ne radi o alpinizmu u strogom smislu, ovaj podatak zasluguje da se zabilježi, pogotovo u godini kad bosansko-hercegovački alpinisti slave 50-godišnjicu plodne alpinističke aktivnosti.

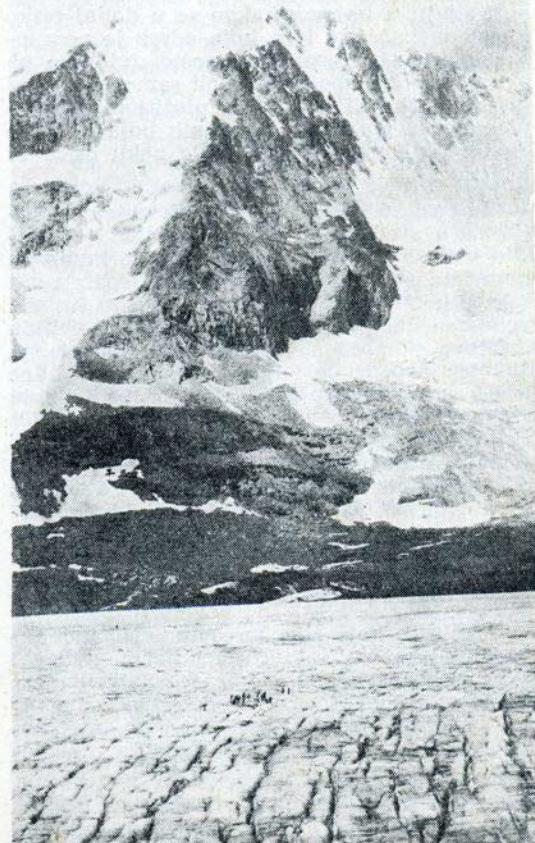
Jasminko Mulaomerović, Sarajevo

ALPINIZAM U ZADRU

Alpinizam u Zadru nema tradicije kao ostale planinarske aktivnosti. U posljednjih nekoliko godina bilo je pokušaja penjanja, ali su to uglavnom biti neznatni i zaista pojedinačni pokušaji. U prošloj godini, međutim, bilo je više takvih pokušaja, i to većeg broja planinara. To je uvjetovalo da se u toj godini osnuje i Odsjek alpinizma. S ljudima tog Odsječka održana je početna alpinistička škola u organizaciji Društva u kojoj su oni stekli osnovna znanja iz alpinizma. Po završetku te škole neki od mlađih ljudi su se svojski zainteresirali za tu planinarsku disciplinu i rezultati nisu izostali. Ispejan je prije svega Kamnički smjer u Velikoj Paklenici na Velebitu, a zatim Bivacka jaruga. Nešto kasnije Ivo Lukić i Marijo Dražević uspješno penju Brahmov smjer. To je prvi slučaj u dugo povijesti planinarstva, pa i uopće u Zadru, da se jedan Zadranić uspeo na Anića kuk. Ovih su dana Ivan Lukić i Zlatko Verbić ispejanjali i Mosoraški smjer, koji se smatra ječnim od težih na Anića kuku. Istovremeno, po prvi put je savladana i Simonovića stapina itd. Značajne penjačke uspone, osim već spomenutih, imali su i Eduard Früfrit, Tomislav Bajlo, Veljko Karić, Boris Pelikan i drugi. Prema tome PD »Paklenica« steklo je solidnu osnovu za daljnji masovniji i kvalitetniji razvoj i ove vrste planinarske aktivnosti, koja do sada u Zadru nije bila razvijena. Ujedno su time stvoreni predviđeti, da se razvije i gorska služba spasavanja za kojom se već poodavno osjeća potreba na području Društva. Naime, nakon izvršenih priprema, ovih dana održana je osnivačka skupština na kojoj je formirana Stanica GSS-a, izabran je rukovodstvo i donijet program rada. Tako »Paklenica« razvija i posljednju aktivnost, koja nije do sada bila razvijena u Zadru. (P. P.)

PRILOG HISTORIJI ALPINIZMA U BIH

Početak bosansko-hercegovačkog alpinizma, pri čemu se misli na penjanje u stijeni, stavlja se u razdoblje između dva rata. To bi trebao biti uspon Voje Ilića i Drage Šefera u Djevojačkim stijenama na Romaniji 1929. godine (S. Žalica: Početak bosansko-hercegovačkog alpinizma, NP 5-6 Zagreb 1976). Međutim, jedan podatak sarajevskog

Ledenjak pod Grossglocknerom

Foto: M. Ambruš Kiš

Životna borba u visokoj planini

Visoke planine surov su i agresivan svijet u kojem biljke i životinje, koje ovdje mogu još da postoje, vode stalnu borbu za svoj opstanak.

Na visinama od oko 1000 metara priroda izgleda blaža nego što uistinu jeste, jer se tu još nalazi humusno tlo natapano vodom, koja je bogata kisikom. To su i područja u kojima bukva, jela, smreka i ariš nalaze dovoljno travnatih padina na kojima mogu da uspijevaju. Ali na većim visinama stabla postaju rijeda, čvornatija i manja, jer se sa svakih sto metara visine smanjuje i temperatura za oko 1 stupanj, što još više skraćuje i tako kratak vegetacijski period. Konačno, na još većim visinama nalazi se još samo kleka, koja koristi ono malo postojećeg humusa da bi se privila uz tlo i tako odoljela snažnim naletima vjetra.

Samo se na visokim, povoljno položenim mjestima mogu naći još pojedine travnate plohe, na kojima rastu najkrasniji cvjetovi, kao što je alpska ruža, encijan, klin i drugi, koji sijaju u bojama kakve se u dolini teško mogu naći. Ali ta igra boja odraz je nemilosrdne borbe za opstanak: pošto uvjetima na ovim visinama može da odoli samo mali broj insekata, to biljke moraju uložiti maksimalni napor u stvaranju napadnih boja i oblika da bi, radi oplodnje, privukle neku osicu ili leptira.

Za razliku od većine alpskih cvjetova koji imaju srodnike u nizini, runolist je izrazito visinska biljka. Napadno bijelo krzno na listovima štiti ga od pretjeranog isparavanja i štetnih ultravijetnih zraka, koje su na tim visinama mnogo jače, a imitacijom velikih cvjetova pomoći listova privlači insekte. A kako se dogada da i ljeti temperatura padne ispod nule, to planinske biljke u sebi imaju i naroča sredstva za zaštitu od mrazeva. To su alkaloidi s niskim stupnjem smrzavanja i s jakim mirisom, zbog čega se mnoge alpske biljke koriste u ljekovite svrhe. Po svemu se čini da intenzivan miris tih biljki ima sličnu funkciju kao i radarske zrake, koje pilota dovode do piste još prije nego je vidi: čim se insekt približi cvijetu, počinje da djeluju optički nadražaj koji ga privlači.

Životinje koje žive na ovim visinama također su se, na zadivljujući način, prilagodile kolebanjima temperature. Salamanderi, zmije i daždevnjaci provode dobar dio života u ledenoj ukočenosti, ali zato intenzivno koriste mali broj toplih dana za razmno-

žavanje vrste. Dok, na primjer, gušterice u toploj nizini polažu jajača na toplo sunce, one u hladnim planinskim visinama nose u tijelu jaja dok se ne izlegu. Većina insekata s promjenljivom tjelesnom temperaturom napadno su tamno obojeni, kako bi putem solarnog zagrijavanja održali cirkulaciju, a u slučaju zahlađenja automatski uključili sistem štednje u obliku prividnog mrvila. Za sisavce na velikim visinama održavanje života vezano je za još komplikiranije mjere. Ovo je osobito izraženo kod mrmota, koji za vrijeme kratkog vegetacijskog perioda mora da nakupi i osuši najmanje 15 kilograma sjena da bi ga smjestio u jazbinu. Ulaz zatvara s nadolaskom snijega, da bi se nabranim sijenom hranio u budnim časovima zimskoga sna.

U višim regijama počinje pustinja, gdje svaki trag humusa brzo biva opran čestim oborinama. Ali visinski specijalisti i ovdje nalaze mogućnost egzistencije. To su lišaji, kojima nije potrebna vлага iz tla, jer je crpu iz zraka; oni spadaju među najskromnija stvorena koja mogu da izdrže i vrlo niske temperature. Zanimljivi su i zbog toga što predstavljaju simbiozu alga i gljivica, u kojoj prve izgradju organske materije dok se druge brinu o potreboj vlaži. A u ove visine, gdje biljke mogu da obstoje samo uz upotrebu rafiniranih trikova, penju se samo ljeti divokoze i divojarci i viju svoja gniazda orlovi i čavke.

I dok se u taj svijet nije umiješao čovjek, vladala je u njemu divna ravnoteža. Nju je, na primjer, održavao orao koji je, u prvom redu, napadao i jeo bolesna i slaba grla i time sprečavao pojavu i širenje zaraze i pretjerano razmnožavanje. Njegovim uništenjem razmnožile su se divokoze pa je, opet, njihov broj trebalo smanjivati većim odstrelom, čime su opet stada decimirana. Dolasku čovjeka se na poseban način priлагodila čavka, koja je ranije živjela od sjenjenja i strvinu, dok sada u prvom redu koristi otpatke što ih ljudi ostavljaju za sobom pa više ne obavlja u punoj mjeri svoju nekadašnju biološku funkciju.

Na najvišim visinama i u najsurovijim uvjetima žive još samo mikroskopski male alge, duž žljebova koje je voda izdubila u kamenu. Tu one prodiru u dubinu kamena, razgrađuju ga izlučenom ugljičnom kiselinom i tako, zajedno s mrazevima i vjetrom, milijunima godina nagrizaju planinske vrhove.

Izgubili smo Sopot na Medvednici

Prof. dr ŽELJKO POLJAK

ZAGREB

Iskustvo nas uči
da su često riječi jedno,
a djela drugo.

Nije se još ni »osušilo pero« kojim smo napisali u broju 5/6 (str. 141) riječi što nam služe kao motto za ovaj članak, a naše su se slutnje već obistinile. Da se podsjetimo! U povodu izrade novih gospodarskih osnova za šume na Medvednici napisali smo, među ostalim, i slijedeće: »Smjernice gospodarenja za idućih deset godina mi bismo odmah potpisali kad bi se stvarno poštivala posljednja spomenuta smjernica: sve sječe se provode radi obnove i poboljšanja općeg izgleda i vitalnosti šuma, naročito s obzirom na njihovu namjenu. Nažalost, iskustvo nas uči da su često riječi jedno, a djela drugo.«

Ali, prije da kažemo da ni te nove smjernice, koje su ozakonjene zaključkom Skupštine grada Zagreba od 5. ožujka 1979. (Sl. glasnik broj 10, str. 357), nisu ni malo očaravajuće za prijatelje Medvednice, unatoč vrlo lijepim riječima u njima. Neke su brojke u obrazloženju (NP 5/6, str. 141) upravo zastrašujuće, premda ih se pokušava servirati ovijene šećerom. Konkretno: propisani uzgojeni etat (sječa šume) za idućih deset godina bit će prosječno samo (!?) 26 308 m³, premda bi šuma navodno podnijela dvostruko više tj. 52 000 m³. Podsjetimo se sada da je godišnja sječa do 1964. bila 12 000 m³, a od 1969. se popela na 28 123 m³. Ako je, dakle, u posljednjem desetljeću sječa udvostručena, potrebna je prava akrobacija logike da bismo prihvatali tvrdnju u obrazloženju kako se zadnjih 10 godina prirast šume povećao od 4,2 m³ na 5,7 m³ po hektaru šume. Zato s velikim oprezom valja prihvativi i objašnjenje kako će zapravo ukupni obim uzgojnih sjeća ubuduće iznositi zapravo samo oko polovicu mogućeg, jer se s pravom možemo bojati da će se apetit u onih koji si jeku povećati do granice »mogućega«.

Ovaj mali uvod bio je koristan da bismo bolje shvatili pozadinu najnovijeg napada Šumarije Zagreb na prirodu Medvednice.

Šumarija Zagreb je sredinom prošloga ljeta upropastila prirodni izgled područja slapa Sopota probijanjem šumske ceste namijenjene izvozu posjećenih stabala. Buldožerima je probijena trasa uz sam vodopad. Golema masa ilovače i kamenja nasuta je u korigo potoka svega dva metra od gornjeg ruba slapa. Prilazna staza je uništena, stabla s markacijama što su ih planinari tako brižljivo održavali posjećena su. Nekadašnji li-

jepi i mirni kutak prirode prestao je to biti. On je sada samo spomenik ljudske gramzljivosti i još jedan primjer kako se nezakonito i nekažnjeno mogu kršiti propisi i zakoni i, što je najgore, kako prirodni izgled narušava baš ona organizacija, kojoj je ta priroda bila povjerena na čuvanje i upravljanje. Preoštire su to riječi, pomislit će netko, no iskustvo pokazuje da nije tako. Unatoč sličnim oštrim riječima, zbog kojih je već Šumarija Zagreb tužila jednom pisca ovih redaka sudu zborog »uvrede« i »klevete«, one i dalje ostaju bez koristi. Danas više ni najnaivniji Zagrepčanin ne nasjeda na prozirnu obranu da »šumarski nestručnjaci« emotivno reagiraju na svaki, pa i koristan zahvat u šumi. Uostalom, posjetite Sopot! Ima do njega samo jedan sat pješice od posljednje autobusne stanice u Gornjem Vrapču, pa ćete se sami uvjeriti.

U nizu protupropisnih i štetnih zahvata koji na Medvednici traju već cijelo stoljeće i kojima se uzalud protivi i naša organizacija i zagrebačko građanstvo, je li ikad itko odgovarao, bio pozvan na red, kažnen? Eto, nedavno je Gradska skupština odobrila nove Osnove gospodarenja prema kojima sve radnje u šumama Medvednice treba da posluže glavnoj namjeni, tj. da budu izletničke šume grada Zagreba, a u članu 4. istoga zaključka precizno stoji da »do donošenja prostornog plana cijelog područja Medvednice treba za **svaku** novu prometnicu, uključivši i šumske putove, tražiti mišljenje Urbanističkog zavoda grada Zagreba, na temelju čega će nadležni organi izdavati suglasnost.« Potrtali smo riječi »svaku« jer se u ovom slučaju ne radi o bilo kojoj lokaciji, radi se ni više ni manje nego o specijalnom rezervatu šumske vegetacije »Mikulić potok — Vrabečka gora« u kojem se po Zakonu o zaštiti prirode ne smije ništa poduzimati čak niti s odobrenjem Urbanističkog zavoda.

Rezervat šumske vegetacije »Mikulić potok — Vrabečka gora« s površinom od 90,93 hektara zaštićen je rješenjem Zavoda za zaštitu prirode Zagreb (26. studenog 1963), istim rješenjem kojim je zaštićeno još sedam rezervata na Medvednici u ukupnoj površini od 996,71 hektara. Izbor ovih rezervata zajednički su obavili prof. dr Milan Anić, ing. Zvonimir Badovinac i ing. Ratko Kevo. Oni su također izradili obrazloženje za posebnu zaštitu spomenutih najljepših dijelova šume na Medvednici. Obrazloženje za rezervat »Mi-

kulić potok — Vrabečka gora« glasi: »Rezervat čine stare sastojine bukove šume s primjesama vrsta iz šume kitnjaka na grebenima i južnim padinama. Pojedina bukova stabla dosiju dimenzije do 1 m promjera. Citav objekt čini jedinstveni greben (između gornjeg toka potoka Mikulića i potoka Vrapča), koji se spušta u stjenovitim terasama do doline potoka Mikulića. Potok Vrapče čini prirodni slap Sopot, koji se nalazi uz zapadni rub rezervata, predstavlja najveći (10 m) i najljepši slap na Medvednici, a pada niz okomitu stijenu.« U tekstu ovog rješenja stoji i ovo: »U ovim su rezervatima za branjeni, bez prethodne dozvole Zavoda za zaštitu prirode u Zagrebu, svaka sječa stabala, uklanjanje i oštećivanje podstojne vegetacije, uzgojni zahvati, unošenje stranih biljnih i životinjskih vrsta, iskorištavanje sporednih šumskih proizvoda, lov, te djelatnosti koje mogu narušiti izvorni izgled krajolika.«

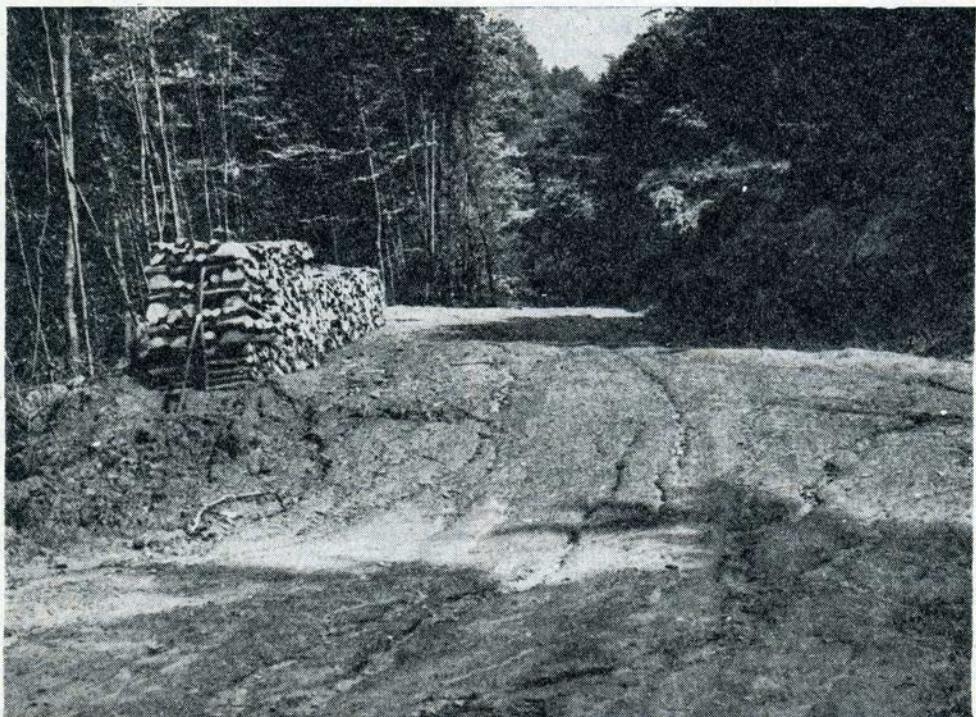
Slap Sopot doista je bio doživljaj za svakog izletnika, planinara, geomorfologa, botaničara i biologa. Iako se ne ističe dimenzijama, bio je svojevrsna atrakcija za Zagrepčane i druge posjetioce Medvednice. Kažemo: bio je, jer sada to više nije.

Nakon tog žalosnog događaja, koji nas neobično podsjeća na politiku svršenog čina, možemo s pravom postaviti pitanje Republičkom zavodu za zaštitu prirode, što je poduzeo da spriječi tu devastaciju i misli li uopće nešto poduzeti? Poznato nam je do-

duše da je svako opiranje privrednim appetitima vrlo delikatno. Stariji se planinari možda još sjećaju nemilog događaja kad je godine 1953. cijela ekipa Odjela za zaštitu prirodnih rijetkosti tadašnjeg Konzervatorskog zavoda Hrvatske jednim potezom pera (točnije: telefonskim nalogom) dobila »nogu«, jer se protivila zahvatima na Plitvicama i rijeci Krki koji su trebali žrtvovati prirodni izgled tih naših najljepših spomenika prirode. Članovi ekipe su bili: šumarski stručnjak prof. dr Stjepan Bertović, geograf dr Sonja Pavletić, biolog dr Ljubica Štramar i tajnik dr Zvonimir Turina. Neka im ovih nekoliko redaka bude mala zadovoljština za sve ono što su nesebično, žrtvujući svoj položaj, pokušali učiniti u doba kad je još »zaštita prirodne okoline čovjeka« bila gotovo nepoznat pojam.

Ali završavamo s pitanjem današnjem Republičkom zavodu za zaštitu prirode: Dragi drugovi! Mi planinari uvijek smo Vam pružali podršku — ta ciljevi su nam zajednički — pa Vas s pravom smijemo upozoriti: zar možete i smijete mirno promatrati kako se nekažnjeno oštećuje zaštićena priroda? Vjerujemo da danas nisu više prilike takve da bi Vas akcija zaštite stajala karijere.

Ili, zar se svi moramo zadovoljiti obrazloženjem: Mačka mora loviti miševe, šumarija mora graditi šumske prometnice i piliti šumu.

Nova cesta u blizini Sopota u jesen 1979. godine

In memoriam

DR VINKO MAKŠAN

Smrću dra Vinka Makšana odlaže iz naše sredine dugogodišnji aktivni planinar (član PD »Zagreb« od 1948. godine), planinarski organizator i funkcijonar, fotograf amater, cijenjeni, uvaženi i priznati medicinski stručnjak otorinolaringolog, čovjek i prijatelj.

Roden je 22. siječnja 1920. godine u Koprivnici, gdje je proveo djetinjstvo i završio četiri razreda gimnazije. Poslije odlaže u Zagreb (otac službenik na željeznicu, premešten u Zagreb), završava gimnaziju i započinje studij medicine koji uspješno završava. Stažira u Zagrebu i radi neko vrijeme na Trešnjevcu, specijalizira i polaže spec. ispit iz otorinolaringologije. Radio je kao specijalist u Vukovaru i Zenici, da bi 1958. godine došao u Čakovec gdje ga je nenadana smrt 5. lipnja 1979. zatekla na dužnosti šefa Službe za bolesti uha, grla i nosa Medicinskog centra. S obzirom na dugogodišnju rukovodstvu dužnost, priznate i publicirane stručne radove, nekoliko mjeseci prije smrti postaje primarius.

Planinarskom aktivnošću, odnosno izletima u prirodu, započeo se baviti već u osnovnoj školi u Koprivnici, idući sa svojim vršnjacima po obilježnim obroncima Bielogori i Kalniku, da bi po dolasku u Zagreb često posjećivao Medvednicu, planine Hrvatskog zagorja i Samoborsko gorje. Kao student 1948. godine upisuje se u PD »Zagreb« gdje uz planinarenje postaje aktivan član sekcijske za markacije. Po završetku studija prelazi u novoosnovano planinarsko društvo zdravstvenih radnika PD »Risnjak« u kojem je aktivan sve do odlaska iz Zagreba. Po dolasku u Čakovec 1958. godine (kako u to doba nije postojalo planinarsko društvo) upisuje se i postaje aktiven član i jedno vrijeme član Upravnog odbora PD »Ravna gora« u Varaždinu, u kojem ostaje sve do osnutka PD »Železna gora« tj. do 1974. godine. U Čakovcu radi na prikupljanju i povezivanju planinara Medimurja, i njegovom zaslugom osnovano je PD »Železna gora«, kojeg postaje predsjednik, ostavši na toj dužnosti sve do svoje prerane smrti.

Bavivši se aktivno planinarenjem, obišao je skoro sve planine u Hrvatskoj i Sloveniji, obišao je Dolomite — Monte Kristalo, Marmolada, i obronke Materhorna. Kao aktivni planinar, organizator i društveni radnik bio je skoro na svim planinarskim sletovima održanim kod nas i na mnogobrojnim savjetovanjima, a bio je i stalni delegat svojeg društva u Međudruštvenom savjetu ZPP-a.

Uz bavljenje fotografijom, bavio se specijalno planinarskom fotografijom. Bio je predsjednik Foto-kluba u Čakovcu i član Općinskog vijeća »Narodne tehnike«. Kao liječnik bio je godinama predsjednik podružnice Zbora liječnika u Vukovaru i Čakovcu. Za svoj društveni rad odlikovan je od

Predsjednika Republike Ordenom zasluga za narod sa srebrnim vijencem, a osim toga saveznom plaketom »Boris Kidrič« te brončanom i srebrnom plaketom Zbora liječnika Hrvatske. Planinarski savez Hrvatske odlikovao ga je 1979. godine zlatnim znakom.

Naše planinarstvo njegovom smrću gubi iz sredine uzornog, aktivnog i neumornog planinarskog radnika i organizatora, druga i entuzijasta, a naše zdravstvo dobrog liječnika i medicinskog stručnjaka.

Na mladim planinarima je da se ugledaju u njegov nesebičan i požrtvovan rad na širenju, organiziranju i propagiranju planinarstva i da nastave njegovo djelo.

Dr Milivoj Kovačić

LJUBICA SAFAR-KOVAČIĆ

Iz naše sredine otišla je u nepovrat jedna od najstarijih članica PD »Bila« u Koprivnici. Njena planinarska aktivnost započela je takoreći s osnivanjem »Bila« 1928. godine, u vrijeme kada se u Koprivnici i Podravini aktivnim planinarenjem bavilo samo nekoliko žena.

Rodena je 1903. godine u Koprivnici, gdje je provela svoj životni vijek do 23. svibnja 1979. godine, kada je umrla, nakon kratke i teške bolesti. Potječe iz koprivničke planinarske obitelji Safar čiji su skoro svi članovi sudjelovali u osnivanju, radu i aktivnosti društva. Sudjelovala je skoro u svim izletima koje je organiziralo društvo u svojem prijeratnom razdoblju i tako upoznala planine Hrvatskog zagorja, Prigorja, Slavonije, Gorskog kotara i Slovenije, a stalni je bila sudionik čestih izleta po Biilogori i Kalniku. U poslijeratnom periodu ponovno se aktivirala u radu društva i upravo je njezina zasluga što je sinu Milivoju, današnjem predsjedniku društva, usadila ljubav prema prirodi i planinama. Mnogo će toga ostati nedorečeno o svim njezinim znamenitostima i nezanimljim zaslugama kojih je bilo nesumnjivo vrlo mnogo, i čime je zadužila koprivničku planinarsku povijest. Neka nam bude dovoljno da se reče: »Bila je čovjek, nesebičan drug, uvijek odlučna da pomogne i surađuje u bilo kojoj planinarskoj akciji, i uopće svugdje tamo gdje se za to ukazala potreba. Jednom riječju: posjedovala je sve ono što treba da krasи lik čovjeka, a posebice planinara.«

Za svoj rad primila je diplomu društva, a na proslavi 50. obljetnice plaketu društva i tom se prilikom posljednji puta našla među nama, planinarkama.

Na kraju citiram riječi izrečene nad njenim otvorenim grobom: »Neka ti bude lahka ova rodna gruda, koja će prekriti tvoje umorno tijelo, a svježi lahor s našim zelenim Biilogorom neka kaškada svojim daškom pomiluje ovo tvoje posljednje počivalište, neka ti dočara miris planinskog bilja i ljepote gorskih pejzaža, ne bi li te to možda na časak otrglo od vježnog ništavila i prenijelo ti pozdrav pitomih gora i mrkih planina koje si za života toliko voljela.«

Rudolf Juric

Ekspedicije

ZADRANI OSVOJILI KILIMANDŽARO

Dana 26. kolovoza u Zadar se vratila prva zadranska ekspedicija s pohoda Kilimandžaru, najvećem vrhu Afrike. I, da odmah kažemo, bila je to prva jugoslavenska ekspedicija planinara koja je sa zapadne, teže strane, tzv. rutom Machame osvojila »krov« crnog kontinenta. Voda ekspedicije Velimir Sušak je na 5895 metara visokom Uhuru-Peaku ugaslog vulkana Kibo, zabo jugoslavensku zastavu s imenom Društva i mjestom odakle ekspedicija dolazi. Zajedno s njim su tom radosnom činu prisutstvovali Milisav Mihajlović, Bogdan Brakus, Barbara Lapena-Brakus, Rudika Gombač, te najmladi član ekspedicije, 23-godišnji Edvard Brčić.

Pripreme su trajale duže od jedne godine dana. Psihofizičke pripreme izvodene su na Velebitu, u Gorskom kotaru, na Julijskim i švicarskim Alpama itd. Izvršeno je nekoliko uspona na Triglav i druge vrhove Julijskih Alpa, na Jungfrau, Mönch, Monte Rosu i dr. u Švicarskim Alpama. Za posrednika koji je trebao osigurati prijevoz ekspedicije i obaviti dio poslova oko upućivanja na Kilimandžaro odabranja je agencija Hauser, Exkursionen international u Münchenu.

S osiguranjem finansijskih sredstava išlo je teže, ali se ipak u tome uspjelo. Pretežan dio tih sredstava osiguralo je Društvo, manji dio Komercijalna banka i Tvornica za prerađuju soje u Zadru na račun reklamiranja njihovih firmi (po 5.000 dinara), a jedan dio sredstava namakli su sami sudionici. Treba ipak reći, da je značajnu pomoć dala Komercijalna banka Zadar prodavši potreban iznos deviznih sredstava.

Ekspedicija je krenula na put 27. srpnja. Na putu za München iskoristila je nekoliko dana za završne pripreme i provjeru stupnja pripremljenosti i u Švicarskim Alpama izvršila uspon na nekoliko vrhova preko 4000 metara od kojih i na Dom (4545 m).

U München je stigla 4. kolovoza i tu izvršila popunu hrane i opreme. Iz Münchena u Tanzaniiju krenula je 6. kolovoza.

Uspon na Kilimandžaro počeo je 8., a završio 12. kolovoza, dakle, obavljen je za pet dana i u pet etapa. Spuštanje je bilo mnogo lakše i završilo je za dva dana.

Prije riječima sudionika vrijeme je bilo povoljno za uspon, samo je posljednji dan bio neugodan — oblačan i vjetrovit. Bilo je to, u neku ruku, ipak dobro. Kad se na vrhu Kilimandžara

u jednom trenutku kroz oblake pomililo sunce i na čas ih obasjalo svojim vrućim zrakama, planinari se činilo kao da ih je sama vatra liznula.

Do 3000 metara uspon je vodio neprohodnom džunglom, a dalje se pešo prorijednom šumom koja je na oko 4000 metara prelazila u travu sa suhim »slamnatim« cvijećem. U tom dijelu vidjeli su dvije endemske bilje, senesciju i lobeliju, koje rastu jedino na Kilimandžaru. Iznad 4000 metara nastavljale su se gole stijene koje su na vijencima kratera ugaslih vulkana bili optočene debelim naslagama vječitog leda. Kada su iskusni planinari popeli na sam vrh, temperatura je u 13 sati iznosila minus 15 stupnjeva Celzija. Na vrhu se nalazi spomen-ploča ujedinjenja Tanga-nike i Zanzibara što je tu postavljena 16. siječnja 1961. godine.

Nakon ovog značajnog uspjeha, za kraći odmor u prijateljskoj Tanzaniji prireden je foto-safari (slov «na životinje foto-aparatom), a u transverzalnom putovanju državom posjet nomadskom plemenu Masai, koje još živi starim načinom života.

Premda ne spada u teže savladiva svjetska gorja, Kilimandžaro ipak sili na više opreza, i na više respektira nego evropski alpsi vrhovi, na kojima se i ostali najbolji zadarški penjači već godinama osjećaju gotovo kao »kod kuće« — na Velebitu, kažu sudionici.

Citav se taj masiv, opkoljen teškim zelenilom džungle i prostranim plantažama kave, uzdiže ponad suncem sprženog istočnoafričkog ravnjaka i nadaleko ističe među visokim gorama planinskog pojasa u unutrašnjosti Tanzanije. U očima i duši crnog čovjeka Kilimandžaro se u neku ruku zrcali kao kontinentalni simbol afričkih težnji za slobodom, samostalnošću i nezavisnošću. Nalik je na divovski stožac s tri vulkanska vrha: najniži Sira doseže preko 4000 metara, Mavensi je znatno viši — ima 5355 metara, a glavni vrh, Uhuru Peak (Vrh slobode), propinje se gotovo šest kilometara visoko u plavet afričkog neba, završavajući kraterom promjera 6000 metara. Od njega se obronci citavog masiva, jedne od najljepših planina u svijetu, veličanstveno spuštaju i tonu u bujne ekvatorijalne šume. Iako je samo nekoliko stupnjeva južno od ekvatora, citav je Kilimandžaro iznad 5000 metara pod šubarom vječnog snijega i glederskog leda, pa se otapanjem ledenjaka zamjeću kroz džunglu jaki planinski brazci.

Još od 1889. godine, kada se prvi na njihov vrh uspeo nječmački znanstvenik i planinar Hans Meyer, Kilimandžaro i, naročito njegov najveći ugasli vulkan Kibo, neodoljivo su privlačili i zamaman izazov za planinare, koji u teškoćama i opasnostima uspona preko ledenjaka želete iskusiti vještinu, izdržljivost i hrabrost. Može se na vrh dosjeti i gotovo »pješačkome« stazom preko Gilmanove stijene, ali upravo zbog relativne lakote tog pravca Zadrani su odabrali tegobno varenje manje korištenom stranom, gdje su iskušnje i napori veći, ali i zadovoljstvo s uspjehom dublje i potpunije.

Osvajanjem najvećeg vrha Afrike, najvećeg planinskog masiva koji su ikad pokušali svaldati zadranski planinari, u ovoj jubilarnoj godini KPJ, SKOJ-a i revolucionarnih sindikata, te PD »Panclenika« koje ove godine slavi 20 godina organiziranog planinarstva u Zadru, kruna je svega onoga što je Društvo uknjžilo do sada u ljetopis svojih uspjeha. Uspjeh je utoliko veći, što je uspon na Kilimandžaro bio fer uspon, uspon bez nosača, što se inače rijetko događa, samo s jednim obveznim (nametnutim) vodičem i bez bilo kakvih drugih pomagala koja se kod ovakvih potuhava rijetko propuštaju.

Na pitanje, planirate li uskoro novi podvig, odgovor je bio: »Planinari uvijek žele na nove vrhunce. Samo, to je skopčano s nizom problema, od kojih su finansijski najveći. Ipak, uza sve teškoće, mi ćemo opet u nove pobjede. Najveća odlika planinara je čvrsta volja, a kod nas je zaista imamo.«

D. P.

Zadrani na Uhuru peaku: M. Mihajlović, R. Gombač, Barbara Brakus, V. Sušak, i (sjedi) Bogdan Brakus

EKSPEDICIJA PSH NA MOUNT KENYU

Alpinistička ekspedicija PSH koja je iz Zagreba krenula desetog srpnja ostarila je postavljeni cilj i osvojila vrh Mount Kenye u Africi. Prema obavijesti koju je primio PSH od vode ekspedicije Branka Šeparovića tok ekspedicije bio je slijedeći: 11. srpnja članovi ekspedicije doputovali su avionom u Nairobi gdje su ih dočekali atače naše ambasade Dragan Arsenijević i naš trgovачki predstavnik Stipe Lukić te im pomogli oko smještaja i daljnog transporta. 12. srpnja doputovali su u Naru Moru, ishodištu točku za uspon, odašte 14. srpnja nastavljaju put automobilima do meteorološke stанице na visini od 3300 m. Dana 15. srpnja s nosačima dolaze na Two Tavn Hut na visini od 4490 m, gdje postavljaju bazni logor. U narednih šest dana članovi se penju na vrh različitim smjerovima i to normalnim putem, južnim grebenom, južnom stijenom preko Darwino-vog ledenjaka i na kraju najtežim smjerom, kroz Diamond Culoir. Svi usponi imaju ocjenu težine penjanja 4 i 4+, a uspon kroz Diamond Culoir ocjenu 6. Naročito treba naglasiti još jedan uspjeh, a to je da su svi članovi ekspedicije osvojili vrh.

(N. A.)

I KARLOVČANI NA KILIMANDŽARU

U čast 400. godišnjice osnutka grada Karlovca i 60. godišnjice SKOJ-a karlovački planinari-alpinisti uspjeli su osvojiti najviši vrh Afrike i Tanzanije — Peak Uhuru u masivu Kilimandžara.

Pripreme su trajale od 1977. g. Odlažak i čitav boravak u prijateljskoj Tanzaniji bio je u aranžmanu agencije »Atlas« iz Zagreba. Unatoč nizu nepredviđenih teškoća (dvije saobraćajne nesreće) alpinisti PD »Dubovac« stavili su zastave SFJR, SRH i grada slavljenika 17. 8. 1979. g. na vrh veličanstvenog, legendarnog, vječnog snijegom i ledom pokrivenog ugasnog vulkana Kilimandžara, simbola slobode Tanzanije i afričkog kontinenta.

Dragocjene podatke za sam uspon našli smo u člancima »Naših planina« i knjižici Rade Kušića. Neoposredne upute dao nam je Željko Gobec iz PD »Vihor« i dr Amani Mgeni koji privremeno živi u Jugoslaviji.

Članovi ekspedicije bili su: voda — Mladen Kuka (21 g.), Mladen Strukan (24 g.), Mladen Đijačić (24 g.), Drago Tropčić (21 g.), Vlado Furač (21 g.) i Danko Rešanović (23 g.), koji je bio i lječnik ekipa.

Sam Peak Uhuru (u svahili jeziku to znači sloboda) osvojili su Kuka, Strukan i Đijačić, dok su se preostala trojica popeli na Gilmans Point, koji se smatra službenim vrhom Kilimandžara. Na vrhu je nadena jugoslavenska zastava prethodne zadarske ekspedicije koja je osvojila vrh pet dana ranije.

Novčano su ovu malu ali dobro organiziranu ekspediciju pomogle društveno-političke organizacije kao i radne organizacije Karlovca.

Rudolf Starčić

Publicistika

CEROVIĆ: »DURMITOR«

Branislav Cerović: »Nacionalni park Durmitor, planinarski vodič«, izdavač Planinarski savez Beograda, Beograd, Zmaja od Noćaja 9 IV, Beograd 1979, latinicom, broširano, naslovna stranica u boji, 180 stranica, 53 fotografije, dvije skice i pregleđena karta 1:25.000 u četiri boje formata 37×35 cm. Format knjige 14×20 cm. Cijena 100 dinara. Naručuje se pouzećem kod izdavača.

Nakon dugih priprema Cerović nam je konačno dao svoj vodič i — postigao pun pogodak! Naša najljepša planina dobila je konačno monografiju kakvu zasluguje. Piscu svaka čast i hvala (vidi bilješku o piscu u NP 1975, str. 161, br. 9–10). Umjesto opisa knjige, što je zapravo suvišno, jer će je svaki planinar nabaviti, i umjesto ocjene, reproducirati ćemo ono što sam napisao 16. travnja 1977. kao recenziju rukopisa:

Planinski je turizam u alpskim zemljama odavan poštovanju prirodnim pravilnostima, mi ih još uvijek nedovoljno koristimo i u tom pogledu znatno zaostajemo za alpskim zemljama. Uzroci su tome mnogobrojni: prometne teškoće, nedovoljni ugostiteljski kapaciteti, neinformiranost, no prije svega nedostatak smisla u onim krugovima koji vode turističku politiku. Sva pažnja mjerodavnih faktora usmjerena je na jadranski turizam. Zasad je on vrlo konjunkturna grana u međunarodnim razmjerima i apsorbira golema sredstva namijenjena razvoju turizma. No samim time sjeće sebi granu: naša obala istodobno s procesom urbanizacije gubi glavnu privlačnu moć — izvornost ambijenta i netaknutošću prirode.

U razdoblju koje slijedi, naše netaknuto platinino bogatstvo neminovno će postati snažan magnet. Smisao za prirodnu okolinu čovjeka osvaja svijet i postaje ideologijom suvremenog čovjeka. Alpsi rajoni u zemljama centralne Evrope odavna su izgubili čar netaknute prirode i više-manje postali turistička setalista. Dotle naš planinski svijet živi u turističkoj anonimnosti čuvajući svoju prirodnu izvornost. To mu daje oso-

bit čar, no taj čar upoznavaju samo rijetki ljubitelji i stručnjaci. Njihova je dužnost da nam otvore i vrijednosti što se kriju u našem planinskom svijetu. Iz tog aspekta valja gledati i na pojavu ove knjige.

Cerovićev »Durmitor« otkriva nam planinske tajne najljepšeg gorskog masiva Jugoslavije. Durmitor je stvarno najljepša naša planina, u tome su jednodušni planinarski stručnjaci. Durmitor je esencija Dinarskog sistema, tu su u najvećoj mjeri skupljene sve njegove prirodne odlike — orijaške stijene, brojna jezera, bogata flora, glečerska plastika, kanjonski oblici, etnografske osobnosti i iznad svega neobičan sklad i cjelevoštost masiva koji je tako karakteristično izdvojen kanjonima Tare, Pive i Komarnice da doista izgleda kao zaseban kozmički krug izoliran od ostalog svijeta.

Durmitor je sam po sebi prirodni park, prirodno stvoren i prirodno omeden. Na nama je da ga upoznamo i naučimo cijeniti. Oba ova zadatka treba da ispunim ova knjiga. Pisana je s iskrenim entuzijazmom, ali objektivno i odmjerenom, znanstveni i s dubokim poznavanjem. Rezultat je dugo-godišnjeg proučavanja i skupljanja gradiva, na terenu i iz literature. Pisac je zaljubljenik u Durmitor, njegov najbolji poznavalac i nitko nije kao on u stanju da nam dočara durmitorske tajne. Njegov prvi »Vod po Durmitoru«, što ga je zajedno s B. Gušićem objavio 1938. godine, danas je knjižarski raritet i dragocjnost. Posjetiocima Durmitora služili su se fotokopijama iz te knjizice i ručnim prepisima. Bilo je zaista vrijeme da nam Cerović poslije 30 godina pruži u ruke novo izdanje, ažurirano, prošireno i opskrbljeno suvremenom geografskom kartom.

Izlazak ovoga vodiča znači datum u našoj turističkoj publicistici: započinje era objavljivanja planinarsko-turističkih vodiča po našim Dinardima.

Prof. dr Željko Poljak

Speleologija

VELIKA I MALA KICLJEVA JAMA KOD SKRADA U GORSKOM KOTARU JEDAN SU SPELEOLOŠKI OBJEKT!

Višestjedna suša koja je tijekom svibnja vladala u našim krajevima bila je povod za speleološka istraživanja Velike Kicljeve jame. Prilikom prethodnih istraživanja dospijelo se do dubine od 100 m, tj. bila je sviadana samo ulazna vertikala (90 m) i strni sipar u ponožju ove vertikale. Veliki problem kod istraživanja predstavlja potok koji se ruši u ovaj dio jame s visine od oko 60 m. Otada se promjenio izgled dna jame tj. veliki sipar koji je završavao jamom spuznuo je uslijed rada vode, što je olakšalo sličenje do veće dubine. Na kraju sadašnjeg sipara potok otiče u vertikalnu jamu ostavljajući suh uzak pukotinski kanal lijevo od jame. Zbog lakšeg napredovanja, vjerujući da će se ponovo susresti s istim potokom, speleolozi su nastavili istraživanje spomenutim kanalom u kojem su se također mogli vidjeti tragovi tekuće vode. Dužina pređenog dijela iznosila je oko 150 m i ovde su sviadane tri vertikale od 6, 32 i 25 m. Poviše posljednje vertikale speleolozi su ponovo čuli šum vode i pomisili da potječe od potoka u Velikoj Kicljevoj jami. Kad je sviadana i ova vertikala, na sveopće zadovoljstvo otkrivena je na stijeni poviše potoka mala zamka koju su speleolozi ostavili u Maloj jami 1976. godine kada su dospijeli do ovog mjesta na dubini od 210 m. Tako je konačno dugo vremena pretpostavljana veza između ove dvije jame i dokazana.

Istraživanje su obavili članovi SO PD »Željezničar«: S. Hudec, B. Jalžić, B. Lepan, I. Platzer i T. Rada. Istraživanje je obavljeno samo pomoću užeta, a boravak u jami trajao je 6 sati.

B. Jalžić

OSNOVANO SPELEOLOŠKO DRUŠTVO »LEDENICA« U BOSANSKOM GRAHOVU

Okolina Bosanskog Grahova raspolaže izuzetno bogatim prirodnim ljepotama, rijetkostima i kulturno-historijskim znamenitostima. Osnivanje speleološkog društva uvjetovali su mnogobrojni speleološki objekti Grahovskog polja. Javljaju se svuda, a posebno na sjeverozapadnom i jugoistočnom obodu, u okviru starih ponorskih zona. Dosada je na ovom području istraženo pet pećina čija se dužina kreće od 55 do 1002 m, i dvije jame.

Speleološko društvo »Ledenica« u Bosanskom Grahovu raditi će prvenstveno na daljnjem istraživanju pećina u Grahovskom polju i nastaviti istraživanje pećine Ledenica koja je svečano otvorena za turiste 9. septembra 1979. godine.

Jubileji

80. OBLJETNICA PD STRAHINJČICA

I taj su jubilej radni ljudi i građani Krapine svečano obilježili 17. lipnja u okviru 60. godišnjice KPJ/SKJ, SKOJ-a, revolucionarnih sindikata i 35. obljetnice Prve zagorske NO udarne brigade. Krapinski su se planinari prisjetili i prvi organizirani odlazak u prirodu, a među takve spada i brijeska dra Stjepana Ortnera iz povijesti Krapine (str. 168) »...Jednoga dana odveo je Gaj svoje prijatelje: Demetra, Vraza, Mažuranića, Vukotinovića u bližnje gorsko seoce Strahinje, koje je svojim romantičnim položajem prekrasno. Tu iznad tihih gorskih vrela nađoše na mjesto, sa kojeg su imali prekrasan vidik na cijelu okolicu. Od milja se zagriješi i u zanosu bacise se na koljena i poljubiše zemlju, jer je to najlepša točka naše domovine...«. Taj predio podno planinskih organaka Strahinjčice opisao je u izuzetnom zanosu i njegov prethodnik Dragutin Galac u Danicu Ilirskoj br. 17, od 25. IV 1846, u uvodnom

Pećina Ledenica nalazi se na sjeverozapadnom obodu Resanovačkog polja. Od magistralnog pravca Drvar — Bos. Grahovo, koji se prema sjeveru povezuje s Bihaćem i Banja Lukom, a prema jugu sa Sibenikom i Splitom, udaljena je 2,5 km. Od puta Resanovci — Lička Kaldrma, manje je od jednog kilometra.

Novoizgrađeni put za Ledenicu dolazi do prostranog parkinga u šumi, na kome se, blizu ulaza u pećinu, nalazi biljetarnica smještena u vagonu popularnog »čire«. U vagonu su prvo stanovali radnici koji su radili na uređenju pećine, a zatim je preuređen za biljetarnicu i prodavaonu razglednicu, suveniru i za smještaj vodiča. U vrhu parkinga, u prizemnoj baraci, nalazi se bife — restoran.

Pećina Ledenica je dobila ime po ledu koji se u zimskom periodu formira u ulaznoj dvorani i zadržava do jula ili augusta. Ulaz u Ledenicu nalazi se na visini 378 m, odnosno 901 m, ako se uzme u obzir i obod ljevkaste vrtače.

Na ulazu u Ledenicu postavljene su dvije ploče: na prvoj je izloženo istraživanje i uređivanje pećine, a na drugoj plan pećine.

Istraženi dio Ledenice, čija ukupna dužina iznosi 697,5 m, predstavlja samo kratak ulazni potез jednog starog, ogromnog pećinskog sistema koji su izgradile podzemne vode Grahovskog, odnosno Resanovačkog polja. U međuvremenu su akumulativno-destruktivni procesi učinili svoje, tako da je danas veoma teško otkriti nastanak glavnog pećinskog kanala.

Ledenica spada u red vrlo značajnih speleoloških objekata naše zemlje. Ono po čemu se ona ističe među velikim pećinama Jugoslavije, nisu dimenzije već bogatstvo nakita, izuzetna koncentracija pećinskog nakita velikih dimenzija i prvakasnog kvaliteta. Po zapremini i obilju nakita u odnosu na ukupnu zapreminu, Ledenica stoji ispred poznatih i uređenih pećina u Srbiji, ispred Vjetrenice u Popovom polju, a može se mjeriti s Postojanskom pećinom.

Ljubomir Bartula, Sarajevo

SPELEOLOŠKI LOGOR SO PD »DUBOVAC«

Speleološki odsjek PD »Dubovac« iz Karlovca održavao je od 6. do 8. VII svoj speleološki logor u blizini sela Keseri (Zumberak). Tom prilikom je u potpunosti istražen najdublji objekt na Zumberku — Pećenjevka (-55 m) i rekognosciran je teren na području sela Keseri i Radatovići. Za to područje je konstatirano da obiluje speleološkim objektima, ali nisu bili svi istraženi zbog nedostatka vremena. Voditelj logora bio je Mladen Kuka, a u radu logora je sudjelovalo 15 članova.

Članku o Narodnom teatru u Krapini, naglasio je zanimljivost zagorskih planina, brda, šuma i dolina: »...Dragi štoči, ako želiš ne umetnost, već divnu narav motriti i u malom videti SvajcarSKU s blagim podnebljem... dodi na hrvatsko Zagorje, pa će ti se trud obilato naplatiti...«. Galac je isticao značaj prirodnih ljepota krapinske okolice svim gostima koji su iz susjedne Slovenije, Varazdina, Zagreba i drugih mjeseta Hrvatske došli na kazališne predstave ilirskog teatra u Krapinu, da mogu osim umjetničkog doživljaja na kazališnim predstavama osjetiti i planinske blagodati koje okružuju Krapinu. Osobito između Strahinjčice i Medvednici mnogobrojni planinari, kad se popnu i stanu promatrati zaobljene uzvisine u tom predjelu, rado naglase u zanosu — kakva li pogled! — kao da promatraju s nekog broda pred sobom valove uzburkana mora i tako radosni krenu među bujne šumarke sa Goleša do

Dedekove pećine. Učitelji područnih škola rado su djecu vodili na planinske proplanke, objašnjavali im značajke nizinskog i visinskog bilja, kao i o potrebi odslaska u planinske predjele. To je imalo utjecaja i na kontinuiranu aktivnost organiziranog planinarenja u ovom kraju. Neka su krapinska društva već bila afirmirana u doba početka organiziranog djelovanja planinara 1883. godine. Iako su već tridesetak godina smisljeno djelovali kao planinarske skupine u drugim mjestima, ali u planinarskom glasilu svrstani su kao povjereništvo HPD-a, kojim je rukovodio dr. Josip Majcen, krapinski odvjetnik. Čim je osnovana podružnica, tajništva se prilazio Gašo Vac, ondašnji kotarski šumar. Podružnica HPD-a, pod nazivom »Strahinjčica« u Krapini osnovana je 19. IV. 1899. Otada organizirano planinar uredjuju staze i putokaze, okupljaju veći broj članova i znatnoje populariziraju posjet planinskih vrhova. U međudatnom razdoblju priprema se i počima izgradnja planinarskog doma na Strahinjčici, koji je bio stavljen pod krov. Doba okupacije naše zemlje zaustavlja dovršenje društvena doma. Područje Strahinjčice je često pružalo okrilje mnogim ilegalcima NOP-a i jedinicama NOV-e, a u ratnim se izvještajima spominje to područje u vremenim krštenjima zagorskih partizanskih ustanka i čestih okršaja na planinskim obroncima jedinica NOV-e s okupatorskim formacijama i domaćim izdajnicima. Po oslobođenju – 1945. g. društveni je dom popravljen od ratnog oštećenja i sasvim dovršen 1951. Tada se javlja sve veći broj ljubitelja planinskih vrhova. Danas PD »Strahinjčica« ima preko 400 članova.

Društvo je na svečan i skroman način obilježilo svoju 80. obljetnicu, a o kontinuiranom aktivnom radu govorio je na proslavi sadašnji predsjednik Mirko Oslić, sudac Općinskog suda u Krapini.

U ime pokrovitelja slavljenike je pozdravio inž. Stjepan Peh, direktor PMP »Jedinstvo« Krapina. On je naglasio da radni ljudi njegova kolektiva vrlo cijene aligan i predan rad članova PD Strahinjčica Krapina, koji su uz velike napore uspjeli okupiti mnogo svojih društvenih istomišljenika i aktivnih suradnika, a i sačuvati takvu organiziranost u minulih 80 godina.

Značajno je istaknuti i to da je društvo obogatilo svoju aktivnost započenom druželjubivošću planinarskih organizacija iz bratskih republika BiH – »Konjух« iz Tuzle i »Pobeda« iz Srbije, razvijajući zajedničke planinarske pohode – »Braca smo – jedno smo!«. I drugi mnogobrojni uzvanici su uveličali taj jubilej. Organizirana planinarska zbljenja također pridonose razvijanju i jačanju bratstva i jedinstva naših naroda i narodnosti širom Jugoslavije, što traje već niz godina i uspješno se nastavlja.

Pored mnogih akcija na uređenju društvena doma, okolišnih staza i putokaza, kao još jedan izuzetan doprinos u jubilarnoj godišnjici, uređen je Planinarski transverzalni Kajbumbičkav put, da se time šire popularizira planinarstvo na području krapinske općine, uz poznatu turističku atrakciju Hušnjakovu. Trasa tog puta vodi pravcem: Autobusni kolodvor – Sušelj breg – Lovački dom (u Kr. Strahinju) – vrh Strahinjčice – Podgora – Brezovica – Tri Kralja – nalazište pračovjeka na Hušnjakovu. Transverzalni put Dedečka Kajbumbička povezao je i jedno popularno književno djelo Vladimira Nazora, koje je inspirirano nalazištem Krapinskog Pračovjeka. Ta korisna ideja o nazivu transverzalnog puta mnoge će planinare potaknuti da obidu i širu krapinsku okolicu odašte u manje poznatim atraktivnim zagorskim predjelima.

Antun Kozina

Transverzale

• Kapelski planinarski put. Nakon pune dvije godine intenzivnog rada velikog broja članova planinarskih društava »Vihor« i »Rade Končar« iz Zagreba, 23. rujna na Matić poljani u sklopu općeg jugo-slavenske akcije »60 crvenih staza Partije«, svečano je otvoreno »Kapelski planinarski put«. Put započinje u Tuku i vodi preko Matić poljane, Vrbovske poljane na vrh Bjelolasice, zatim od Samarskih stijena »Vihoraškim putem« na Biješti stijene, nastavlja se na Veliku Javornicu, Stalak, Dulib, Kolovratske stijene i Vinište te završava u Klenovici na moru. Na putu se nalazi ukupno 10 kontrolnih točaka, a može se proći za tri dana s tim da je noćenje moguće u Tuku, Bijelim stijenama, Dulib i Klenovici. Posebna značajka puta je otkrivanje do sada slabu posjećenih planinarskih predjela Velike Javornice, Dulibe i Kolovratskih stijena i omogućavanje posjeta širem krugu planinara tim predjelima Velike Kapele. Osim već postojećih planinarskih objekata na trasi puta, PD »Vihor« je uz pomoć Šumarije Novi Vinodolski i PD »Rade Končar«, izgradilo sklonište u Dulib (otvorenog tipa), koje raspolaže sa 16 ležajima i drugim najnužnijim inventarom, te cisternom za vodu. Posjetioc trebaju ponijeti sa sobom vreću za spavanje. Za obilaznike puta društvo su izdala detaljni putni vodiči, koji je ujedno i dnevnik. Autori su Zoran Gomzi i Želimir Kantura. Vodič se može nabaviti po cijeni od 50 din kod društava organizatora. Otvaranje puta jedna je od niza akcija u sklopu proslave 25. obljetnice PD »Ra-

de Končar« i 10. obljetnice PD »Vihor«. Posebnom svečanošću 4. listopada u prostorijama PD »Rade Končar« uručene su i prve značke za predeni put jedanaestorici članova PD »Vihor« i osmorici članova PD »Rade Končar«, koji su ujedno bili i glavni nosioci uspostavljanja ovog puta. (N. A.)

• Stanje transverzale Bitovnja-Pogorelica-Vranica. U želji da upoznam posjetioce s ovom transverzalom napisao sam opis puta koji je objavljen u Našim planinama broj 7–8 u 1965. godini (str. 173–176). Staza transverzale je 1965. godine obilježena znacima i na određenim mjestima su postavljeni kontrolni žigovi. Kako transverzala prolazi kroz područje triju planinarskih društava, to je prilikom osnivanja transverzale izrađen Poslovnik o organizaciji i radu Međudruštvenog savjeta planinarskog puta Bitovnja-Pogorelica-Vranica. Ovaj su Poslovnik potpisali predstavnici planinarskih društava »Bitovnje« iz Kreševa, »Vranice« iz Fojnice i »Pogorelice« iz Kiseljaka. Poslovnik je predviđeno da se planinarska društva, kroz čija područja prolazi transverzala, brinu oko organizacije i održavanja staze. Sta sve spada u organizaciju i održavanje staze kao i ostalih obaveza i prava detaljno je obrađeno u Poslovniku. Međutim, osnovni zadatak koji su preuzeila društva poslije otvaranja transverzale, potpuno je zanemaren. Danas, četvrtna godina poslije otvaranja, možemo načalost konstatirati da markacija praktički ne postoji. Istini za volju treba na-

pomenuti da su pojedina društva u nekim dijelovima svoga terena izvršila markiranje staza, ali ne radi transverzalne staze. Na transverzalnom području siječe šumu nekoliko poduzeća. Ta siječja je toliko intenzivna da jo kroz ovo vrijeme nestalo nekoliko kilometara staze. Istovremeno su izgrađeni šumski putevi, ali bez oznaka koje bi na neki način upozorile posjetioca u kom se pravcu pruža transverzalni put. Osim uništenja znakova ljudskom rukom, na nekim dijelovima staze, naročito na Vranici, divlje svinje su toliko izrovale pašnjake da se ne može utvrditi gdje je bila staza, pa ako bi se slučajno zadesio neupućeni posjetilac za vremena i magle, teško bi se orijentirao u kom pravcu treba ići. No, i pokraj ovakve situacije, nade se po nekoj transverzalac da obide i ovu transverzalu, ali obično u društvu s nekim tko već poznava teren. Sve ovo ukazuje na potrebu da se u sva tri društva nadu pozitivne snage koji bi pokrenule i preuzele obavezu obnavljanja transverzalne staze preko ovih prostranih i lijepih planina. (Josip Bačić)

• Nagrada planina. Specifično natjecanje među planinarima transverzalcima organiziralo je PD »Kamenjak« (Rijeka) pod nazivom »Nagrada planine«. U poseban dnevnik, koji izdaje organizator, otiskuju se štambili vrhova i planinarskih domova čija se nadmorska visina zbraja do ukupno 100 km. Za ispunjene određene visine društvo dodjeljuje brončanu, srebrnu ili zlatnu značku. (N. A.)

Orijentacija

● **Savezno orijentacijsko natjecanje.** Ovogodišnje savezno orijentacijsko natjecanje Planinarskog saveza Jugoslavije koje je održano 14. i 15. rujna na području Slovenskog Snežnika donijelo je pun uspjeh ekipama iz SRH. U konkurenциji 23 ekipe iz svih republika i pokrajina, ekipa PD »Zagreb« matica u sastavu Ivo Grašević, Zeljko Kelnerić i Ivan Plantak osvojila je prvo mjesto, ekipa PD »Sutjeska« (Zagreb) u sastavu Erlić, Dekulić i Novogradec treće mjesto, a ekipa PD »Sljeme« (Zagreb) u sastavu Žunić, Puljko i Židan peto mjesto. U konkurenциji saveza, u kojoj se bodovao plasman svih ekipa, prvo mjesto pripalo je PSH. Natjecanje je organizirala Planinska zveza Slovenije i PD »Ilirska Bistrica«. Staza za bila dugačka ukupno 25 km, trajala je dva dana, a imala 19 kontrolnih točaka. (N. A.)

● **Prvenstvo u orijentaciji PSH.** Na terenima Papuka u okolini planinarskog doma na Jankovcu održano je 24. lipnja republičko orijentacijsko natjecanje PSH. Organizaciju natjecanja sproveo je Komisija za orijentaciju PSH uz suradnju planinarskih društava »Orahovica« i »Jankovac« (Osijek), a natjecateljsku stazu trasirao je Čedomir Gros. Ukupno je sudjelovalo 20 ekipa. Plasman tri prvo-plasirane ekipe koje će zastupati PSH na Saveznom orijentacijskom natjecanju PSJ. je slijedeći: 1. PD »Sljeme« Zagreb u sastavu Marijan Žunić, Josip Puljko i Fred Židan; 2. PD »Zagreb matica« u sastavu Darko Sakar, Zeljko Kelnerić i Danko Krajnović; 3. PD »Sutjeska« Zagreb u sastavu Milić Džekulić, Vilenko Milanović i Igor Torić. (N. A.)

● **Vugrovec 79.** U nedjelju 27. svibnja u okolini planinarskog doma »Vugrovec« održano je tradicionalno orijentacijsko natjecanje »Vugrovec 79«. Organizator natjecanja je PD PTT »Sljeme« Zagreb, a sudjelovala je ukupno 81 ekipa u muškoj ženskoj i pionirskoj kategoriji. Staza za mušku kategoriju bila je dugačka 8 km zračne linije sa 11 kontrolnih točaka, za žensku kategoriju 5,6 km sa 7 KT i pionirsku kategoriju 2,8 km sa 5 KT. Plasman prvo-plasiranih ekipa je slijedeći: Muški: 1. PD »Ravna gora« (Varaždin), voda Smerke; 2. PD »Sutjeska« (Zagreb), voda Novogradec; 3. PD »Zagreb-matica«, voda Sakar. Ženske: 1. PD »PTT« (Ljubljana); 2. PD »Zagreb-matica«; 3. PD »Sutjeska« (Zagreb). Pioniri: 1. »Sljeme 7« — »Jasenica« (Smederevska Palanka); 2. »Sljeme 4«; 3. »Trebević 13«. (N. A.)

Vijesti

● **Susret PZS i PSH.** Osmi po redu susret predstavnika planinarskih saveza Slovenije i Hrvatske održan je 6. i 7. listopada u organizaciji PZS. Delegacije saveza vođili su inž. Tomaž Banovec, predsjednik PZS, i Božidar Škerl, predsjednik PSH. Osim redovnih izmjena informacija, izmjenjena su i mišljenja o slijedećim temama: »Planinarstvo i općenarodna obrana«, »Evropski pješački put E-6«, »Sistem radio veza u planinarskoj organizaciji i »Centri za školovanje kadrova«. U toku susreta posjećen je Vršič. Kanin, novi planinarski dom koji se gradi na Kaninu i novi omladinski školski centar PZS u Bavšici. (N. A.)

● **Susret Madarskog društva »Prijatelj prirode« i PSH.** Od 11. do 14. listopada PSH je bio domaćin susreta Madarskog društva »Prijatelj prirode« i Planinarskog saveza Jugoslavije. Bio je to uvrtni posjet, jer je prošle godine delegacija PSJ boravila u Madarskoj. »Prijatelj prirode« objedinjuje planinarsku, alpinističku, speleološku, orijentacijsku i još neke druge djelatnosti na području Madarske i ima oko 90.000 članova. Najrazvijenija je orijentacijska djelatnost s velikim brojem natjecanja u svim kategorijama i posebnim odjelom za izradu natjecateljskih karata. Nakon službenih razgovora gosti iz Madarske posjetili su Plitvička jezera i Zavižan. U toku susreta vodenii su razgovori o suradnji »Prijatelja prirode« i PSH. Dogovorene su razmjene orijentacionista, alpinista, speleologa i stručnih časopisa, a delegacija PSH pozvana je da iduće godine posjeti Madarsku. (N. A.)

● **Ledenjački tečaj PSH.** Od 27. srpnja do 3. kolovoza u organizaciji Komisije za alpinizam PSH u području Grossglocknera održan je redovni ledjenjački tečaj. Na tečaju je sudjelovalo 18 alpinista pripravnika iz alpinističkih odsjeka planinarskih društava »Veletbit« (Zagreb), »Zagreb-matica«, »Kamenjak« (Rijeka), »Dubovac« (Karlovac), »Petehovec« (Delnice) i »Kleka« (Ogulin). Osim vježbi iz ledjenjačke tehnike na lednjaku Pasterze, u okviru programa izvedeni su usponi na Johannisberg (3460 m), kroz ledolom u srednjem Burgstallu i do kuće Adlersruhe na Grossglockneru. Uspon u sjevernoj stjeni Fuscherkarkopfa nije izvršen do kraja zbog vrlo lošeg vremena. Za cilj vremje tečaja vladalo je vrlo loše vrijeme, no unatoč tome program tečaja u potpunosti je savladan. (N. A.)

● **Susret »Bratstva i jedinstva«,** u kojem sudjeluje 12 planinarskih društava iz svih republika i pokrajina održan je po 22. put 8. i 9. rujna u Samoborskom gorju u organizaciji PD »Željezničar« (Zagreb). Na susretu je sudjelovalo 40 planinara iz planinarskih društava »Pobeda« (Beograd), »Zmajevac« (Vrdnik), »Željezara« (Zenica), »Treskavica« (Sarajevo), »Ivan Maslovarić« (Ivangrad), »Ljubljana matica«, »Zagreb matica«, »Skopje matica«, »Sara« (Prizren), »Japetić« (Samobor) i »Željezničar« (Zagreb). Prilikom dolaska u Zagreb sudionicima susreta priređen je doček u prostorijama PD »Željezničar« odakle su nastavili put za Somobor. U Samoboru posjećen je muzej u čijem sastavu

se nalazi i planinarski muzej PSH, te spomenik KPH u Anindolu. Smještaj je bio osiguran u planinarskim domovima na Oštrem i Velikom dolu, gdje je održan i službeni sastanak predstavnika društava. Svi prisutni istaknuli su korisnost ovakvih sureta te odlične rezultate na razvijanju bratstva i jedinstva među planinariima Jugoslavije. Dogovoren je da se idući suret održi u organizaciji PD »Šara«, Prizren. (N. A.)

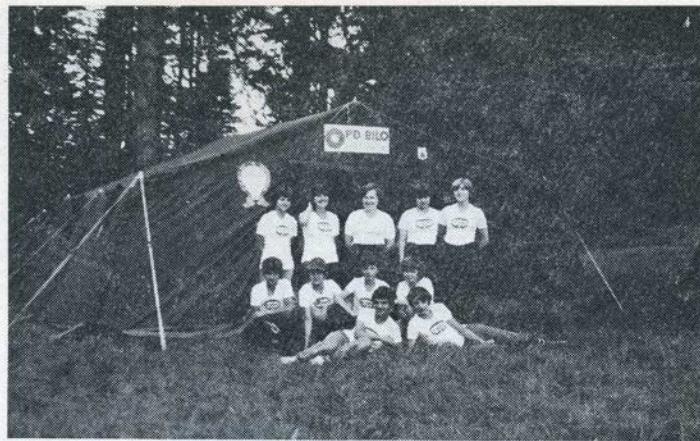
● **Susret mlađih planinara na Pohorju 1979.** Na ovogodišnjem susretu planinara Jugoslavije, koji je održan od 22. do 24. lipnja na Pohorju u organizaciji PZS, prisustvovali su iz Hrvatske mlađi planinari članovi PD »Tuhočić« iz Rijeke i PD »Bilo« iz Koprivnice. Osim domaćina planinara iz SR Slovenije, susretu su bili prisutni mlađi iz SR Srbije, Crne Gore, Makedonije i SAP Vojvodine. Po desetak mlađih planinara iz oba društva predvodili su njihovi školski nastavnici, inače iškusi i aktivni planinari. Prilikom ovog susreta održana su razna takmičenja u kojima su sudjelovali i predstavnici naše Republike. U orijentacijskom takmičenju natjecale su se dvije ekipe PD »Tuhočić«, zauzevši peto i šesto mjesto. U strijeljanju odnosno gadjanju zračnom puškom Koprivničani su zauzeli dobro treće mjesto, kao i u brzom hodanju u vrećama. Za ove uspjehe nagradeni su diplomom i prigodnom nagradom. U spretnosti i brzini vezanja užlova bili su malo sporiji i zauzeli tek šesto mjesto. Na večer su održane priredbe s kulturnim pro-

gramom. Riječani su recitirali »Nonice«, a Koprivničani pjesmu »Podravina« poznatog podravskog pjesnika Milana Krmpotića, i od Vladimira Nazora »Camac na Kupe«. Jedan mladi planinar, član PD »Bilo«, na opće zadovoljstvo je odsvirao na usnoj harmonici pjesmu »Na planincama« i bio nagrađen dugotrajnim pljeskom prisutnih. Ovaj susret uspio je u potpunosti i u svakom pogledu. Organizacija je bila na zavidnoj visini. Mladi planinari su se upoznali, zblijili, sklopili su mnoga prijateljstva, a na ovaj način se najbolje širi i učvršćuje bratstvo i jedinstvo naših naroda i planinarsko drugarstvo i prijateljstvo. (Dr Miliivoj Kovačić)

• Opservatorija na Bjelašnici. Republički hidrometeorološki zavod SR BiH ima svoju opservatoriju na vrhu Bjelašnice (2067 m), koja obavlja poslove glavne hidrometeorološke stanice. Stanica je raspolažala s planinarskom sobom, koja se koristila u skladu s načelima planinarske solidarnosti. O tome je postojala i odgovarajuća informacija u planinarskim sredstvima informiranja. Međutim, zgrada je dotrajala do te mjeru da se moralo pristupiti njenoj adaptaciji, koja je započeta još tokom 1978. g. Radovi se održavaju još i u ovoj godini, te je sada praktično nemoguće da planinarska soba ispunjava svoju funkciju. Zato je planinarska soba na opservatoriji Bjelašnica zatvorena do daljnog. Mi čemo izvijestiti čim objekt i planinarska soba opet budu osposobljeni za prijem gostiju.

• Vihoraši u Dolomitima. Nastavljajući tradiciju organiziranja godišnjih izleta za šire članstvo, 38 članova PD »Vihor« (Zagreb) boravilo je početkom kolovoza ove godine 8 dana u Dolomitima u Italiji. Tom prilikom upoznali su se s ljetopatama tog planinskog masiva koji zbog atraktivnosti posjećuju planinari iz cijelog svijeta. Izvršen je niz uspona na pojedine vrhove, među kojima se ističu: najviši vrh Dolomita Marmolata (3344 m), Piz Boe (3152 m) i Late-mar. Pohod je organiziran u povodu proslave 10. obljetnice osnutka društva. (N. A.)

• Bosonog na Mount Kenyju. Jeden pripadnik kenijskog plemena Kikuju izveo je planinarski pot-hvat za koji bi se svaki trezveni alpinist zaklelo da je nemoguće. Bosonog i bez ikakve planinarske opreme uspio je da se popne na drugi najviši vrh u Africi i da se s njega bez problema spusti. Iako ta planina leži u blizini ekvatora, uspon na njezin vrh je otežan slijegom i ledom i težak je čak za dobro opremljene planinare. Tahanstveni planinar opažen je najprije na vrhu Nelsona i odmah je poslana ekipa za spasavanje da mu pomognu na silazu. On se, međutim, spustio izbjegavši svoje spasavaoce izveši jedan od najnevjerljatnijih planinarskih pot-hvata u povijesti alpinizma. Tako bar javlja agencija UPI — i to baš u doba kad se na M. Kenyju penjala naša ekspedicija, o kojoj donosimo vijest u ovome broju.

Članovi PD »Bilo« na susretu u Pohorju

• Obnovljen dom na Lisini. PD »Opatija« temeljito je ove godine obnovilo svoj dom na Lisini i za radove utrošilo iznos od 290.000 dinara. Unutrašnjost doma obložena je drvom, te uređena sanitarije. Dom je dobio i novog domara, stalno je otvoren i opskrbljen i raspolaze s 11 ležaja, a do kraja godine dobit će još 10 ležaja. Do doma se može doći automobilom od Matulja ili autobusom iz Opatije do sela Rukavca (pored Matulja) odakle ima sat i pol pješice. (N. A.)

• Himalajski kalendar. Ovih dana izašao je iz tiska zidni kalendar za 1980. godinu koji je pripremilo NISRO Varazdin. Kalendar sadrži 12 color fotografija uz popratni tekst. Snimili su ih sudionici ekspedicije na Mount Everest Stipe Božić i Vladimir Mesarić. Cijena kalendara iznosi 100 dinara, a može se nabaviti kod izdavača i u poslovnicima PSH. (N. A.)

• 25 godina »Bukovika«. U povodu 25-godišnjice izgradnje studentskog planinarskog doma »Bukovik« na Bukoviku, planinarsko društvo studenata Univerzitet u Sarajevu izdalo je prigodne karte koje imaju filatelističku vrijednost za one planinare koji se bave filatelistikom. Porudžba kovareta može se izvršiti po cijeni od 10 dinara na adresi: PD »Bukovik«, 71000 Sarajevo, Maršala Tita 44.

• Seniori »Ravne gore«. Senior-ska skupina PD »Ravna gora« u Varazdinu uspješno djeluje punih 20 godina. Osnovana je godine 1959. U početku je imala dvadesetak članova i ekskusnih planinara. Aktivnim radom, priređivanjem planinarskih i planinarsko-turističkih izleta i planinarskih predavanja, broj članova se postepeno povećavao tako da ih sada imade 68. Seniori su i ove godine bili aktivni u planinarskom djelovanju. Od proljeća do jeseni organizirali su četiri skupna planinarsko-turistička izleta autobusom, na kojima je bilo oko 200 članova, te više planinarskih izleta pješa-

ka. Izleti autobusom priređeni su u svibnju na Medvednici, u lipnju na Balaton u susjednu Mađarsku, u srpnju na Bilo-goru s posjetom Vel. Trojstvu, planinarskom domu Kamenitovac, spomeniku hrvatskog pjesnika Frane Galovića u Peterancu, te galeriji nai-ve umjetnosti u Hlebinama, a u kolovozu na Boč s posjetom Ro-gaškoj Slatini, Slatini Radenčima i Jeruzalem. Planinarski izleti pješaka u manjim grupama (4 – 10 članova) priređivani su na obližnje planine Ivančicu, Ravnu goru, Grebengrad, Ham, Pokoje, Čevo i drugo. Četiri člana sekcije, koji zajedno imaju 280 godina, obožili su Pohorje od Maribora do Šenovnjgraca, te sjeverni Velebit od Oltara preko Zavižana do Alana, te od Alana do Jablanca na more. (M. Jaklin)

• Čija je kuća kod Kamačnika? Planinari rado posjećuju kanjon Kamačnika kod Vrbovskog, koji je prekrasan fenomen prirode, od izvora pod Kamačnikom do ušća u Dobru kod Željezničke stanice Vrbovsko (Gorski kotar). Od ušća do izvora nalaze se dva objekta, jedan objekt bivše pilane, koja je tijekom NOB-e porušena, tako da stoje samo kameni zidovi, dok je drugi objekt izgrađen nedavno na rtu kod izvora rijeke Kamačnik s prekrasnim pogledom na izvor i tok vode. Kuća je izgrađena od kamena i drveta, s visokim krovom prilaznim putem, ali ostavljena je na propadanje. Tu se neodgovorni posjetioc iživljavaju pisanjem raznih napisu, koji nagradjuju kuću. Iako je vrlo lijepa, na žalost propada. Nitko nam nije mogao dati točan odgovor, što je s kućom, kada će se dovršiti i čija je? Ovakav objekt, uz prirodan kanjon Kamačnika, mogao bi poslužiti za planinarsko-turizam. Još bi se da spasiti od daljnog propadanja, ali bi trebalo ugraditi prozore i vrata, te obaviti unutarnje uređenje. Onaj tko ju je počeo, trebao bi je i završiti, odnosno da je dovrše mjesne organizacije uz pomoć pri-vrede tog kraja. (Josip Sakoman)

• PD »Dakovo«. 19. siječnja ove godine u Dakovu je osnovano Planinarsko društvo »Dakovo«. Na osnivačkoj skupštini za predsjednika je izabran Miro Lay, za tajnicu Davorka Tomić, a za blagajnicu Lidiju Horvat, potpredsjednici su Davor Hurster i Nino Antoni. Društvo za sada broji oko sedeset članova i već je organizirano više izleta i predavanja. Do sada najveći izlet bio je na Prokoško jezero i Vranicu (Nadkrstac 2112 m), a osim toga članovi društva su sudjelovali kao vodiči na maršu »Putovima partizana Slavonije i Baranje«, koji je ove godine bio na području dakovačke općine. Organizirana je akcija čišćenja šume Gaja u okolini Dakova kojom prilikom su planinari izveli pune tri traktorske prikolice smjeća. Pored svega u planu je i obilježavanje »Dakovačkog planinarsko-turističkog puta u sklopu kojeg je već i markirana dionica od Dakovačke Breznice do Paučja. Mladi dakovački planinari spremaju se ovog ljeta na Triglav i Durmitor.

(M. Lay)

• Planinari na Olimpu. U vremenu od 15. do 21. srpnja skupina od 30 planinara PD »Željezničar«, iz Zagreba posjetila je Olimp u Grčkoj. Organizaciju posjeti izvršio je Drago Belačić-Zohar, dok je vodstvo na vrhove Olimpa izveo Zdravko Ceraj, predsjednik PSZ, inače poznat kao lakoatletičar. Napominje se, da nisu svi planinari uspjeli posjetiti vrh Olimpa, već su koristili mogućnost da posjeti mnoge starine Antike. Smatramo da ovakve akcije, kad uspon na vrh Olimpa, zaslužuju posebnu pažnju, dok istodobno nije uputno poći u Grčku a ne posjetiti Olimp, koji žele posjetiti mnogi planinari naše zemlje.

S obzirom da je organizator puta za Olimp pred polazak bio obolio, vodstvo puta je preuzeo Vjenceslav Jurić. (J. Sakoman)

• Markacije na Velebitu. Nedavno je obnovljena markacija na Velikom Kozjaku u sjevernom Velebitu. Obilježen je ulaz sa šumske ceste prema Kozjaku i markacijske točke duž uspona kao i stijenama samog vrha. Detaljno je obnovljena i markacija na dijelu prilaza VPP od Metka do doma pri Stirovcu, kao i od Visočice do Javornika u južnom Velebitu. Obilježen je vrh kamenitog Crnopca i Tremzine kao i Smiljanic bunar u jugoistočnom Velebitu. Na obnavljanju markacijskih smjerova angažirali su se planinari iz Gospića koji provode mnogo vremena hodajući Velebitom. (Perica Korica)

• Izlet na Golemi Korab. U povodu Dana borca i XIX sletja planinara-željezničara Jugoslavije, skupina od 56 planinara pod vodstvom vojnika-graničara iz Strežimira u SR Makedoniji obišla je drugi po visini vrh Jugoslavije, Golem Korab (2764 m). Od Strežimira (1450m) put je vodio kroz prekrasne šume koje se protežu do samog podnožja vrha. Prije vrha odmorili smo se pred napuštenom karaulom i pogledom obuhvatili čitav masiv Koraba. Od podnožja do samog vrha staze su vrlo dobre i može ih proti svaki planinar. Vidici s vrha protežu se u daljinu prema Albaniji i unutrašnjosti Jugoslavije. Na samom vrhu nalazi se granični kamjen između naše zemlje i susjedne Albanije. Na povratku smo svratali u karaulu Strežimir, gdje su nam graničari pripremili topločaj koji je mnogo pridonio relaksaciji nakon desetosatnog hoda na Mavrovske Alove, gdje su bili ostali planinari iz čitave Jugoslavije. Odali su nam priznanje za izvršeni uspon koji priježljuke svački gradanin iz Makedonije, a posebno planinari iz drugih pokrajina i republika. Staze nisu posebno obilježene (nema markacija), a prije uspona treba se povezati sa graničarima i SUP-om, kako bi se obilazilo bez poteškoća. (Josip Sakoman)

• Putovima partizana »Učka 79«. Općinski planinarski savez Rijeka, u povodu 60-godišnjice osnivanja KPJ – SKJ, Saveza omladine, revolucionarnih sindikata i naprednog pokreta žena, organizirao je dana 10. lipnja 1979. godine Tradicionalni marš planinara putovima partizana »Učka 1979«. Start planinara bio je podnožje Vodičke Griže, odakle se prenulo u partizanskim kolonama preko Planika na Učku-Poklon. Svečanost je održana na mjestu gdje je formirana brigada »Vladimir Gortan«. Sudionici marša nakon jednog dijela predene partizanske staze, položili su vijenac na spomen-ploču poginulog prvoravnika I. istarske partizanske čete Stanka Jurdana, a preživjeli borac čete Albert Pertc, evocirao je sjećanja i uspomene na te borbene dane. Zatim je kolona, nastavljajući marš, stigla u logor I. istarske partizanske čete koja je operirala 1942. godine. Slijedi polaganje vijenca na spomen-ploču poginulim borcima ovog logora i evociranje na teške, ali slavne partizanske borbe. Konačno je kolona nakon 7 sati pješačenja, s kišnim razdobljem, stigla na mjesto gdje je formirana brigada »Vladimir Gortan«. Na tom mjestu položen je vijenac na ploču poginulim borcima te brigade, a preživjeli borac, drug Cvetković, evocirao je sjećanja. Na ovom maršu sudjelovala su planinarska društva: Kamenjak, Platak, Učka, Obruc, Opatija, Torpedo, Tušobici i Viševica. PD PTT »Učka« Rijeka sudjelovalo je na ovom maršu sa 42 člana i sa svojom zastavom koju je ponosno nosio cijeli dan drug Jovan Nikolić. Poslije partizanskog ručka kolone autobusa krenule su u Učku-Poklonu za Rijeku oko 18 sati. Na povratku su sudionici marša očito zadovoljni da su izvršili postavljene zadatke, pjevali tradicionalne borbene pjesme.

(Boris Bogović)

• Velebitska djeca. Fotografija prikazuje susret gospičkih planinara s najmladim življem na Vučjaku ispod Tremzine u jugoistočnom Velebitu. Na licima malihanih vidljiva je radost što bar netko nađe da ih pomiluje lijevim riječima. Radosna srca iskreno odgovaraju, zatim slijedi neka čokoladica, jabuka, keks i slično. Ovi malihani su vjerojatno i posljednji najmladi stanovnici Vučjaka u jugoistočnom Velebitu koji će sutra moguće postati inženjeri, liječnici ili radnici. Još uvijek težak način života primorat će ih da ne ostanu stočari na kamenjaru Velebita. U razgovoru s ovim simpatičnim malihanimi s obronaka Tremzine doznaćemo da su jedini učenici s ovog područja i da dnevno propješaće i do šest sati dolazeći i vraćajući se iz škole koju pohađaju u Gračacu. Kažu da dobro uče i da im nije naporno ići; samo kada padnu veći snijegovi opasno je zbog vukova, ali zato ih više puta prate neki od roditelja.

(Perica Korica)

Djeca s Vučjaka ispod Tremzine

Foto: Perica Korica

• Za 130 članova PD »Stubičan« iz Donje Stubice, ova godina je radna. Naime, izleta je bilo manje nego ranijih godina, ali su zato planinari organizirali 20-ak akcija na izgradnji planinarske kuće na »Lojzekovom izvoru« na Medvednici — najdražem izletištu donjostubičkih planinara. Nakon završetka izgradnje »Partizanskog vidikovca« koji se nalazi u neposrednoj blizini popularnog »Lojzeka«, ove godine bit će završena i planinarska kuća. Uz dosad održane radne akcije bit će ih potrebno još organizirati 10-ak, kako bi se objekat u potpunosti završio. Planinarska kuća na Lojzekovom izvoru ima dimenzije 6x5 metara, u prizemnom dijelu nalazi se jedna velika prostorija, a u potkrovju se uređuje spavaonica. Izgradnja planinarske kuće omogućena je sredstvima i pomoći članova društva i nekih radnih organizacija. Društvo je izdalo dva nova Žiga. Motivi na Žigovima inspirirani su dvima najvećim akcijama donjostubičkih planinara, izgradnjom »Partizanskog vidikovca« i planinarskom kućom na Lojzekovom izvoru. Oba Žiga u zelenoj su boji. Planinarski Partizanski put među Medvednicama sve je popularnija trasa kojom prolaze planinari. Od Gupčeve lipe do Gornje Bistre ove je godine put prošlo uz mnogobrojne planinare iz Zagorja i veći broj planinara iz drugih republika. (Nino Tomašković)

• Planinari gradevinskog fakulteta. Članak iz NP broj 5-6, 1979. kaže da je Planinarski aktiv Elektrotehničkog fakulteta proslavio 3. godišnjicu postojanja... da su oni zadovoljni jer nešto slično ne postoji na ostalim fakultetima... bla, bla, E, tu se zeznuo! Postoje i te kavki i te kako brojni planinari na FGZ-u (Fakultetu gradevinskih znanosti) koji ove godine slave godišnjicu postojanja kao ograna »Zagreb Matica«. Dakle »Planvinari«, kako se iz štosa nazivaju, djeluju od 10. X 1978., s prvim izletom na Bijele i Samarske stijene. Od onda do danas bili su na Velebitu, Snježniku, Kamniškim Alpama, Poljskim Tatrama, Ravnoj gori i na nekoliko orijentacijskih takmičenja. Svi su izleti bili s preko petnaest studenata FGZ-a. I to nije sve. Planinari se sastaju jednom tjedno — četvrtkom u 7 u prostorijama FOSS-a, i tu osim redovnih dogovaranja gledaju dijapoziitive i priređuju različita predavanja. Tu su većinom početnici koji su se na fakusu naučili »planinariti«, na što treba zaplijeskat. Dakle, ti će studenti izići s fakulteta s dvostrukom završenom školom. Moram još reći da postoje studenti na fakusu i planinari te GSS alpinistički pripravnici iz raznih društava koji ne idu na izlete sa Planvinarima ali se sastaju i izmjenjuju iskustva, pomažu im i aktivno penju, planinare u svojim matičnim društima. I još nešto. »Planinari« su omogućili svojim članovima da na »kreduk« nabave gojerice!

(Zdenko Kereša)

Izgradnja nove kuće kod Lojzekovog izvora

Foto: H. Biver

• Susret planinara Like i Dalmacije na Biokovu. U okviru jugoslavenske planinarske akcije »60 crvenih staza« dana 8. i 9. rujna 1979. organiziran je VII susret planinara Like i Dalmacije u čast sedesete godišnjice Partije, SKOJ-a i revolucionarnih sindikata. Susret je organiziralo PD »Biokovo« Makarska. U legendarnom selu Sošićima na Biokovu 8. rujnja u 14 sati okupili su se predstavnici dvanaest planinarskih društava Like i Dalmacije uz brojne svoje članove. Pored 400 članova bili su i brojni predstavnici društveno-političkih organa i organizacija Makarske i time uveličali ovu planinarsku akciju: V. Srzić-Gabro, član Savjeta republike, I. Srzić, predsjednik OK SKH Makarske, B. Kosorić, sekretar OK SKH Makarske, N. Letica, predsjednik općinske skupštine Makarska, M. Visković predsjednik izvršnog vijeća općine Makarska, G. Alač, predsjednik ojk SSRNH, B. Lalić, tajnik O.o. SSRNH, M. Grubišić, tajnik SUBNOR-a O. Makarska, M. Ravlić, sekretar narodne obrane O. Makarski i drugi. U ime PSH ovu planinarsku manifestaciju otvorio je M. Sunko, predsjednik planinarskog odbora za Dalmaciju, za tim je događaje iz NOB-a evocirao prisutnima ratni sekretar okružnog komiteta KPJ za područje Biokovo — Neretva, drug Vice Srzić-Gabro. Drugog dana, 9. rujna, oko 7 sati sakupljene planinare i goste pozdravio je predsjednik općinskog odbora SUBNOR-a drug Tonči Gojak i presijecanjem vrpe proglašio otvorenom planinarsku transverzalu »Biokovska partizanska staza«, koja svojom dužinom od 100 km prolazi najznačajnijim točkama iz NOB-a. Nakon ovog svečanog čina krenula je kolona od oko 200 planinara, svih uzrasta, preko

Staze i Lađene do doma pod Vošćem, gdje se oko 12 sati sakupilo oko 400 planinara. Prisutni su posluženi vojničkim ručkom i sokovima. Poslije ručka prisutne je pozdravio predsjednik PD »Biokovo«, I. Puharić i zahvalio na brojnom odazivu. Zatim je predsjednik skupštine općine Makarska Nikša Letica čestito u ime društveno-političkih organizacija Makarske organizatoru susreta PD »Biokovo« i predra Orden za sluga za narod sa srebrnim zracima, kojim ga je odlikovao Predsjednik Republike. Odlije je primio i zahvalio se u ime društva njegov predsjednik I. Puharić, nakon čega slijede čestitanja i pozdravi s prigodom poklonima svih prisutnih predstavnika planinarskih društava Like i Dalmacije. Oko 16 sati sudionici susreta kreću za Makarsku, da bi se oko 18 sati na Kačićevu trgu postrojili i uz zvuke Gradske glazbe prošli rivotom do autobusnog kolodvora, gdje je u pjesmu i planinarske pozdrave uspješno završen Susret i time zaokružen jubilej 50-godišnjice PD »Biokovo« iz Makarske.

(Drago Sefer)

• Planinari u akciji NNNI — 79. Ogodođenjoj akciji pridružili su se naši planinari s ciljem, da kreću stazama partizana Hrvatskog zagorja od Gornje Stubice preko Medvednice do Zagreba. Skupina od 30 planinara pošla je sa željezničke stanice Gornja Stubica, potom uz Gupčevu lipu i Slani potok do Volarnice, te odatle do Hunjke, gdje se sastala sa skupinom od 23 planinara, koji su posli od Tunela podno Donje Žičare. U neposrednoj blizini Rauchovice lugarnice na Hunjki nalazi se spomenik palim partizanima, gdje su položili vjenac i odali počast poginulim borcima NOF-a.

(Josip Sakoman)

● Planinarska kuća na Brezovcu. U čast Dana ustanika naroda Hrvatske otvorena je planinarska kuća na sjevero-zapadnim padinama Dinare. Preuređena i nadogradena nekadašnja prizemnica postala je planinarska kuća kninskog planinarskog društva »Dinara«. Svečanosti u Brezovcu prisustvovali su borci Dinarskog partizanskog odreda i proslavljenih dalmatinskih brigada, predstavnici društveno-političkih organizacija, kninskog garnizona JNA, omladina, izviđaci i planinari. Na prigodnom narodnom zboru govorili su predsjednik Općinske skupštine Tode Soša i predsjednik SUBNOR-a općine Knin general u mirovini narodni heroj Joso Durbaba. Skup je u ime planinarske organizacije pozdravio Milan Sunko, predsjednik planinarskog odbora Dalmacije. Valja istaknuti i odati priznanje ovoj zajedničkoj akciji planinarske i boračke organizacije, otvaranja planinarske kuće i otkrivanja spomen-ploče palim borcima na Brezovcu. (Milan Sunko)

• Planinarski dom »Lapjak« u Velikoj, vlasništvo PD »Sokolova« iz Slavonije Požege, sve više postaje sastajalištem planinara iz čitave Jugoslavije. Tako je u lipnju gostoprstvo u domu našlo 70 planinara iz Slovenije. Riječ je o delegatima jedanaest državština koja su organizacijski povezana u Međudržavni odbor slovenskih planinarskih društava sa sjedištem u Dolju pri Hrastniku. Ova asocijacija čini više od deset tisuća članova okupljenih u društvinama od Ljubljane do granice prema SR Hrvatskoj, uz sлив rijeke Save. Usput da spomenemo da je u njihovoj organizaciji prošle godine uspješno proveden pohod na Grenland i tom prilikom je osvojeno više vrhova na koje do tada nije kročila ljudska noga. U Jugoslavenskoj ekspediciji na Mount Everest takoder su imali svoja dva člana. Kako smo saznali od Drage Kozole, rukovoditelja grupe i člana izvršnog odbora Planinarskog saveza Slovenije, planinari iz susjedne republike su odusevljeni prirodnim ljepotama i gostoljubivošću ljudi iz požeškog kraja. Za vrijeme dvodnevnog boravka posjetili su pogone PPK Kutjevo u Velikoj, te podrum u Kutjevu. Takoder su boravili u Manastiru sv. Nikole nedaleko Slavonske Orahovice, na Jankovcu, a u povratku su posjetili Kameniku i Žečevo. (Ivan Jakovina)

• Program rada PD Sokolovac. Početkom srpnja su članovi PD »Sokolovac« Slavonska Požega usvojili Program obilježavanja 80. obljetnice (1899) postojanja planinarske organizacije u Slavonskoj Požegi i 30. obljetnice (1950) poslijeratnog djelovanja PD »Sokolovac«. Program je obrazložio Ivica Martinek, predsjednik PD »Sokolovac« i jednoglasno je prihvaćen. Osnova programa je jačanje i proširivanje planinarske organizacije stvaranjem sekcija u organizacijama udruženog rada, mjesnim zajednicama, obrazovnim ustanovama i dr. Okupljanje novih članova treba provoditi kroz radne i zabavne

programe, preko izleta u bližu okolicu, susjedne i druge planinarske centre u našoj zemlji, šireći tako međudruštvenu suradnju. Posebna briga bit će posvećena uređenju i obnovi planinarskih puteva, vidikovaca i sastajališta planinara i ostalih ljubitelja prirode (Vrhovčki, Viškovački i Dolački grad, Maksimov hrast, Sovsko jezero, zimski rekreacioni centar i druga izletišta u Papuku itd.). Obilježavanju mesta i objekta iz revolucije bit će posvećena posebna briga. Uz ovaj dio zadatka planira se organizirati niz tečajeva i seminarova za planinarske vodice, skijaše i druge specijalnosti. Posebno su u Programu istaknuti zadaci planinara u vezi s obilježavanjem događaja, ljetnosti i datumima koji su vezani za razvitak planinarske organizacije u ovom kraju. Tako se previđa na dostaovan način obilježiti uspomene na Juliju Kempfa, osnivača, i Aleksandra Viragija, prvog predsjednika planinarske organizacije u Slavonskoj Požegi. Jedna od stalnih aktivnosti bit će akcija pod nazivom »Memorijal Zvonka Brkića« i Puteviima partizanskih kurira. Planinari će, također, u ovoj godini predložiti Skupštini općine da se zajedničkim snagama uredi i revitalizira Setašće NOB-e. Značajno mjesto u Programu dato je ulozi propagande, osiguranju radnog prostora, dodjeli priznanja zaslužnim pojedincima i organizacijama itd. (Ivan Jakovina)

• PD »Igmanski marš« iz Ilijde kod Sarajeva organiziralo je u nedjelju 18.3.1979. Cetvrti planinarski spust na Stinjem dolu, Bjelašnici, na kojem je sudjelovalo 86 natjecatelja iz devet društava. Dužina staze za odrasle 2300 m, visina 400 m. Organizacijski rukovodilac Radoslav Bratić. Ekippe su dovezene autobusima do Babinog dola i natrag do Ilijde. Pobjednici su dobili nagrade. Rezultati su objavljeni u biltenu, iz kojeg izdvajamo imena najboljih natjecatelja. Seniori: Camil Fejzić, omladinci: Zlatan Sallhodžić, omladinke: Gordana Radić, pioniri: Mladen Pavičić, pionirke: Biljana Petaković. Ekipni plasman. Seniori:Pazarčić, omladinci: Pazarčić, pioniri: Bjelašnica I.

• PD »Planinar« iz Vogošća. U Vogošći, jednoj od 10 sarajevskih opština, postoji PD »Planinar« čiji je predsjednik od prošle godine Risto Bajlo, visokokvalifikovani radnik. »Planinare je od svog osnivanja (17.maj 1952) pa do danas prošao kroz razne faze i prebrodilo je s uspjehom sve teškoće na koje je nailazio. Teškoča je bilo mnogo, naročito oko gradnje i dovršenja doma na Skakavcu, a kasnije oko njegovog održavanja. U početku, kad je »Planinar« tek osnovan, brojio je tridesetak članova, a danas ih ima 16 puta više. Pri ovom društvu postoje slijedeće komisije: za održavanje doma, za izgradnju dalekovoda, za transverzale, negovanje tradicija NOB- i obilježavanje značajnih datuma, za propagandu i omasovljavanje, za gorsku službu spasavanja, za zaštitu

ture i unapredivanje čovjekove sredine. U novembru ove godine navršava se 20. godina od izgradnje doma na Skakavcu. Momentalno bi trebalo mnogo sredstava da se on opskrbi kako treba i razvije svoje djelatnosti. Najveća preokupacija ovog društva u zadnje doma na Skakavcu. Momentalno je dalekovodna Bukovik-Skakavac i markiranje Ustaničke transverzale Bosanski Petrovac — Drvar. Za Dan mlađosti ove godine otvorena je Omladinsko-pionirska transverzala »Mladost Vogošća — Budinci — Klakiše — Skakavac — Bukovik — Uževica — Hotonj u dužini od preko 25 kilometara. Transverzala se može obići za 2 dana, odnosno savladati razliku u nadmorskoj visini od 1000 m i obići svih 11 kontrolnih tačaka. Transverzala je još značajnija što su u njenom markiranju i pripremanju Dnevnik, pored odraslih sudjelovali i mlađi planinari. »Planinar« nema svojih prostorija pa je to jedna od najvećih njegovih teškoća. Sada se nalazi kao »podstanar« u Lovaćkom društvu »Lane« u Vogošći. Društvo je, kako se iz napisanog može sagledati, razvilo svoju aktivnost koja će u narednom periodu, vjerojatno, biti još bolja.

(Stanoje Jovanović)

• **Kapelski pohod.** Završni pohod općej jugoslavenske planinarske akcije "60 crvenih staza Partije" na području SRH, održan je u nedjelju 23. rujna pod nazivom "Kapelski pohod". Trasa pohoda vodila je od Vrele preko vrha Bjelolasice, Vrbovske poljane i Jančarice do spomenika dvadesetstetistorici smrznutih partizana na Matić poljani, gdje je u 14 sati održana prigodna svećanost. Ugovor na svećanosti predsjednik PSH Božidar Skerl istakao je značaj akcije, evocirao uspomene na legendarni marš XIII primorsko-goranske divizije, te naglasio ulogu planinarske organizacije u njegovanjtu tradicija NOB-e. Tom prilikom otvoren je i "Kapelski planinarski put" koji su organizirala planinarska društva "Vihor" i "Rade Končar" iz Zagreba. Na pohodu je sudjelovalo oko 500 planinara iz Zagreba, Samobora, Jastrebarskog, Rijeke, Slavonskog Broda, Novog Marofa, Koprivnice, Krizevaca, Zadra, Ogulinе, Opatije, Sesveta, Ludine, Osijeka, Gospića i Senja, te delegacija Norveškog društva prijatelja Jugoslavije. Steptoh je loše vrijeme na početku pohoda onemogućilo prelaz cijelog puta svim sudionicima. Za pohod je PSH izdazo prigodne značke i jubilarni žig. (N. A.)

• **Sjećanje na Bracu Kariška.** U svom pohodu na čudljivi i prelijepi Maglići, nastradao je mladi i iskusni planinar Branko Kariški-Braco. U uspomenu na svog člana i osnivača, PD »Sjemeč« iz Rogatice organiziralo je orjen-tacijsko takmičenje pod nazivom »Borike 79« a u čast Dana Mladosti. Ovom se prigodom predsjed-nik društva, Osmo Vatreš, pri-godnom besjedom prisjetio veli-kog zanesenjaka planina Brace Kariška.

(R. Kolar)

Planinarsko društvo »VIHOR«

1969-1979

ZAGREB 1979

SADRŽAJ

Deset godina stvaralačkog rada i uspjeha	3
Mr. Željko Kašpar	
Osnivanje društva i konsolidacija	3
Uhodanim stazama — velike akcije, godišnji izleti, novogodišnji izleti, Dolomiti 79, Sekcija »Vihor-Schweiz«, pionirska sekcija	9
Društvene djelatnosti — orijentacija, vodička služba, propaganda	16
Suradnja	17
Dobrovoljne radne akcije	18
Upravni odbor društva	19
In memoriam Stipica Mesić	19
Sekcija PD »Vihor-Schweiz«	21
Željko Gobec	
Pionirska sekcija	24
Miro Ivanišević	
Orijentacijska i druga natjecanja	26
Ivica Mesić	
Odlikovanja i priznanja	29
Mr. Željko Kašpar	
Vihoraški put	31
Želimir Kantura	
Kapelski planinarski put	32
Želimir Kantura i Zoran Gomzi	

Poseban prilog časopisa »Naše planine« 1979, broj 9—10

UREDILI:

Nikola Aleksić
Željko Kašpar

FOTOGRAFIJE:

Zdravko Ceraj, Nikola Aleksić, Željko Gobec, Ivica Mesić, Fred Židan, Milovan Dlouhy, Ignac Tuđina, i dr.

SLIKA NA OMOTU

Zelena dolina u Bijelim stijenama

VINJETE

Toni Bičanić

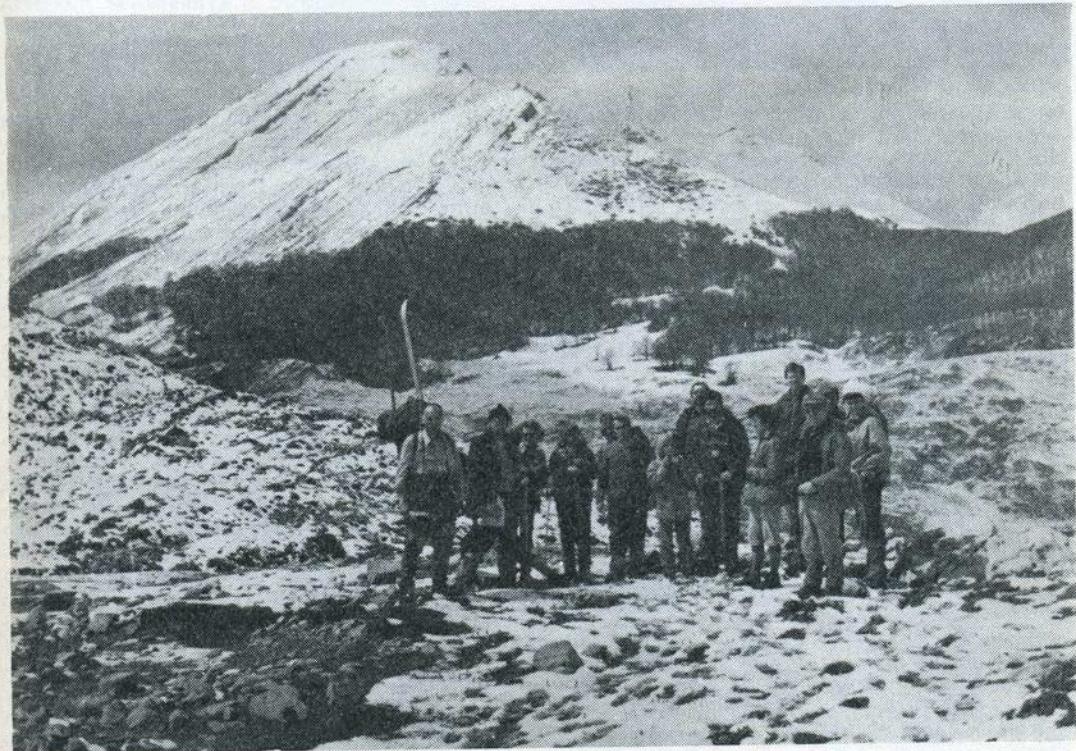
Deset godina stvaralačkog rada i uspjeha

MR ŽELJKO KAŠPAR

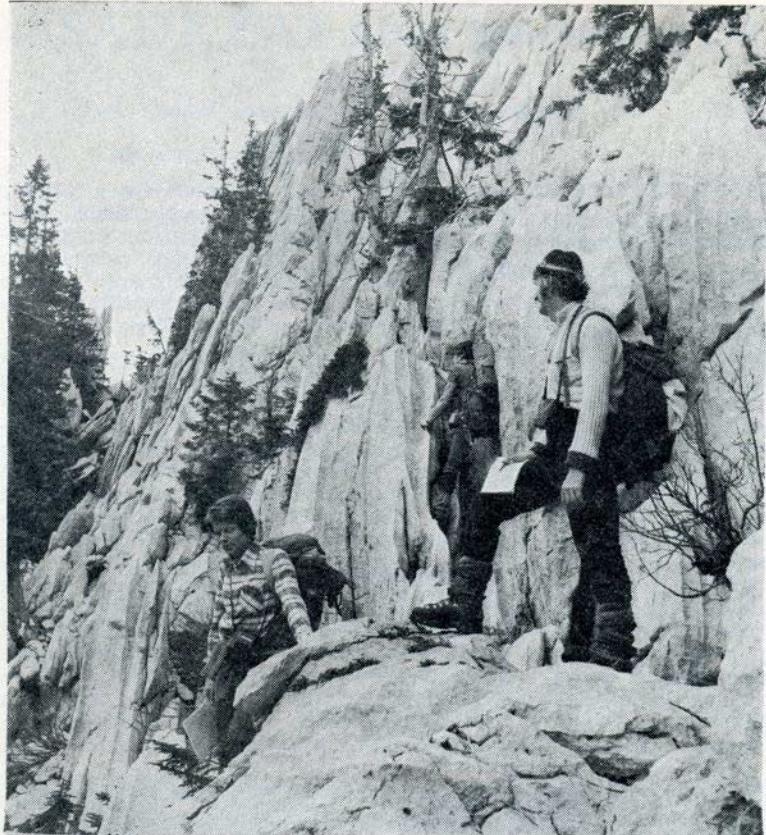
OSNIVANJE DRUŠTVA I KONSOLIDACIJA

Deset godina postojanja jednog društva nije mnogo, ali ako se njegova djelatnost i uspjesi ne mijere vremenskim periodom već brojnim akcijama i značajnim rezultatima, onda taj jubilej označava važno razdoblje u cijelokupnom djelovanju planinarske organizacije u našem gradu, pa i u Republici. Društvo s relativno malim brojem članova, ali s mnogo postignutih akcija, vrlo sadržajnih i značajnih u planinarskom smislu, prožeto entuzijazmom prema ideji planinarstva, ostvarilo je u deset godina svoga rada maksimum koji može dati jedno društvo u svome razvitu. Istina je dođuće da su neki članovi društva, koji su ga osnivali, već ranije bili aktivni u mnogim našim planinarskim društvima i da su svoje iskustvo prenijeli na nove članove, ali to ne umanjuje postignute rezultate. Nasuprot tome, to je dokaz kako se mogu pridobiti novi, aktivni članovi zainteresirani za problematiku planinarstva, prirode i planina uopće. Stoga ne treba iznenaditi činjenica da je relativno velik broj članova odlikovan priznanjima najviših planinarskih foruma, planinarskih saveza Hrvatske i Jugoslavije, a također za rad i djelovanje na području fizičke kulture, od najviših sportskih foruma grada Zagreba i Hrvatske. Za nesebično zalaganje u društvu odato je također priznanje većem broju članova koji su u tom razdoblju pridonio boljem prosperitetu društva.

»Vihor« se radio istovremeno u planinama i u srcima mlađih planinara. Već dugo oni su razmišljali o osnutku novog društva u Zagrebu, koje bi dalo poletu i novu snagu postojećima. Ali, to nije bilo lako. Bilo je mnogo prepreka i teškoća. Većina budućih osnivača bili su mlađi ljudi, doduše već s određenim planinarskim iskustvom, ali za osnivanje planinarskog društva nije bio dovoljan samo entuzijazam, znanje i volja već i mnogo šta drugo, u prvom redu finansijska sredstva. To su misli koje su se rađale u svim onima što su željeli ostvariti ovu zamisao. Bili su uvjereni da su blizu svog cilja već i zbog toga što su imali tako mnogo volje za stvaranje, za samostalan i konstruktivni rad, što do tada nisu imali. Bili su mnogo puta neshvaćeni, jer mlađi često svojim zanosom i poletom nailaze na

Sveto brdo na Velebitu 1979. godine

Bijele stijene:
Vihoraški put

otpor i nerazumijevanje starijih, koji u njima neopravданo vide pobunu protiv postojećih i ustaljenih društvenih normi i običaja. Ali snaga mladosti je ona koja nema prepreka i koja je opasna u svom zaletu i snazi. To je vječiti sukob generacija koji traje stoljećima. Tako je svuda, pa i u planinarskoj organizaciji, koja zahtijeva mnogo ljubavi i razumijevanja za međudrugarske odnose, prijateljstvo i nesebično zalaganje za čovjeka i druga. Eto, s takvim mislima, u takvoj atmosferi, s neobuzdanom voljom i nadom za uspjeh rodila se ideja o osnivanju »Vihora«.

Ideja je niknula skoro godinu dana prije njegova osnivanja, na inicijativu Freda Židana i skupine mlađih planinara. U tom periodu obavljene su pripreme za njegovo osnivanje, postojanje i budući rad, što je zahtijevalo velike napore i jaku volju. Međutim, planinarska aktivnost nastavljena je i u tome periodu, te su pripremane prve akcije novog društva. Kada su sazrele ideje i osigurani uvjeti za njegovo stvaranje, formiran je inicijativni odbor koji se pobrinuo da se društvo što prije osnuje. Kako je to zapisao jedan od članova osnivača, još u začetku ideje, »naš rad ovisit će o nama samima i na nama je da ostvarimo ono što želimo postići. Počinjemo zapravo od ničega, no ipak, dobra volja vrijedi više od bilo čega drugoga. Mi, koji smo se do sada

okupili, odlučili smo da krećemo samo naprijed, nikako natrag«. U inicijativnom odboru bili su: Alfred Židan, Branimir Pečkaj, Ivica Mesić, Stanko Krsnik, Ivica Marković, Željko Gobec, Marija Gobec, Vlado Horbec, Tomislav Turner, Krešimir Krauthacker i Josip Brešovec. Na sastanku inicijativnog odbora za osnivanje planinarskog društva »Vihor« u Zagrebu, što je održan u srpnju 1969. godine, navedene su glavne postavke za osnivanje društva, među kojima je istaknuto da je ono samostalno planinarsko društvo koje potpuno prihvata Statut Planinarskog saveza Jugoslavije, odnosno Planinarskog saveza Hrvatske. Ono je zamišljeno kao društvo univerzalne planinarske aktivnosti, koje teži da s relativno malim članstvom ostvari rezultate iznad prosjeka, sakupljajući u svojim redovima u prvom redu mlade ljude. Zamišljeno je da se društvo osniva na radu aktivnih članova, koji će to članstvo moći zadržati samo kontinuiranim radom. Ujedno je zaključeno da se postavke sa sastanka inicijativnog odbora predlože članstvu kako bi ih usvojilo na osnivačkoj skupštini društva, što je nešto kasnije i učinjeno.

Dvadeset i treći rujan 1969. godine je dan osnivanja PD »Vihor«. Mala skupina od tridesetak planinara sastala se u Zagrebu da bi osnovala novo planinarsko društvo. Bili su

uvjereni da će se ubrzo oko njih okupiti veći broj planinara željnih rada i uspjeha, što se i zabilo. Okupili su se svi oni koji su željeli raditi kao aktivni članovi u društvu. Inicijator osnivanja društva i njegov prvni predsjednik bio je Alfred Židan, dugogodišnji zasluzni i iskusni planinar. Od ostalih istaknutih članova što su bili od prvog dana u društvu i tako pridonijeli njegovu osnivanju, treba spomenuti: Nikolu Aleksića, Biserku Aleksić, Marijanu Radić-Gross, Nenada Švedeka, Đorđa Sindelića, Stipicu Mesića, Milana Ivića, Nadu Ivić, Milovana Dlouhyja, Karla Gobeca, Božu Pompera, Josipu Rukavina, Mihajla Rukavini u Đurđu Turner.

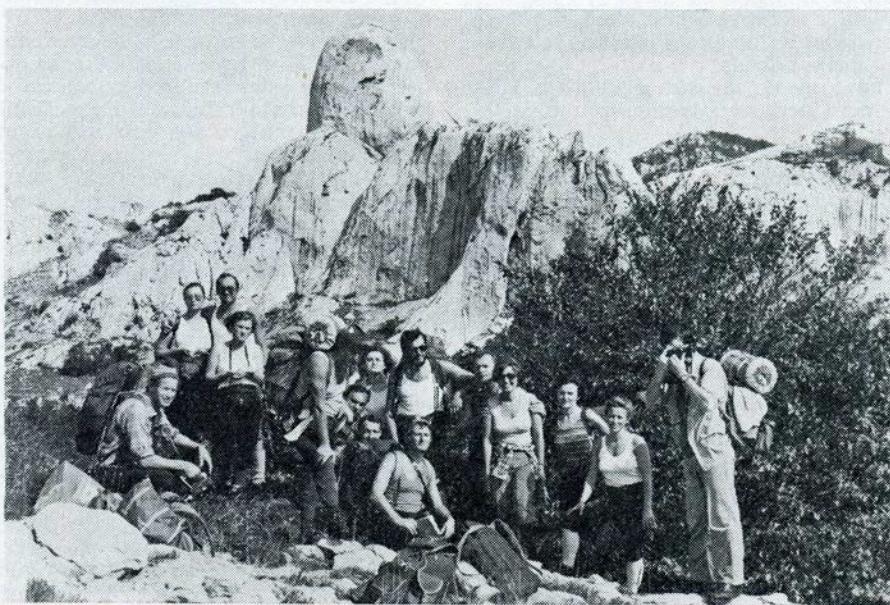
Na osnivačkoj skupštini iznesen je vrlo opširan plan rada društva za 1970. godinu, te predložen i usvojen znak društva, koji je do danas ostao neizmijenjen po obliku i sadržaju. Tako je osnovano društvo slobodnih pogleda i slobodnog djelovanja, željno rada i uspjeha. Naša dnevna, a i sportska javna štampa o tome je opširnije izvještavala.

Oni koji su osnovali »Vihor« obećali su da će nastojati da se on i održi; oni sami radit će dokle mogu, da bi ih naslijedili mlađi, bilo njihova vlastita djeca, bilo drugi, koji će znati poštovati ono što je stećeno. Bilo je važno da ne umre jedna zdravo postavljena ideja. Jer, PD »Vihor« je trebao da predstavlja nešto novo, liberalno i demokratično, gdje su progresivnim idejama otvorena sva vrata i gdje neće biti sputavanja u birokratskom smislu. Svatko tko dode u društvo s dobrom idejom i prijedlogom, a želi raditi, bit će svakako prihvaćen. Stoga je bilo predviđeno da se ne inzistira samo na broju članova, već da se u prvom redu zadrži kvaliteta.

Na osnivačkoj skupštini društva, koja je održana u prostorijama PD »Grafičar« u Zagrebu, uz ostale članove prisustvovali su: Božidar Škerl, predsjednik Planinarskog saveza Hrvatske, Nikola Aleksić, tajnik Planinarskog saveza Hrvatske, Stanko Hudoletnjak, predsjednik Planinarskog odbora Zagreba, te predstavnici zagrebačkih planinarskih društava. Uvodnu riječ na skupštini održao je Fred Židan, koji je iznio razloge zbog kojih je osnovano društvo »Vihor«. Prema planu koji je predložio inicijativni odbor, a iznesen je na osnivačkoj skupštini, članstvo je podijeljeno s obzirom na aktivnost na tri kategorije. U kategoriju »A« ušli su aktivni članovi, u grupu »B« članovi bez određenih aktivnosti koji se pripremaju da postanu članovi »A« kategorije ali koji nisu mogli svestrano obavljati zadatke što su se postavljali pred kategoriju »A«. U kategoriju »C« ušli su redovni i počasni članovi, te oni iz drugih planinarskih društava koji su sudjelovali u akcijama »Vihora«, a bez obveza i normi.

Članovi kategorije »A« imali su odredene obveze, ali i prava. Da bi stekli ta prava, kandidati su trebali svaki godine ispuniti određene obveze i norme, koje su se sastojale u sljedećem:

- da poznaju teoretski i praktički visokogorsko planinarenje i da izvrše uspone bar na pet vrhova viših od 2000 m, od toga bar na jedan pod zimskim okolnostima;
- da teoretski i praktički proučavaju kretanje po planinama i terenu uz pomoć geografskih karata i pomagala; te da bar jednom godišnje sudjeluju na orijentacijskom natjecanju;

Simonovića stupina u južnom Velebitu 1977. godine

Spilja Veternica

- da poznaju osnove zimske i ljetne penjačke tehnike, prve pomoći i spašavanja u planinama;
- da sudjeluju u zajedničkim akcijama društva, društvenim turama i izletima, a i treningima prije pohoda;
- da se bave visokogorskim skijanjem i da bar jednom poduzmu jednu veću turu na skijama;
- da godišnje osvoje jednu planinarsku transverzalu (obvezno je bilo u roku od dvije godine prijeći »Velebitski planinarski put»);
- da budu pretplatnici časopisa »Naše planine« i da jednom godišnje u njemu objave svoj rad;
- da jednom godišnje održe predavanje s planinarskom tematikom unutar društva ili u nekom drugom društvu;
- da jednom godišnje sudjeluju u akciji društva pri izvođenju dobrovoljnih radova oko markiranja i obnove planinarskih putova i objekata;
- da nastoje upotpuniti svoju osobnu planinarsku opremu, kako bi mogli sudjelovati u svim akcijama gdje se zahtjeva planinarska oprema;
- da se aktivno bave fotografiranjem, prate planinarsku literaturu u nas i u svijetu itd.

Navedenim obvezama nastojale su se realizirati postavke inicijativnog odbora za osnivanje društva koje je on 1969. godine zacrtao na svom sastanku.

Za članove kategorije »A« uvedena je članarina od 10 din mjesечно. Tako su se željela bar donekle osigurati sredstva za rad društva, koje nije imalo nikakvih finansijskih sredstava. Odvajanjem prilično visoke mjesечne članarine uvedeno je tako privremeno samofinanciranje, s nadom da će se uskoro naći izvor financiranja. Ova sredstva koristila su se za administrativne troškove, za financiranje pohoda članova kategorije »A«, a i nabavu skupne opreme.

Na osnivačkoj skupštini predviđene su akcije od kojih su se po važnosti izdvajale: obilazak Velebita pod zimskim uvjetima, zimsko orientacijsko noćno natjecanje početkom 1970. godine, sudjelovanje na »Memorijalu 26 smrznutih partizana«, uređenje zimskih markacija na Velebitu i stvaranje filmske arhive o Velebitu.

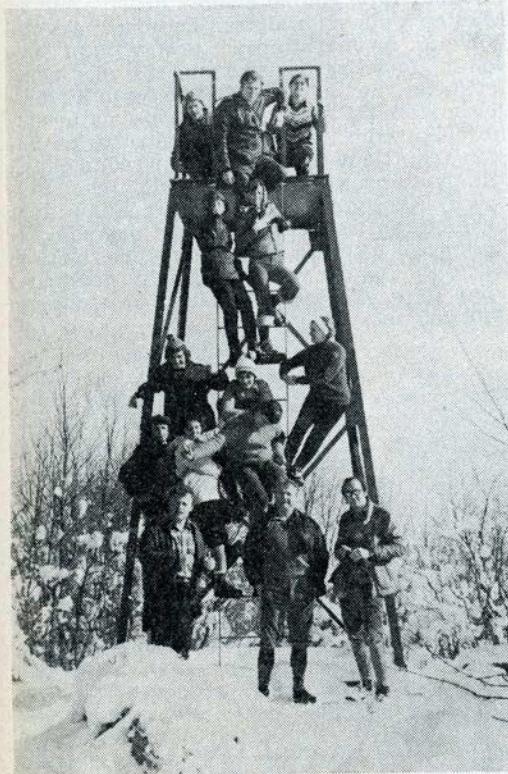
Većina članova novog društva sastojala se od najaktivnijih članova bivše Omladinske sekcije PD Zagreb-Matica, među kojima je jedan član imao naslov alpinista, te četiri pripravnika, pa je prema tome postojala realna mogućnost da u dogledno vrijeme bude osnovan i alpinistički odsjek. Na skupštini je izabran prvi upravni odbor sastavljen od ovih

članova: Fred Židan, predsjednik, Ivica Marmović, tajnik, Ivica Mesić, Krešo Krauthacker i Branimir Pečkaj. U nadzorni odbor izabrani su: Stanko Krsnik, Josip Brešovac i Milovan Dlouhy, dok su u sud časti ušli Đoko Sindelić, Nikola Aleksić i Stella Židan. Na skupštini su usvojena i pravila društva, kao osnova za njegov normalni rad.

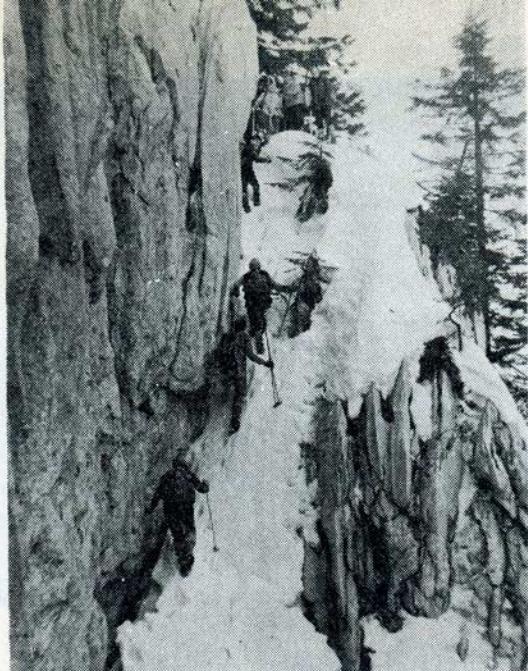
Budući da se jedan dio osnivača društva nalazio u Švicarskoj na privremenom radu, s njima je održavan stalni kontakt, te dogovarane mјere za osnivanje švicarske sekciјe PD »Vihor«. Sekcija je sastavljena od nekadašnjih članova pojedinih planinarskih društava u našoj zemlji što su bili privremeno zaposleni u Švicarskoj i od drugih koji su se interesirali za planinarenje. Tako je nastala Švicarska sekcija zagrebačkog planinarskog društva »Vihor« s 15 aktivnih članova. Daleko od domovine i od naših planina, uspjeli su nevjerojatno brzo organizirati društveni život i oživjeti planinarsku tradiciju, pomalo već prepuštenu uspomenama.

Najveći problem društva bio je nedostatak prostorija, a i premala finansijska sredstva. Za ilustraciju zanosa prvih članova neka posluži podatak da se cijeli društveni život odvijao u privatnom stanu prvog predsjednika Alfreda Židana, sve do 1971. godine.

Težište rada društva u prvom periodu, pa i niz godina nakon toga, bilo je u orientacij-

Izlet na samoborsku Plješivicu

Vihoraški put

skim natjecanjima. Grupa mladih natjecatelja u društvu postigla je vrlo dobre rezultate. Jedan od glavnih ciljeva u programu društva bio je da se što veći broj članova upozna s orientacijom i kretanjem u planinama, kao bitnim faktorima planinarenja. Budući da im se još uvijek ne pridaje ono značenje koje bi ono trebalo da ima u planinarskoj organizaciji (osim u nekoliko zagrebačkih društava) zaključeno je da se, po mogućnosti, članovi ne samo upoznaju s orientacijom, već da ih se i što veći broj natječe. Kao organizatori u tom početnom periodu, a ujedno i natjecatelji, naročito se istaklo nekoliko članova društva, na primjer: Fred Židan, Stipica Mesić, Ivica Mesić i Branimir Pečkaj.

Neposredno nakon osnivanja društva, u mjesecu listopadu, poduzele su prve akcije društva od kojih treba istaknuti: organiziranje Prvog orientacijskog prvenstva PD »Vihor«, koje je održano 16. 11. 1969. godine na Medvednici, zatim osvajanje najvišeg i teško pristupačnog vrha zapadnih Julijskih Alpi Jof di Montasio-Poliški Špik (2753 m), Jof Fuart-Viš (2666 m), nekoliko kvalitetnih uspona u talijanskom dijelu Julijaca iznad 2500 m, na kojima je sudjelovalo 15 članova, te zimski uspon na Prisojnik i Mojstrovku u vrlo teškim uvjetima.

Početkom 1970. godine izrađen je plan akcija društva za I polugodište, koji je među ostalim akcijama, planiranim i prihvaćenim na osnivačkoj skupštini, predviđao i uspon na Ararat (5165 metara). Istodobno društvo je dobilo od Planinarskog odbora Zagreba prvu finansijsku pomoć za stručni rad. Početkom 1970. godine brojilo je već 80 članova, a sna-

Viš u zap. Julijskim Alpama 1969.

žniji polet doživljava stupanjem u članstvo Želimira Kanture.

Sredinom 1970. godine društvo je uspjelo riješiti jedan od najtežih problema, dobivanjem odgovarajućih prostorija. Pokroviteljstvo nad društvom preuzele je zagrebačko poduzeće »Žitokombinat«, zahvaljujući nekolikini članova društva koji su u njemu radili (Želimir Kantura, prof. Stjepan Jožinec, ing. Vlatko Bukovšak, Mile Knežević). Radnički savjet »Žitokombinata« osigurao je prostorije Sindikalnoj organizaciji u Basaričekovoj ulici br. 8 radi djelovanja PD »Vihor«. Tako je društvo dobilo svoje prostorije, što mu je omogućilo ne samo nesmetan rad nego i prihvatanje novog članstva. Prostorije su adaptirane zahvaljujući velikom trudu, a i finansijskim sredstvima koja su članovi u njih uložili. Sindikalna organizacija »Žitokombinat« materijalno je također mnogo pomogla pri uređenju prostorija, dok je Planinarski odbor

grada Zagreba za to dao 5000 din. Društvene prostorije svečano su otvorene 10. 3. 1971. godine, pa je društvo krenulo s još većim zanosom u nove akcije. Zahvaljujući mnogo takvim uvjetima društvo je krajem godine imalo oko 300 članova.

U toku 1970. godine članovi društva bili su nekoliko puta na radnim akcijama na Velebitu, npr. na markiranju i postavljanju kontrolnih žigova za transverzalu »Po planinama Hrvatske«, na markiranju i krčenju Premužičeve staze od Alana do Šatorine, na uvađanju električnih instalacija u skloništu na Baškim Oštarijama itd. Tu su se naročito istakli Želimir Kantura, Nikola Aleksić, Josip Breštovac, Krešimir Krauthacker i Milan Ivić. Svi planirani zadaci i još mnogi uzgredni, ispunjeni su u predviđenim rokovima. Tako je društvo u punom radnom zamahu dočekalo i svoju prvu godišnju skupštinu u studenom 1970. godine.

Z. Ceraj, I. Mesić i
F. Zidan (uzdužni
zimski prolaz
Velebitom 1973)

UHODANIM STAZAMA

Velike akcije. Već 1971. godine društvo se uspjelo stabilizirati i afirmirati kao jedno od najaktivnijih zagrebačkih planinarskih društava. Iza sebe imalo je već niz uspjeha i osvojenih vrhova: Ararat u Armeniji, Mont Blanc, Matterhorn, Grossglockner, Poliški Špik, Viš, Triglav i niz drugih naših i stranih vrhova. Osim već navedenih velikih akcija i uspona na vrhove preko 4000 metara, članovi su često obilazili domaće planine, počevši od Slovenije pa sve do Makedonije. U desetogodišnjem periodu postojanja društva, od velikih akcija (izuzevši ovdje godišnje izlete) nedvojbeno se ističu tri vrlo značajne: prvenstveni zimski prijelaz uzduž cijelog Velebita 1973. godine, trasiranje i otvaranje »Vihoraškog puta« 1974. godine, te zajedno s PD »Rade Končar« stavljanje u opticaj »Kapelskog puta«, 1979. godine, u povodu desete obljetnice društva.

Još u proljeće 1969. godine rodila se ideja da se u čast osnivanja društva napravi jedinstveni podvig, prvenstveni zimski prijelaz uzduž čitavog Velebita, od Vratnika do Zrmanje. To je bila jedna od prvih velikih akcija zacrtanih u planu društva koje se zapravo već rađalo. Međutim, zbog loših vremenskih priroka akcija je morala biti odgodena sve do zime 1973. godine, kada je pothvat potpuno izведен. Mala ekspedicija, u sastavu: Fred Židan, Zdravko Ceraj i Ivica Mesić, izvela je do tada najdulji jugoslavenski skijaški pohod, nazvan »Velebit 73«. U organiziranje pohoda bilo je uloženo mnogo truda, ljubavi i požrtvovnosti svih članova društva, jer je trebalo savladati mnoge zapreke. Još u jesen hranu su deponirali članovi društva na planiranoj trasi puta. Sudionici pohoda imali su najviše problema zbog oštре i promjenjive velebitske klime. Pojedine dionice prolazili su po strašnom nevremenu, vjetru, dubokom snijegu, magli i temperaturi od -12°C . Putem se noćilo u deset baza koje su pripremljene već ranije. Uz nevjerojatne napore, ekipa je u roku od 13 dana, u veljači 1973. godine, dužinski prešla Velebit. Bio je to velik uspjeh. Jedan od sudionika ovog pohoda, Fred Židan, zapisao je: »Ostvarili smo ono što smo godinama pričekivali. Bilo je koji put i naporno, ali ipak lijepo. Divan je osjećaj kada znaš da su uz tebe mnogi koji će se nesobično radovali uspjehu, jer je to uspjeh svih nas, svih planinara koji iskreno medusobno surađuju.«

Još 1960. godine rodila se pomisao o markiranju prolaza od Bijelih na Samarske stijene. Milovan Dlouhy i Zelimir Kantura, članovi kasnije osnovanog »Vihora« te veliki obožavaoci Bijelih stijena, obilazeći po tko zna koji put ove vitke tornjiće i doline, odlučili su da potraže prolaz prema Samarskim stijenama. »Ljepote pejzaža Bijelih stijena ostavile su na mene dubok dojam, tako dubok da se nikada više nisam oslobođio unutrašnje ustreptalosti pri pomisli na Bijele stijene i njihove borove. Da, ti borovi! Kakvo bogatstvo zelenog spektra. Može li zelena boja biti tako tamna u sjeni gustih grana i može li

biti tako svijetla kada sunce pri izlazu obasija vrhove tih divova visokih trideset metara. Uvijek i na svakom mjestu, ma gdje i ma kako mi je bilo lijepo, uvijek sam pomisljao na Bijele stijene. Unutrašnji nemir rastao bi i nestajao uvijek kada bih ponovo došao tamno (Ž. Kantura). Međutim, tek mnogo kasnije, 1971. godine, počela se ostvarivati ideja o pronalasku puta kroz Bijele stijene. Mnogo i mnogo dana su članovi društva žrtvovali da bi se pronašao taj prolaz i osporobio put. Čitavo društvo bilo je angažirano na organizaciji »Vihoraškog puta«. Put je bio trasiran i markiran 1973. i 1974. godine, u čast 100. obljetnice organiziranog planinarstva u Hrvatskoj i u Jugoslaviji. I danas put predstavlja najveću atrakciju jer prolazi kroz najljepše i najdivlje predjele Gorskog kotara. Trebalо je vrlo mnogo zalaganja i odricanja, neprospavanih noći, brige i rada da bi se put osporobio za prolaz. Društvo je otvaranjem puta

Premužičeva staza u snijegu
(zimski uzdužni prolaz Velebitom)

Ljuska na Vihoraškom putu

položilo ispit zrelosti i dokazalo da osnivanje i postojanje društva ima puno opravdanje, jer su ovako velike i značajne akcije rijetke i u onim planinarskim društvima koja djeluju već dugi niz godina i s mnogo više članova. Nemoguće je opisati koliko je entuzijazma i euforije prožimalo sve članove društva prilikom rada na trasiranju, ospozobljavanju puta i markiraju.

Početkom 1977. godine, prilikom mnogih zajedničkih izleta, među članovima društva i članovima PD »Rade Končar« pojavila se zamisao o planinarskom putu kroz Veliku Kapelu, koji je trebao obuhvaćati Bijele i Samarske stijene, Vel. Javornicu i Kolovratske stijene. U dvogodišnjem razdoblju koje je slijedilo trebalo je mnogo napora da bi se pronašao prolaz do Vel. Javornice i dalje prema jugu, jer je staza bila zamišljena kao »Kapelski planinarski put«. Zajednički su se stvarala ekipa koje su, kada im se za to pružila mogućnost, kretale da istraže trasu kuda će put prolaziti. Bilo je tu mnogo teških zimskih i snijegom zavijenih vikenda, a i kišnih dana kada se ekipa mokra i promrzla vraćala kući, a da nije mnogo učinila. Put je trebalo najprije istražiti i trasirati, a onda markirati. Suradnja obaju društava bila je izuzetno značajna za cijelu planinarsku javnost, jer je 25. rujna 1977. godine otvoreno novo markirani put Bijele stijene—Javorница, budući dionicu »Kapelskog planinarskog puta« (KPP). Tako zamišljeni posao završen je nakon vrlo mnogo napora sredinom 1979. godine i KPP stavljen je u opticaj neposredno prije proslave 10. obljetnice društva, kao zajednička realizacija planinarskog drugarstva dvaju društava. Za zamisao, stvaranje i realizaciju same trans-

verzale zaslužni su mnogi članovi obaju društava, ali je nesumnjivo jedno: da nije bilo drugova Želimira Kanture i Zorana Gomzija ne bi bilo ni »Kapelskog puta«.

Godišnji izleti. Svake godine u ljetnoj sezoni društvo je organiziralo godišnje izlete u naše i inozemne planine. Mnogi su godišnje odmore provodili u planinama, pa su tako organizirani i visokogorski pohodi na Ararat, Mont Blanc, Kilimadžaro, Toubkal (4165 m, Atlas), Olimp, Musalu, Monte Rosu, Dolomiti... Prenj, Čvrsnicu, Bjelašnicu, Treskavicu, Durmitor... Pritom su članovi posjećivali mnoga historijska i memorijalna područja u našoj zemlji, gdje su se upoznavali s prošlošću tih krajeva.

Ararat. Ideja o odlasku na Ararat (5165 m) u Aziji, spomenuta na jednom od prvih sastanaka novoosnovanog društva i odmah oduševljeno prihvaćena, realizirana je ljeti 1970. godine. Uspon na Ararat bila je najjača akcija u tom periodu društva i u njoj je sudjelovalo pet članova (Nikola i Biserka Aleksić, Milovan Dlouhy, Sidonija Kos, Božidar Pomper i Željko Poljak, kao gost). Tom prilikom obidene su još i neke druge planine u Anadoliji, Perziji i Kurdistanicu. Krajnji cilj bio je Ararat. »Ararat, vulkansko brdo u Armeniji, fantastično lijep petisućnjak, legendarna planina, na kojoj se našla Noina korabija nakon općeg potopa, san planinara čitavog svijeta! Osamljeni strmi stozac, vrtoglav visok, s bijelim snježnim šiljkom. Zar ima planinara koji bi mogao zatomiti želju da ga vidi izbliza, pod svojim nogama, da bude među prvima u zemlji, koji će zabosti nacionalnu zastavu na vrh i tamo u snijegu položiti svoj potpis... Zar sam mogao odbiti poziv zagre-

Članovi pohoda na Ararat 1970. godine: M. Dlouhy,
N. Aleksić, Z. Poljak, S. Kos, B. Aleksić
i B. Pomper

bačkog planinarskog društva »Vihor« da se pridružim njihovom pohodu na taj vrh?« napisao je prof. dr Željko Poljak u »Našim planinama«. Osvojili su sve predviđene vrhove, usprkos mnogim poteškoćama, i time razbukali oduševljenje za nove akcije. Dio putnog dnevnika koji se odnosi na Ararat djelomično je objavljen i u zagrebačkom tjedniku »Vjesnik u srijedu« (br. 962/1975) i u časopisu »Naše planine«.

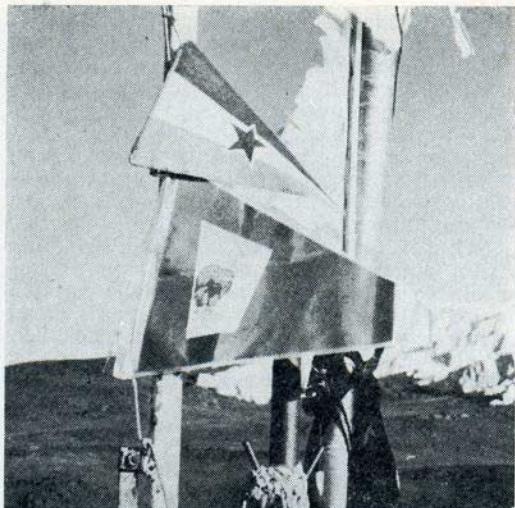
Mont Blanc 1971. godine. Bio je to zaista izvanredan uspjeh, jer su se na vrh uspela osmorica od skupine koja je krenula na Mont Blanc. Tom prilikom u stijeni, na mjestu pogibije Miroslava Rotšilda, položili su vijenac, što su ga zagrebački planinari poslali svom preminulom drugu. Usponom na vrh Mont Blanca članovima se ispunila želja jer »osvajanje vrha Mont Blanc uvjek je bilo, a i sada je, kruna uspjeha najvećeg broja planinara« (M. Dlouhy).

Kilimandžaro (Kenija) 30. 4. 1972. godine. Zastava »Vihora«, zavijorila se na do tada najvećoj visini. Najviši vrh Afrike (5890 metara), Kybo, bio je osvojen. Popeli su se na njega, zajedno sa slovenskim planinarima, Fred Židan i Ivica Mesić, planinari koji će nešto kasnije poduzeti i drugi velik pothvat, zimski prijelaz uzduž Velebita. Osvojena je planina o kojoj se samo maštalo gledajući »Snjegove Kilimandžara« i zamišljajući njezino visinu i ljepotu. Nekoliko godina poslije, članovi švicarske sekcije, također se uspinju na vrh Afrike, o čemu su snimili i zvučni film. Sudjelovali su: Željko Gobec, Andrej Javorski, Joško Bilić i Mate Rajković.

Članovi švicarske sekcije 1972. godine, nakon dva prethodna uzaludna pokušaja, uspeli

Erdžies u Turskoj
1970.

Zastavica »Vihora« 1976. na vrhu Kilimandžara

su se na vrh Matterhorna. Bio je to za njih, a i za cijelo društvo velik i dugo željeni uspjeh. Na vrh su stigli Željko Gobec i Antun Vlado Horbec.

Slijedi Monte Rosa, Toubkal, Olimp... i niz uspona preko 3000 i 4000 metara. Tko bi ih sve opisao? Neki od njih opisani su u »Našim planinama«, zatim u tjednoj i dnevnoj štampi, »Vjesniku u srijedu«, »Reviji«, »Večernjem listu«, »Iskri«, »Sportskim novostima«, a neki čak nisu ni opisani. Ostali su u srcima i mislima svih Vihoraša, s nadom da ćemo se i dalje kretati tim putovima.

Novogodišnji izleti. U toku 10 godina u društvu se uvriježila praksa da članovi Novu

godinu dočekuju u planinama. To su bili uglavnom vrlo aktivni i kvalitetni usponi i pohodi, kojima je prisustvovao velik broj članova društva. Tako su provedene Nove godine na Zavižanu, Baškim Oštarijama, Jablancu, Tuku, Alanu i Medvednici, uglavnom u pravim zimskim uvjetima, ponekad i dramatičnima, npr. na Zavižanu, kada se ekipa probijala po velikoj snježnoj mečavi... Tko bi mogao opisati trenutke kada je ekipa bila zatrpana na Baškim Oštarijama s nekoliko metara snijega ili na Alanu kada se po mečavi uspinjalo na Kozjak. Povezivanje dočeka Nove godine s usponima u planinama pokazalo se kao vrlo privlačan način rada društva i u situacijama kada ne postoji prava atmosfera za uspone, odnosno planinarenje. Ovakav rad društva uskoro je privukao veći broj članova, kojima je omogućeno da uz zavavu provedu i ugodne zimske trenutke u planinama. Evo kako je opisana Vihoraška Nova godina na Zavižanu 1970. godine, prva Nova godina tek osnovanog društva. »Duga kolona koja je pošla od Oltara do Zavižana jedva se probila do doma. Olujna noć i visok snijeg prisilili su sudionike da ovaj dio puta prijeđu za devet sati na skijama (umjesto 3 i pol sata). Drugi dan bio je skijaški uspon na Gromovaču. Sretni smo da je ovaj neobični izlet prošao bez ikakve nezgode, a ujedno žalosni što napuštamo Velebit. Sigurno je da ćemo se svi još mnogo puta vratiti ovoj planini, tako punoj raznolikih ljepota i nezaboravnih dojmova« (Dlouhy-Ivić). Ovaj je izlet dokazao da se članovi društva mogu snaći i savladati sve prepreke i u najgorim zimskim uvjetima u planinama. Naš planinarski veteran dr Ivo Lipovščak napisao je o Novoj godini »Vihora« ovo: »Na samu Novu godinu Vihoraši s Alana popeše se na dva vrha, Crikvenu i Kozjak. Bio je to zimski uspon, a ovaj na Kozjak, po svoj

Vihoraši na Mont Blancu

prilici bio je i prvenstveni zimski uspon na taj vrh».

Društveni izlet u Julisce Alpe i Dolomite povodom proslave 10-godišnjice osnivanja društva. Zaključkom upravnog odbora bilo je predviđeno da se kao društveni izlet u povođu 10-godišnjice osnivanja društva, organizira izlet u Julisce Alpe i Dolomite pod nazivom »Dolomiti 79«. Ovaj izlet povjeren je iskusnom vodici Željku Gobecu, koji je izvršio sve organizacijske pripreme za ovaj pothvat. Tako je u periodu od 27. 7. 79. do 5. 8. 79. god. izvršen izlet u Dolomite i Julisce Alpe u kojem su sudjelovala 36 članova društva. Program izleta počeo je 27. 7. susretom u dolini Tamar, u Julijskim Alpama, gdje je održan prvi susret matičnog društva i sekcije iz Švicarske. U susretu je sudjelovalo 39 članova iz matičnog društva i 20 članova iz sekcije Schweiz. Na sastanku su bili i ugledni članovi Planinarskog saveza Hrvatske i Planinarskog saveza Zagreba. Susret je započeo usponom na Jalovec (2643 m), na koji se kroz kuloar popelo 14 članova. Istovremeno je izvršen izlet s Vršića preko Slemenja u dolinu Tamar, u kojem je sudjelovalo 20 članova.

Za boravku u Dolomitima obiđeni su masivi i vrhovi Latemara, Latemarspitze (2846 m), Marmolade (3342 m), najviši vrh Sella grupe, Piz Boe (3152 m), vrhovi Weisshorn (2317 m) i Schwarzhorn (2439 m) u grupi Eggentaler, u čemu je sudjelovao veći broj članstva. Usponi su bili vrlo dobro organizirani pod vodstvom Željka Gobeca uz pomoć vodiča Milana Ivića i Josipa Breštovca, koji su svojim velikim zalaganjem i požrtvovnošću pridonijeli da je velik broj članova prošao kroz najljepše predjele Dolomita. Sve radio-nike penjanja vrlo su dobro osiguravali vodići, što je bilo neobično važno s obzirom na tešku prohodnost i eksponiranost ovih plani-

Članovi sekcije »Schweiz« na Matterhornu 1972. g.

na. Ovim izletom dostoјno je započeta proslava 10. obljetnice osnivanja društva uz obećanje da će se s još većim elanom krenuti u slične akcije.

Švicarska sekcija. Istodobno kada je u Zagrebu osnovano PD »Vihor«, utemeljena je u Švicarskoj Sekcija »Vihor-Schweiz«, brojčano još mala, sa svega 15 članova, ali s nekoliko vrlo iskusnih planinara. Inicijator osnivanja, njen dugogodišnji predsjednik i glavni pokretničar svih akcija društva u 10-godišnjem periodu, bio je Željko Gobec. Iako sa skromnom opremom, oni su uspjeli već 1969. godine izvesti nekoliko većih planinarskih uspona i alpinističkih podviga, a u jednoj stijeni vlastiti

Vihoraši u Tamaru

Nogometna momčad sekcije »Schweiz«

penjački smjer ili bar varijantu. Njihov prvi uspon, u čast osnivanja Sekcije, bio je uspon na Matterhorn, da bi u 1970. godini imali već 18 osvojenih alpskih vrhova. U vrlo kratkom roku uspjeli su aktivirati planinare koji su se nalazili na privremenom radu u Švicarskoj, organizirati društveni život i oživjeti planinarsku tradiciju, pomalo već prepustenu uspomenama (Z. Gobec). Tako su neki članovi sekcije zajedno sa članovima matičnog društva ostvarili osim niza drugih uspona, i uspone na Mont Blanc, zatim na Matterhorn, najviši vrh Španjolske Mulhacen, Monte Rosa, Breithorn, Kilimandžaro, Piz Berninu, Wildspitze, Dufourspitze, Weisshorn itd.

U zimskim sezonomama članovi Sekcije posvetili su svoje slobodno vrijeme skijanju, tako da su sudjelovali i na velikim skijaškim natjecanjima (npr. »Slovenski veleslalom 1971«) i na mnogima postigli dobre rezultate i vrijedne nagrade. Na inicijativu Željka Gobeca osnovana je takoder skijaška liga tzv. JU-SKI, u kojoj je djelovalo sedam klubova iz Austrije, Njemačke, Švicarske i Francuske. Naši su članovi i u njoj postizali odlične rezultate i osvajali visoke nagrade.

Članovi Sekcije su se osim planinarenjem i skijanjem bavili i drugim sportskim djelatnostima, npr. nogometom, stolnim tenisom, kuglanjem, orijentacijskim trčanjem, šahom, auto-reljem, njegovanjem narodnog melosa i slično. Najveće priznanje sekciji bila je nagrada »Sportskih novosti« i »Vikenda«, kada je Planinarsko društvo »Vihor-Schweiz« 1976. godine proglašeno najboljim i najaktivnijim jugoslavenskim društvom u Švicarskoj i kada su od »Vikenda« primili »Srebrni cvijet«.

Rad Sekcije bio je uvek uskladen s matičnim društvom. Sekcija, čije sjedište je bilo

u gradiću Balsthalu kod Züricha, od svog osnutka nalazila se pod pokroviteljstvom Jugoslavenskog konzulata u Švicarskoj. Rad Sekcije odvijao se izvanredno dobro usprkos tome što su se članovi nalazili i na stotine kilometara udaljeni jedan od drugoga. Sekcija je stalno bila uklapljena ne samo u sportski nego i društveni i politički rad naše zemlje. U deset godina rad Sekcije bio je neobično dinamičan, vrlo sadržajan i konkretan, što se može zahvaliti glavnim pokretačima svih aktivnosti Željku Gobecu, Vladu Horbecu, Andreju Javorskom, Mihajlu Rukavini, Mariji Gobec, Lovri Jonaku i Maksu Uzaru, koji su u aktivnosti društva uložili mnogo napora i volje.

Alpinistički odsjek. Nekoliko godina nakon nastanka društva osnovan je 1972. godine Alpinistički odsjek s 5 alpinista i 8 pripravnika. Kako u samom začetku djelovanja nije imao velik broj članova, njegovo djelovanje sastojalo se u stručnoj i praktičnoj pomoći matičnom društvu (npr. predavanja, tečajevi, vodenje kvalitetnih tura itd.). Takav se rad mogao očekivati, jer je i prosjek starosti članova osnivača Odsjeka bio prilično visok. U kratkom razdoblju svog postojanja, Odsjek je zabilježio više vrijednih rezultata, a naročito Švicarska sekacija: usponi na Matterhorn, Mont Blanc, Breithorn, Castor, Bishorn, Aig-dumoine, Grossglockner, te mnoštvo osvojenih uspona u našim Alpama. Od alpinista u tom razdoblju naročito se istaknuo Željko Gobec. Odsjek je od početka njegova osnivanja vodio Dragutin Belaćić-Žohar, a vrlo aktivnu alpinističku sekciju u Švicarskoj Željko Gobec. U društvu je bilo nekoliko renomiranih alpinista: Fred Židan, Zdravko Ceraj, Željko Gobec, Dina Aringer, Dragutin Belaćić... Planinari novoosnovanog Odsjeka bili su skromni

i realni, te su odgovarali mogućnostima samih članova. Članovi su redovito sudjelovali na Prvomajskom alpinističkom logoru u V. Paklenici, gdje su se penjali u suhoj stijeni, zatim su pohađali instruktorske tečajeve itd. S vremenom je društvo školovalo 6 alpinističkih pripravnika. Potaknuti novim i mlađim sna gama počinje se više penjati u suhoj stijeni, te je tako u 1976. godini ispenjano 16 čovjek-smjeri težine II., III i IV stupnja i načinjeno nekoliko vrijednih uspona u zimskim uvjetima (Grossglockner, Bamberg i sl.). Međutim, Odsjek se u Zagrebu nije naročito istaknuo u svom radu zbog odlaska nekih alpinista iz društva ili prestanka penjanja zbog poodmakle dobi. S vremenom je rad Odsjeka zamirao, tako da je upravni odbor usvojio 1977. godine zaključak da se Odsjek ukine. Tada je imao 4 alpinista, 12 pripravnika i 7 simpatizera.

Pionirska sekcija. Društvo je, šireći svoju djelatnost, u proljeće 1977. godine osnovalo Pionirsку sekciju, u sastavu škole »Ivo Andrić« u Sopotu, a na inicijativu nastavnice Eve Šndl. Sekcija je brojala 60 članova. U toku dvije i pol godine organizirala je niz izleta na Medvednicu, Strahinjsčicu, Matić-popljanu, Jančaricu, Maj-vrh itd. Velik broj sudionika odazvao se u akcijama »Ništa nas ne smije iznenaditi«, »Upoznajmo Medvednicu« i drugima.

Kao vrlo značajne akcije treba istaknuti sudjelovanje članova sekcije u orientacijskom natjecanju »Memorijal Janka Mišića« u Samoborskom gorju i sudjelovanje na Sletu planinara pionira Jugoslavije na Šar-planini u Makedoniji. Članovi su upoznati sa svrhom zaštite prirode prilikom posjete Nacionalnom parku Kozara i Zavižanu. Mnogobrojnim predavanjima o planinama, popraćenim dijapoziтивima, članstvo je upoznato s ljepotama naše zemlje.

Rad Sekcije bio je vrlo dinamičan i plođan, iako popraćen mnogim teškoćama i nerazumijevanjem pojedinih faktora. Međutim, njen rad odvijao se zahvaljujući pozrtvovnosti pojedinih članova društva, te razumijevanju društveno-političkih organizacija i mještane zajednice na području Novog Zagreba, koja je i finansijski pomogla Sekciju. Rad s članovima imao je svojih specifičnosti i zahtijevao je vrlo mnogo razumijevanja i pozrtvovnosti koja često nisu bila dovoljno poštovana, ali perspektiva razvoja društva uvijek je promatrana sa stanovišta stvaranja i razvijanja podmatlaka u planinarstvu. Zbog tog je društvo i osnovalo Pionirsku sekciju.

Omladinska sekcija. U proljeće 1979. godine društvo je osnovalo Omladinsku sekciju u sklopu Škole za elektroniku i strojstvstvo »Nikola Tesla«, s pročelnikom Marijom Cvelbar, aktivistkinjom društva, koja je zaslužna za osnivanje ove Sekcije. Sekcija sada broji oko 40 članova, ali postoje uvjeti da se uskoro taj broj poveća. U ovom kratkom periodu članovi su izvršili nekoliko lijepih izleta po planinama Hrvatske.

DRUŠTVENE DJELATNOSTI

Orijentacija. Nesumnjivo je da je orijentacija na nepoznatom zemljisu, a naročito u planinama, bitan faktor s kojim treba da se iscrpniye upoznaju svi planinari. Međutim, to je bolna točka većine planinarskih društava, koji orijentaciji ne posvećuju dovoljno pažnje. Već prilikom osnivanja »Vihora«, u društvo je stupilo nekoliko vrhunskih natjecatelja, koji su postigli značajne uspjehe. Osim toga, u programu rada jedno od težišta rada društva bila je orijentacija. U toku 10-godišnjeg perioda postignuti su izvanredni rezultati, iako su neki od najistaknutijih članova napustili društvo. Posebno poglavljje prikazuje uspjehe društva u orijentaciji. Iz ovog se prikaza vidi da je velik broj članova društva redovito uključen u orijentacijska natjecanja. Međutim, treba spomenuti nekolicinu članova koji su se plasmanom i organizacijom natjecanja naročito istakli u prošlim 10 godina: Ivi-

Ispod Tulovićih greda

Uspon na Mojstrovku

ca Mesić, Fred Židan, Zdravko Ceraj, Želimir Kantura, Nikola Aleksić, Đorđe Sindelić, Branko Stipetić, Branko Pečkaj, Milan Ivić, Josip Brestovec, Stipica Mesić, Toni Bičanić, Katarina Tušek. Nesumnjivo, iz podataka se vidi da je kroz 10 godina postojanja društva Ivica Mesić neprekidno sudjelovao u orijentacijskim natjecanjima i postizao najbolje pojedinačne rezultate, što je zaista rijetkost. Članovi društva bili su povremeno organizatori republičkih orijentacijskih natjecanja Planinarskog saveza Hrvatske, te saveznih natjecanja Planinarskog saveza Jugoslavije (Aleksić, Dlouhy, Krsnik). Postignuti rezultati garantuju su da će članovi i dalje, kao što je zacrtano u programu prilikom osnivanja društva, njegovati orijentaciju među svojim članovima.

Vodička služba. Vrlo važna aktivnost svakog planinarskog društva, o kome ovisi njezin rad i opstanak, nesumnjivo je vodička služba. Stoga je ovom pitanju, a i školovanju vodičkih kadrova, posvećena velika pažnja od samog osnutka. Među osnivačima društva nalazio se i određeni broj vodiča koji su već imali veliko iskustvo u ljetnim i zimskim uvjetima, na niskim planinama i na visokogorju. To je dakako znatno olakšalo rad u društvu u početnom periodu i omogućilo mu dobar razvitak. Nekoliko iskusnih i školovanih vodiča (Aleksić, Ivić, Brestovec, Židan, Mesić) koji su preuzele organizaciju i vodstvo

članova u planinama, bili su garancija da će se društvo dobro razvijati. Tijekom idućih godina nastojalo se na školovanje vodiča poslati nekoliko perspektivnih omladinaca koji bi omogućili još veću aktivnost ove službe, a ujedno i rasteretili onih nekoliko stručnih vodiča koji su se do sada morali brinuti i za sve značajnije izlete i akcije. Međutim, treba spomenuti da je broj vodiča u društvu bio mnogo veći, ali je stanoviti broj otpao tokom godina iz raznih razloga, odnosno nije više aktivan (bolest, odlazak u inozemstvo itd.). Danas u društvu djeluje 11 kvalificiranih vodiča i 7 pripravnika. Važno je istaknuti da je u društvu postojao, a i sada još postoji, stanoviti broj vodiča koji nisu školovani, ali koji imaju iskustvo u vođenju po planinama i vrlo često vode društvo na manje i veće izlete (Miro Ivanišević, Želimir Kantura).

Propaganda. Rad na propagandi u društvu i izvan njega bio je vrlo raznovrstan i dinamičan, te se očitovao u publicistici, predavačkom planu, u fotografiji, obavještavanju članstva o zbivanjima u društvu, zaštiti prirode, propagiranju stručnog rada unutar društva i slično.

Na području publicistike u planinarskoj, sportskoj i javnoj štampi istaklo se nekoliko članova društva koji su propagirali planinarstvo i obavještavali planinare i javnost o tekućim zbivanjima u planinarskoj organizaciji. Tako su kao suradnici u časopisu »Naše planine« bili osobito aktivni Nikola Aleksić, Želimir Kantura, Milovan Dlouhy, Željko Gobec, Ivica Mesić i Željko Kašpar. Miro Ivanišević već duže vremena vodi ilustriranu planinarsku rubriku u »Sportskoj reviji«. Nikola Aleksić uređuje tjednu planinarsku rubriku u »Vjesniku« u kojoj obavještava o zbivanjima u planinarstvu. U sklopu edicije »Hrvatsko planinarstvo«, koja je izdana prilikom 100. obljetnice organiziranog planinarstva u Hrvatskoj i Jugoslaviji, Željko Kašpar je napisao poglavljje »Zaštita prirode i planinarstvo u Hrvatskoj«.

Redovno se održavaju mnogobrojna predavanja s planinarskom tematikom, popraćena dijapositivima u boji. Održavaju ih članovi i u društvu i izvan njega. Predavanja su održavana u planinarskim društvima i drugim društvenim organizacijama i u jedinicama Jugoslavenske narodne armije. Tu su se osobito istaknuli Zdravko Ceraj, Nikola Aleksić, Željko Kašpar i Miro Ivanišević. Neki članovi društva bili su godinama stalni stručni predavači u planinarskim i vodičkim školama koje organiziraju Planinarski savez Hrvatske, Planinarski odbor grada Zagreba i Stanica vodiča Zagreb (Mesić, Kašpar). Osim toga održavana su redovita predavanja o zaštiti prirode u pojedinim planinarskim društvima, planinarskim školama u društвima, u narodnim siveučilištima, centrima, školama, u jedinicama JNA i raznim društveno-političkim organizacijama.

U toku 1978. godine u društvu je bila organizirana planinarska škola za članove društva, radi što boljeg usavršavanja članstva. Preda-

vači su bili članovi društva, a ukupno je održano 9 predavanja. Prosječno je prisustvovalo oko 60 članova na svakom predavanju.

Pojedini članovi intenzivno su se bavili planinarskom fotografijom, ovjekovjećujući izlete i druge akcije društva. Društvo u svojim redovima ima i renomirane foto-amatere koji takoder redovito sudjeluju na izložbama i u žirijima Planinarskog saveza Hrvatske.

Veći rezultati postignuti su i na zaštitu prirode. Prilikom svakog izleta upozorava se na zaštitu prirode, članstvo se upoznaje s florom i faunom pojedinog predjela. Preko planinarske, a i javne štampe (»Vjesnik«) upozoravalo se na propuste i nedostatke u zaštiti prirode. Članovi su sudjelovali u mnogim akcijama »za čiste planine«, osobito na Medvednici. Značajan je doprinos i našeg člana Željka Kašpara. On je predstavnik Planinarskog saveza Hrvatske u Savjetu za zaštitu prirode SR Hrvatske i Savjetu Republičkog zavoda za zaštitu prirode, najviših državnih i stručnih organa za zaštitu prirode koji usvajaju i prezentiraju Saboru SR Hrvatske donošenje određenih mjera i Zakona u vezi sa zaštitom prirode u našoj Republici.

SURADNJA

Društveni ciljevi bili su uvijek usmjereni na doprinos, suradnju i pomoći drugima, eliminirajući svako usko klubашko gledanje i interes. Stoga je i suradnja s drugim planinarskim društvima i forumima, a i savezima za fizičku kulturu, bila vrlo značajna. Ova suradnja s mnogim planinarskim društvima očitovala se u zajedničkom trasiranju i markirajući planinarskih staza, dobrovoljnim radnim akcijama na izgradnji i uređenju planinarskih objekata, sudjelovanju u memorijalima i zajedničkim izletima u planinama i slično. Osobito je prisna suradnja u tom pogledu bila s PD »Rade Končar« i PD »Sutjeska«. S PD »Rade Končar« redovito već godinama veći broj članova društva sudjeluje na »Par-

tizanskom maršu kroz Končarev kraj« u planinama Ličke Plješvice i Velebita, zatim na trasiranju i markiraju »Kapeljskog puta«, dok s PD »Sutjeska« redovito sudjeluju na memorialnom skijaškom pohodu »Tragom 26 smrznutih partizana«, na izletima za 29. studeni na Pokljuki, odakle se zajednički penju na okolne vrhove Viševnik i V. Draški vrh itd, te u drugim dobrovoljnim radnim akcijama. Vrlo dobra i trajna suradnja bila je s PD »Paklenica« iz Zadra i PD »Visočica« iz Gospića, sa čijim članovima su zajednički izvršeni mnogobrojni usponi i akcije u Velebitu, npr. otvaranje markiranog puta preko Simonovića stupine i sl.

Suradnja naših članova s Planinarskim savezom Hrvatske bila je trajna u toku svih godina. Značajan je doprinos naših članova zajedničkim akcijama u radu Planinarskog saveza Hrvatske. Tako je društvo sudjelovalo u popravku Premužičeve staze kroz Velebit, markiraju Velebitskog planinarskog puta (Aleksić, Mesić, Ivanišević), dok je glavni organizator na Skupštini Međunarodnog saveza planinarskih organizacija (UIAA) u Delnicama 1974. godine bio naš član Ivo Durbešić. Planinarski savez Hrvatske bio je domaćin Komisiji za zaštitu prirode UIAA, a kao organizatori bili su članovi društva Aleksić, Durbešić i Kašpar. Isto tako u pojedinim akcijama Planinarskog saveza Hrvatske isticali su se članovi društva svojim nesebičnim zalažanjem. Kontakti i suradnja društva na širem polju planinarstva očitovala se i u angažiranju određenog broja članova u planinarskim forumima u Planinarskom savezu Hrvatske, Jugoslavije i Zagreba, pa i u nekim sportskim forumima grada i republike. Naročito je važno istaknuti da su neki funkcionari na stručnim položajima u gore navedenim forumima. Tako je na primjer:

Kod spomenika na Matić poljani

- Ivo Durbešić predsjednik Komisije za međunarodne veze Planinarskih saveza Hrvatske i Jugoslavije, te potpredsjednik Planinarskog saveza Hrvatske,
- Nikola Aleksić tajnik Planinarskog saveza Hrvatske,
- Zdravko Ceraj predsjednik Planinarskog saveza Zagreba i član Izvršnog odbora Planinarskog saveza Hrvatske,
- Željko Kašpar predsjednik Komisije za zaštitu prirode Planinarskog saveza Hrvatske, član Izvršnog odbora Planinarskih saveza Hrvatske i grada Zagreba, te referent za zaštitu prirode Planinarskog saveza Zagreba, član Komisije za zaštitu prirode Planinarskog saveza Jugoslavije,
- Želimir Kantura član suda časti Planinarskog saveza Hrvatske,
- Ivica Mesić pročelnik Stanice vodiča Zagreb,
- Branko Stipetić tajnik Stanice vodiča Zagreb,
- Milan Ivić oružar Stanice vodiča Zagreb i Komisije za vodiče Planinarskog saveza Hrvatske,
- Milovan Dlouhy bio je predsjednik Gospodarske komisije Planinarskog saveza Hrvatske, član Izvršnog odbora Planinarskog saveza Hrvatske i predsjednik Upravnog odbora Tomislavovog doma (do 1971).

Naše je društvo sudjelovalo vrlo aktivno u svim značajnijim akcijama proslave 100. obljetnice organiziranog planinarstva u Hrvatskoj i Jugoslaviji, na primjer:

- s referatima na Simpoziju planinara Jugoslavije 1974. godine,
- u organizaciji i žiriju republičke planinarske foto-izložbe, u čast navedene proslave,
- sa člancima u Zborniku 100. obljetnice planinarstva u Hrvatskoj i Jugoslaviji,

- u organizaciji i na predavanjima na Generalnoj skupštini međunarodne planinarske organizacije UIAA 1974. godine,
- u organizaciji Sleta planinara Jugoslavije 1974. god.,
- u velikom broju na izletu posvećenom prvom izletu Hrvatskog planinarskog društva.

Neprekidna suradnja društva s forumima Saveza za fizičku kulturu općine i grada, a i samoupravnim interesnim zajednicama za fizičku kulturu, bila je vrlo uspješna, što se očitovalo u brojnim priznanjima Saveza za fizičku kulturu, te u finansijskoj pomoći. U sportskim forumima posebnu funkciju i zaduženje imaju: Zdravko Ceraj kao potpredsjednik USIZ-a fizičke kulture Zagreba i delegat u Sofki Zagreb te Miro Ivanišević i Željko Kašpar kao delegati u SIZ-u općine Centar.

DOBROVOLJNE RADNE AKCIJE

Društvo je od osnutka njegovalo suradnju s drugim planinarskim društvima, što se osobito odražavalo u zajedničkim radnim akcijama. S PD »Rade Končar« izgrađivalo je dva puta skloništa na Bijelim stijenama, gdje je pod vrlo teškim uvjetima sudjelovalo velik broj članova društva. Često je po nepovoljnim vremenskim uvjetima na rukama prenasan građevni materijal za sklonište, na usponu, i to po nekoliko sati. U ovoj su akciji sudjelovale i članice društva, što je za najveću pohvalu. U zajedničkim radnim akcijama sa članovima PD »Rade Končar« na izgradnji skloništa provedeno je mnogo lijepih i drugarskih trenutaka, prijateljstva i solidarnosti. I to je jedan od razloga zašto su Bijele stijene tako duboko u srcima »Vihoraša«. U obnavljanju skloništa na Baškim Oštarijama također je sudjelovao određen broj članova. U akciji provođenja vodovoda na Veliki Dol u

Izgradnja skloništa
u Dullbi

Samoborskom gorju zajedno s PD »Sutjeska« utrošeno je mnogo radnih sati i napora. Zajedno s ostalim planinarskim društvima sudjelovalo se i u izgradnji i uređenju kuće PD »Maks Plotnikov«, pod Okićem. Spomenimo i duži period radnih akcija na Domu Crvenog križa na Medvednici, gdje su članovi skupa s ostalim aktivistima Crvenog križa Zagreba proveli mnogo trenutaka u zajedničkom radu.

Obnova pojedinih markacija i markiranje pojedinih planinarskih putova zahtijevali su dugotrajan rad. Tako su uređene trase i markirani »Vihoraški put« Bijele stijene—Samariske stijene i »Kapelski put«, zajedno sa članovima PD »Rade Končar«, označen je put Klaka—Okić, dio Velebitskog planinarskog puta itd. Svišto je opisivati koliko je napora i vremena bilo potrebno da se to izvrši. Radne akcije bile su odraz nesobične pomoći drugima i shvaćanja planinarskog drugarstva i solidarnosti u cijelokupnom radu društva.

Veliki ispit za članove društva bila je i izgradnja skloništa u Dulibi (719 m) u masivu Kapele na trasi »Kapelskog planinarskog puta«. Od šumarije Novi Vinodolski dobivena je lokacija s cisternom za vodu i materijalom za izgradnju skloništa iz kojeg su članovi društva dobrovoljnim radom izgradili novo sklonište. Osim članova PD »Vihor« u radnim akcijama sudjelovalo su i članovi PD »Rade Končar«, tako da je sklonište završeno u rekordnom vremenu do otvorenja puta. Sklonište raspolaže sa 16 ležaja, ima nešto posuda i peć.

UPRAVNI ODBOR DRUŠTVA

U 10-godišnjem razdoblju postojanja društvo je okupilo planinare srednje i mlađe generacije i u prosjeku imalo godišnje oko 220 planinara — članova. U upravnom odboru od 1969. do 1973. godine bili su ovi članovi: predsjednik Alfred Židan, tajnici Ivica Marković (1969—1971) i Ivica Mesić (1971—1973), članovi Krešo Krauthacker i Branimir Pečkaj. U nadzornom odboru bili su: Stanko Krsnik, Josip Brestovec i Milovan Dlouhy, a u sudu časti: Đoko Sindelić, Nikola Aleksić i Stella Židan. Od 1973. do 1975. godine predsjednik je bio Ante Podnar, potpredsjednik Želimir Kantura, I tajnik Ivica Mesić, II tajnik Bogdan Medić, članovi Željko Kašpar, Nikola Mizdrak, Antun Bičanić, Zdenka Šurina, Dragi Belačić, Zdravko Ceraj i Branko Stipetić. U nadzornom odboru bili su Nenad Švedek, Marko Ugarković i Gordana Mandić. Sud časti činili su: Nikola Aleksić, Đorđe Sindelić i Milan Ivić. Od 1975. do 1977. godine: predsjednik Ante Podnar, I potpredsjednik Želimir Kantura, II potpredsjednik Željko Kašpar, tajnik Ana Černik. Članovi su bili: Miro Ivanišević, Željko Vodopić, Josip Brestovec, Hrvoje Gold, Stipica Mesić, Branko Stipetić i Vlado Gross. U nadzornom odboru bili su: Nenad Švedek, Marko Ugarković i Gordana Mandić. Sud časti: Nikola Aleksić, Đorđe Sindelić i Milan Ivić. Od 1977. do 1979. godine: počasni predsjednik Ante Podnar, predsjednik Miro Ivanišević, potpredsjednik Željko

Spomen-ploča Stipici Mesiću pod Mojstrovkom

Kašpar, tajnik Ana Černik. Članovi: Franjo Tomež, Nada Mađarek, Želimir Kantura, Hrvoje Gold, Milan Ivić, Nenad Švedek, Vesna Gjurčević, Ivica Mesić i Zdenka Bombek. Nadzorni odbor: Josip Brestovec, Marijana Gross i Ignac Tuđina. Sud časti: Nikola Aleksić, Drago Bijelić i Stanislav Kotlar.

IN MEMORIAM STIPICI MESIĆU

U ljeto 1977. godine, na ljetnom alpinističkom logoru na Vršiću, smrtno je stradao član alpinističkog odsjeka društva Stipica Mesić-Ačko, u 22. godini života. Bio je član društva od njegova osnivanja i sudjelovao je u svim većim akcijama društva. Sudjelovao je vrlo uspješno na mnogim planinarskim orijentacijskim natjecanjima, gdje je osvojio i nekoliko vrijednih nagrada. Obišao je mnoge planine u Jugoslaviji i inozemstvu, sve slovenske Alpe, Velebit, zagorske i slavonske planine, Gorski kotar, a u inozemstvu Grossglockner i Olimp. Godine 1973. polazi školu vodiča Planinarskog saveza Hrvatske i dobiva status pripravnika. Kao student Geološkog fakulteta 1974. godine doživljava tešku prometnu nesreću u kojoj je jedva ostao živ. Međutim, ističe se njegova snažna volja i on se uskoro ponovno aktivno uključuje u planinarske rebove. Uskoro se uspinje na Mont Blanc. Zatim bilježi nekoliko vrijednih akcija od kojih su najvažnije: vođenje skupine od 100 planinara od Zavižana do Alana, obnavljanje markacija Velebitskog planinarskog puta u čitavoj njegovoj dužini, markacija »Vihoraškog puta« itd. Sudjeluje na svim saveznim akcijama povodom proslave 100. obljetnice orga-

Komemoracija S.
Mesiću
(Mojstrovka 1978)

niziranog planinarstva u Hrvatskoj i Jugoslaviji. Aktivno sudjeluje u svim akcijama društva, zatim u republičkim, te u dobrovoljnim planinarskim radnim akcijama na izgradnji i popravku domova. Vrlo je aktivno radio i unutar svog društva. Uključuje se također u alpinističke redove kao alpinistički pripravnik, te uspješno savladava prve uspone. Sredinom 1977. godine na alpinističkom logoru na Vršiću, nakon uspješno izvedene penjačke ture preko sjeverne stijene Mojstrovke, stigavši do vrha, tragicno gine. Bio je vrlo perspektivan kao omladinac i planinar i njegovom smrću planinarska organizacija izgubila je vrijednog člana koji je mnogo obećavao. Njegovi drugovi u društvu što su s njime radili, znali su ga kao savjesnog, marljivog i požrtvovnog druga koji je volio život i planine. Zauvijek će ostati u sjećanju svih nas, kad god budemo prolazili planinama i sa strahopštovanjem promatrati njihovu prijetetu snagu.

— o —

Osvrćući se na 10-godišnji rad društva možemo konstatirati da je aktivnost članstva bila zaista vrlo plodonosna i kvalitetna. Svojim radom društvo je dokazalo značenje planinarstva kao rekreativne grane u svremennom životu, te potrebe da se ona proširi na šire slojeve pučanstva. Društvo je za takvo shvaćanje i zalaganje primilo najviša priznanja republičkih planinarskih foruma, i to u toku proslave 100. obljetnice organiziranog planinarstva u Hrvatskoj i Jugoslaviji. To potvrđuje da se nalazi na dobrom putu u općoj akciji što su je zacrtali društveno-politički organi na području fizičke kulture. Naglo povećanje broja članova i interes za društvo rezultat su upornog i vrlo uspješnog rada čitavog društva, a posebno upravnog odbora,

koji je određenim programiranjem rada i dinamikom njegova sprovodenja poveo članstvo u uspješne akcije. One su imale odjeka i velik utjecaj na ostala planinarska i sportska društva u gradu i Republici. Povezujući uspješno planinarske akcije s raznim akcijama naših društveno-političkih organa i organizacija, društvo je bilo nosilac ne samo planinarskog nego i političkog rada u cijelokupnom ambijentu fizičke kulture. Suradnja s JNA bila je prisna i kombinirana u raznim planinarskim akcijama, osobito posljednjih godina. Takav pristup našeg društva svim organizacijama koje se interesiraju za planinarstvo i rekreaciju omogućio je da se društvo nalazi među nekoliko najaktivnijih i najuspješnijih u Republici.

Nagrade odnosno odlikovanja koja su članovi društva primili za svoj požrtvovni rad prošlih godina, priznanja su i opravdavanje za postojanje i rad čitavog društva. Funkcije u najvišim planinarskim i sportskim forumima koje zauzimaju članovi društva, afirmacija su rada »Vihora«. Postignuto je ono što je zamisljeno prije desetak godina kada se društvo osnivalo i rađalo. U desetogodišnjem periodu rada društva bilo je i onih, doduše vrlo malobrojnih, koji nisu mogli slijediti dinamičnost kretanja u društву, pa su ga napustili. Ali ona glavna jezgra društva koja ga je osnovala i krenula s ostatim pridošlim članovima u akcije, ostvarila je u 10 godina vrlo velike rezultate. Dokazala je što može učiniti mlado društvo u kratkom vremenskom razdoblju, kada i zdrave snage, željne rada i samoinicijative, imaju mogućnosti za razvoj. Nisu izostali uspjesi, nego su i adekvatno nagrađeni. Društvo kao cjelina garancija je da će se i u budućnosti ići putovima koji će omogućiti uspjeh naše planinarske organizacije u našem sportu i samoupravnom društvu.

Sekcija PD »Vihor Schweiz«

ŽELJKO GOBEC

Švicarska sekcija PD »Vihor« osnovana je istodobno kada i matično društvo u Zagrebu, a bilo je to u jesen 1969. godine. Zapravo ona se rodila još prije dvanaest godina u srcima onih koji su se odjednom našli u stranoj zemlji, a željeli su biti jedno pored drugih, pokušati nadoknaditi ono što su ostavili iza sebe, tj. zaboraviti dah tudine. Bilo je to zblizavanje našeg radnog čovjeka, bez obzira na njegovu nacionalnost, pokušaj da mu se olakša boravak u tudini na privremenom radu.

Početkom rujna 1969. godine sekcija se sastoji od ovih članova osnivača: Željko i Marija Gobec, Karlo Gobec, Antun-Vlado Horbec, Mihajlo i Josipa Rukavina, Tomislav i Đurđica Turner. Sekcija je počela radom u mjestu Balsthal, a sastanci su se održavali u stanu Željka Gobeca. Prva godišnja skupština održana je 7. 3. 1970. u Oberbuchsitenu. Za predsjednika je izabran Željko Gobec, za blagajnika Tomislav Turner, a za ekonoma Mihajlo Rukavina. Polako se povećavao i broj članova iz godine u godinu, te se u 1979. godini popeo na pedesetak, od toga i nekoliko Švicarača.

Prvi zajednički izlet organiziran je 6. 9. 1969. godine. Bio je to uspon na Matterhorn u sastavu: Antun Horbec, Željko Gobec, Marija Gobec i Karlo Gobec (6 god.). Zatim je 26. 10. 1969. organiziran uspon na Hochstolen (2480 m).

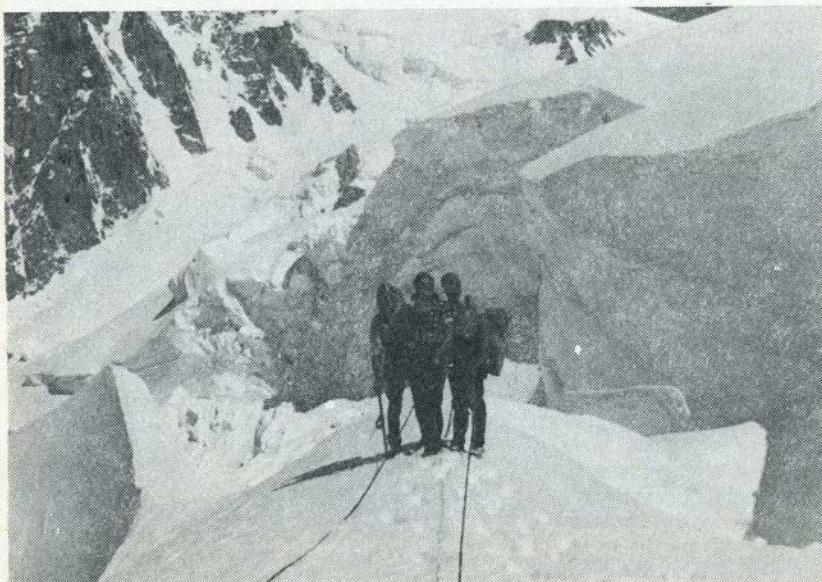
Sekcija je uspjela aktivirati planinare koji su se također nalazili u Švicarskoj na privremenom radu, organiziranjem društvenog života, natjecanjem u stolnom tenisu, šahu,

kuglanju, nogometu i skijanju, što je privuklo mnogo članova.

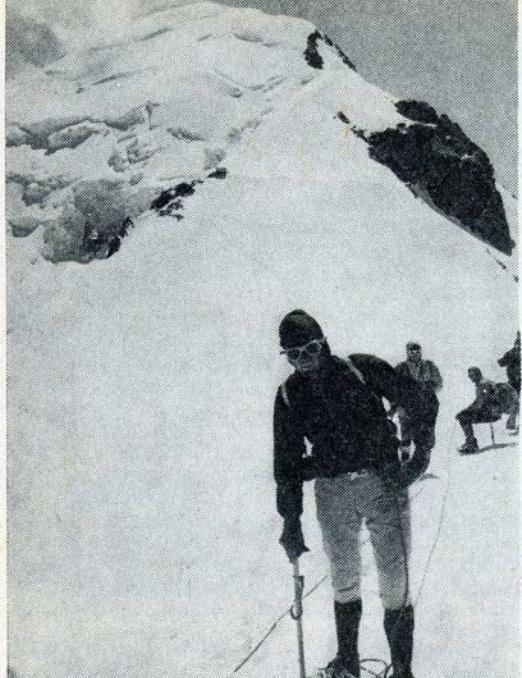
Uvjjeti za planinarenje u Švicarskoj nisu laki. Ovdje su svi usponi i ljeti vrlo teški s obzirom na visinu i vremenske uvjete. Stoga je bila potrebna dobra opremljenost planinara. To nije bilo obično planinarenje niti šetnja po planinama, već je gotovo svaki uspon zahtijevao dobru kondiciju i još bolju opremu. Zato ni izleti Sekcije nisu bili masovni, nego je na tom, možemo reći visokogorskom planinarenju, bilo samo nekoliko najiskusnijih članova. Za druge članove organizirani su godišnji manji, lakši izleti kao na primjer tradicionalni prvomajski izlet, posjete raznim turističkim znamenitostima, te sudjelovanje u narodnim marševima. Tako je započeo rad Sekcije. Planiralo se i ostvarivalo ono što je bilo u mogućnosti Sekcije. Tako već tokom 1970. godine Sekcija ima iza sebe 18 lijepih alpskih vrhova, a broj 15 aktivnih članova.

Tokom 1970. godine u proljeće zajedničkim novcem kupljen je mali polovni autobus i s veseljem preuređivan punih pet mjeseci. Rodila se ideja o skupnom odmoru preko Španjolske u Afriku, te za Maroko, o usponu na najviši vrh Španjolske i Maroka. Iako su pripreme na vrijeme bile gotove i putovanje s oduševljenjem prihvaćeno, nije dobivena viza za Španjolsku. Tako se to veliko putovanje završilo skupnim odmorom punim šale i veselja u autokampu Pakoštana.

Dolaskom zime rad Sekcije posvećen je skijanju. Švicarske planine opasne su i ljeti, a zimi gotovo nepristupačne običnim plani-

Mont Blanc 1971.

Na silazu s Mont Blanca

narima. U Sekciji gotovo svi skijaju — ima početnika, žena, djece i iskusnih skijaša. Godine 1970. Sekcija je imala 42 skijaška dana, a u 1971. godine prvi puta sudjeluje na velikom skijaškom natjecanju »Slovenski veleslalom«. Bilo je to dobro ukrštenje snaga, jer su Slovenci dobri skijaši, ali po rezultatima natjecanja dokazano je da i Sekcija ima dobitnih skijaša.

Godine 1971. priređen je uspon na Mont Blanc i Matterhorn u zajednici s matičnim društvom iz Zagreba. Voda puta za Mont Blanc bio je Fred Židan, a za Matterhorn je to preuzeo Željko Gobec. Mont Blanc je bio uspješno osvojen, dok je s Matterhorna povratak uslijedio s visine skoro ispod samog vrha.

Godine 1972. počele su se buditi i druge aktivnosti. Organiziran je prvi auto-reli (orientacijski), a ujedno Sekcija jača kondiciju za treće osvajanje Matterhorna. Konačno u srpnju 1972. Antun Vlado Horbec i Željko Gobec uspinju se na vrh Matterhorna, što je za Sekciju bio veliki i dugo željeni uspjeh. Te godine Sekcija sudjeluje na mnogim turnjima u nogometu, šahu i stolnom tenisu.

Godine 1973. članovi društva Vlado Horbec i Karl Weber osvajaju najviši vrh Španjolske Mulhacen (3481 m). Ujedno se obavljaju pripreme za 1974. godinu kada se spremi uspon, ovoga puta također u zajednici s matičnim društvom, na Monte Rosu. U međuvremenu Antun Horbec i Andrej Javorsky penju se na drugi po visini vrh Švicarske, Dom (4545 m).

Članovi Sekcije u svibnju 1974. odlaze na kuću Monte Rosa i pripremaju se za dolazak članova iz Zagreba u mjesecu srpnju. Konačno, od 27. 7. do 3. 8. 1974. načinjen je logor u Zermattu, sa skupinom od dvadesetak članova. Odlučeno je da se prijeđe čitav greben do Breithorna. S teškim teretom za bivakiranje došla je čitava skupina od 16 ljudi do 160 m ispod vrha i onda se morala vratiti. Ipak, trojica su se uspjela popeti na sam vrh, i to Zdravko Ceraj, Zdenko Kristijan i Slavko Tomerlin. Idući je dan izvršen uspon na Breithorn, dok se jedna skupina radije odlučila za skijanje na visoravni Rosa.

Godine 1975. je vrlo loša za Sekciju zbog vremenskih prilika. Andrej Javorsky i Željko Gobec pokušavaju se uspeti na Piz Pali i Berninu, ali se zbog visine snijega moraju vratiti.

Godine 1976. tj. 28. 1. 1976. ostvaren je san o ekspediciji u Afriku. Pošlo se s aerodroma u Zürichu, a u ekspediciji su sudjelovali Andrej Javorsky, Željko Gobec, Joško Bilić i Mate Rajković. Nakon osmosatnog leta avionom stigli su u Mombasu, gdje je organizirana ekspedicija i nosači, te je u tri dana izvršen uspon na Kilimandžaro (5995 m), a zatim je posjećen nacionalni park. O toj ekspediciji snimljena su tri zvučna filma i preko 300 dijapositiva.

U lipnju 1976. godine Andrej Javorsky, Antun Horbec i Željko Gobec uspeli su se na Piz Berninu. To je uspon za koji je potrebno potpuno znanje planinarstva i alpinizma, te skijanja. Tokom srpnja 1976. izvršena su još dva uspona. Grupa Karl Weber, Pierrette Schürmann i Antun Horbec uspeli su se na Zugspitze, najviši vrh SR Njemačke, i Wildspitz u Austriji.

Godišnja skupština 1976. prošla je na »visokoj razini«. Uz otprilike četrdesetak članova, na skupštini je bio i naš konzul u Švicarskoj, prof. Dane Mataić, koji je ujedno počasni član Sekcije, od Sindikata Jugoslavije Marija Cecić i član Sabora Hrvatske drug Tadić, te predstavnik Ambasade u Bernu. Novina na toj godišnjoj skupštini bila je da se djelovanje Sekcije prebacuje iz kantona Solothurn u kanton Zürich, budući da se iz okruga Balsthal puno članova vratilo u domovinu.

U toku ovih godina, osim po planinarenju, Sekcija je postala poznata i po drugim sportskim djelatnostima. Tako je 1973. godine dobila pokal u nogometnom turniru. Na turnirima stolnog tenisa u čast Dana Republike također je na prvim mjestima. Skijaška djelatnost jednako je jaka kao i planinarska. Članovi se na natjecanjima ističu dobrim rezultatima. Svake godine održava se u Adelbodenu prvenstvo društva, dok je auto-reli postao tradicionalan i jedinstven po svome izvođenju. Već druge godine njegov pokrovitelj je Auto-moto-savez Jugoslavije.

Osim planinarenja prošlih su godina organizirani i turistički izleti: posjet Amsterdamu i Rotterdamu, Bruxellesu, Parizu, Beču, Budimpešti, Veneciji itd. Rad Sekcije morao se prilagoditi i prilikama koje ovdje vladaju,

jer nije tako jednostavno voditi jedno društvo, čiji se članovi nalaze i na stotinjak kilometara udaljeni jedni od drugih.

Lijepu nagradu za sve ove godine rada dobio je društvo od dnevnoga lista »Sportske novosti« i od »Vikenda«, kada je PD »Vihor-Schweiz« proglašeno 1976. godine najboljim i najaktivnijim jugoslavenskim društvom Švicarskoj, a Andrej Javorsky za najboljeg planinara-sportaša godine. Od »Vikenda« je primljen »Srebrni cvjet«.

Na inicijativu Željka Gobeca osnovana je skijaška liga koja nosi ime JU-SKI. U toj ligi djeluje za sada sedam klubova iz Austrije, Njemačke, Švicarske i Francuske. Na tom natjecanju između 250 natjecatelja naša ženska ekipa, Slavica Kocjan, Marija Gobec i Renata Klasnić, odnose prvo mjesto i dobivaju prelazni pokal.

U 1977. uspeli su se u zimskim uvjetima na Morgenhorn (3892 m) Željko Gobec i Andrej Javorsky. Ženska ekipa penjača, Slavica Kocjan i Marija Kopčić, osvajaju više vrhova od 3000-4000 m. To je godina kada naša članica Slavica Kocjan postiže najveći uspjeh: prvo se penje najtežim smjerom u švicarskim Alpama na Weisshorn (4505 m), zatim na Piz Berninu (4049 m) preko Bianko grata, te na Matterhorn (4477 m).

Godina 1978. počela je sa skijaškim treningima. U organizaciji za JU-SKI Sekcija priprema natjecanje u veleslalomu i spustu i to s najmodernejšim mjernim instrumentima tvrtke »Longines«. Spust je bio najveća atrakcija, koja je okupila samo najhrabrijе, jer je brzina spusta dostizala i do 90 km na

sat. Pokrovitelj te akcije bile su »Sportske novosti«, te Ljubljanska i Sarajevska banka.

Krajem 6. mjeseca 1978. Sekciju je napustio njezin osnivač i dugogodišnji član Željko Gobec s obitelji, radi odlaska u domovinu i rodnici Zagreb, gdje se odmah uključio u rad matičnog društva. Tom prilikom je Marija Gobec predala Sekciji zastavu sa znakom društva, koju je sama izradila. S obzirom da je Sekcija kroz te godine dobila nekoliko vrijednih i vrlo aktivnih članova, njen rad će se i dalje nastaviti nesmanjenom aktivnošću i uspjesima, što je 1979. godine i potvrdila s nekoliko vrlo lijepih i teških uspona.

Radi popunjena programa i raznolikosti, Sekcija je održavala i sudjelovanje na mnogim sportskim natjecanjima, na primjer:

1970. Auto-reli u organizaciji PD »Vihor-Schweiz«,
1971. Skijaški veleslalom u organizaciji PD »Vihor-Schweiz«,
1972. Skijaški veleslalom u organizaciji PD »Triglav«, Nogomet u organizaciji tvrtke Von Roll AG, Klus,
1973. Skijaški veleslalom na terenu Hochybrig u organizaciji tvrtke Erlikon, Skijaški veleslalom na terenu Hochybrig u organizaciji PD »Triglav« (120 natjecatelja); članovi Sekcije zauzeli su ova mesta: 24. Franc Mesec, 29. Dušan Godinić, 39. Lovro Jonak, 44. Željko Gobec i 45. Antun Vlado Horbec; među pionirima istakao se Karlo Gobec (3).
- Auto-reli organizirala je Sekcija: 15 automobila.

1. mjesto PD »Triglav«, Jože Jelovčan
2. mjesto PD »Vihor-Schweiz«, Maks Uzar
3. mjesto PD »Vihor-Schweiz«, Lovro Jonak

Na Triglavu prigodom proslave 200. obljetnice prvog uspona

1974. Skijaški veleslalom u organizaciji PD »Triglav«:
 Pioniri: 3. Karlo Gobec, Mladi članovi: 7. Franc Babšek, 12. Franc Mesec, 24. Antun Vlado Horbec i 31. Vlado Borota. Stariji članovi: 6. Osvin Gaup, 8. Zeljko Gobec, 9. Andrej Javorsky i 15. Lovro Jonak. Ekipno 7. mjesto: Franc Mesec, Zeljko Gobec i Vlado Antun Horbec.
1975. Skijanje: mladi članovi: 25. Milan Golub, stariji članovi: 6. Zeljko Gobec, 13. Andrej Javorsky, 21. Lovro Jonak i 23. Anton Pem; ekipno 4. mjesto: Zeljko Gobec, Lovro Jonak i Andrej Javorsky.
1976. Veleslalom u organizaciji PD »Triglav«: pioniri: 6. Karlo Gobec, članice: 3. Slavica Kocjan, mladi članovi: 10. Franc Babšek i 25. Franc Mesec, stariji članovi: 20. Maks Uzar, 21. Zeljko Gobec, 29. Antun Vlado Horbec, 39. Lovro Jonak, 47. Antun Pem i 50. Milan Golub, ekipno: Vihor I, 8. mjesto: Franc Babšek, Franc Mesec i Zeljko Gobec, Vihor II, 12. mjesto: Antun Vlado Horbec, Lovro Jonak i Maks Uzar.
1977. Skijaški veleslalom u organizaciji PD »Vihor-Schweiz«: članovi: 1. Osvin Gaup, 4. Franc Babšek, 6. Maks Uzar, 9. Zeljko Gobec, 10. Janez Pavšek, 13. Lovro Jonak, 15. Karlo Gobec, 16. Janez Ribnikar, 17. Andrej Javorsky, 19. Milan Golub, 22. Zlatko Siladi; članice: 2. Slavica Kocjan, 3. Tereza Stančić i 4. Marija Gobec.
 U organizaciji JU-SKI, sa sudionicima iz Austrije, SR Njemačke i Švicarske, nakon četiri natjecanja, članovi Sekcije zauzimaju ova mjesta: 3. Franc Babšek i 7. Zeljko Gobec. Ženska ekipa osvaja 1. mjesto i pokal (prelazni) u sastavu: Slavica Kocjan, Marija Gobec i Renata Klasnić.
1978. Kada je JU-SKI liga postala onakva kako je zamisljena, Sekcija nastupa s 20 natjecatelja u slijedećim konkurenциjama: muška konkurenca: 12. Franc Babšek, 14. Zeljko Gobec, 17. Lovro Jonak, 22. Milan Golub, 23. Janez Pavšek i 27. Janez Ribnikar, ženska konkurenca: 6. Renata Klasnić, 7. Slavica Kocjan, 8. Tereza Stančić i 11. Katja Uzar, muška ekipa »Vihor«: 4. mjesto s 48 bodova, ženska ekipa »Vihor«: 2. mjesto s 55 bodova.
1. Skijaško prvenstvo za cicibane-ke, pionire-ke, omladince-ke: Cicibani: 3. Damir Gobec, Cicibanke: 1. Helena Dolhar i 4. Patricia Uzar,
 Cicibani stariji: 2. Robert Uzar, 7. Saša Siladi i 11. Ervin Brezovar,
 pionirke: 2. Sabina Stančić,
 omladinci: 3. Karlo Gobec.

Svi ovi rezultati pokazuju da su članovi skijanju posvetili dosta pažnje i da je svake godine skijaškoj aktivnosti posvećeno mnogo vremena uvježbavanju za natjecanja. Naj-

mladi članovi na natjecanjima bili su svega tri i četiri godine stari, kao npr. Patricia Uzar i Damir Gobec. Bila je to ujedno prilika da se članovi s obiteljima poslije skijanja nadu zajedno u ugodnom ambijentu planinskih kuća, pa je tako skijanje i za odrasle i za djecu predstavljalo veliku radost i korisnu rekreaciju. Svi ti skijaški dani ispunili su članovima Sekcije vrijeme s mnogo ugodnih trenutaka i boravkom u planini, uz srdačan razgovor i pjesmu. Može se slobodno reći da je Sekcija preko tih svojih priredbi dala svoj skroman udio u širenju bratstva i jedinstva među našim radnim ljudima u tudini.

UPRAVNI ODBORI SEKCije

1970. Zeljko Gobec, predsjednik Tomislav Turner, blagajnik Mihajlo Rukavina, ekonom
1971. Zeljko Gobec, predsjednik Marija Gobec, tajnik Tomislav Turner, blagajnik Mihajlo Rukavina, ekonom Josip Gubijan, ekonom
1972. Zeljko Gobec, predsjednik Marija Gobec, tajnik Durđa Turner, blagajnik Mihajlo Rukavina, ekonom
1973. Zeljko Gobec, predsjednik Tomislav Turner, tajnik Durđa Turner, blagajnik
1974. Antun Vlado Horbec, predsjednik Mihajlo Rukavina, tajnik Mihajlo Rukavina, blagajnik
1975. Antun Vlado Horbec, predsjednik Mihajlo Rukavina, tajnik Mihajlo Rukavina, blagajnik
1976. Mihajlo Rukavina, predsjednik Andrej Javorsky, tajnik Zeljko Gobec, blagajnik
1977. Lovro Jonak, predsjednik Zeljko Gobec, potpredsjednik Marija Kasapović, tajnik i blagajnik
1978. Lovro Jonak, predsjednik Milan Golub, potpredsjednik Višnja Golub, tajnik I Maks Uzar, tajnik II Marija Kasapović, blagajnik Slavica Kocjan, referent za stručni rad Aleksandar Andrejević, referent za stručni rad Tereza Stančić, referent za propagandu Zeljko Gobec, nadzorni organ
1979. Isti sastav kao 1978, jer mandat traje dvije godine.

Pionirska sekacija

MIROSLAV IVANIŠEVIĆ

U skladu s programom i nastojanjem pionirske organizacije i ostalih društveno-političkih organizacija u razvoju fizičke kulture i sportske rekreacije, kao njenog sastavnog dijela, društvo je u svoj program uvrstilo i rad s djecom. Komisija za stručni rad, uz zalažanje i inicijativu nastavnice Eve Sandl, predlaže da se osnuje Pionirska sekacija, koja bi djelovala u sastavu škole »Ivo Andrić« u Soporu. Upravni odbor usvaja zaključak da se izvrše sve pripreme i održi osnivačka skup-

ština, te da pioniri (dosadašnji članovi društva, uglavnom djeca aktivnih članova, zajedno s pionirima iz škole) nastave zajednički rad prema programu koji bude izrađen. Skupština je održana 5. ožujka 1977. godine u prostorijama škole, u prisutnosti pionira, članova Upravnog odbora društva i roditelja. Poslije pozdrava i referata održan je prigodni program koji su priredili pioniri (balet, gitara, glasovir, pjevanje, recitacije). Na prijedlog pionira izabran je odbor Pionirske sek-

cije na čelu s predsjednikom pionirom Dubravkom Lončarićem. Tom prilikom podijeljene su planinarske iskaznice 60-orici pionirki i pionira i donesen program za 1977. g.

Prvi je izlet organiziran 6. ožujka 1977. godine prema programu: dogovorena je posjeta muzeju, gdje je uz stručno vodstvo kustosa održan sat povijesti o Zagrebu, Medvednici i Medvedgradu. Nakon razgledavanja muzeja organiziran je izlet na Medvednicu (ruševine Medvedgrada i Kraljičin zdenac). Na tom prvom organiziranom izletu sudjelovala su 54 člana Sekcije uz pratnju 14 članova društva.

U 1977. godini vrijedno je spomenuti izlet na kojem je sudjelovalo 60 pionira s pratiočima, na Medvednici te obilazak Horvatovih stuba, uz temu o zaštiti prirode i »Upoznajmo Medvednicu«. Iste godine 27 članova sudjeluju u akciji čišćenja i uređenja nasada i okolice Sopota. U akciji »Ništa nas ne smije iznenaditi«, prema programu akcije, izvršeno je prebacivanje 40 članova iz naselja Sopot do špilje Veternice, koji su uz stručnu pomoć planinara speleologa i pratilaca evakuirani u samu špilju. Tom prilikom upoznati su s radom i značenjem speleologa kao jedne od planinarskih djelatnosti. Poslije završene akcije, u planinarskom domu na Glavici razgovaralo se o značenju akcije i općenardne obrane i zaštite. Prilikom izleta na Strahinjčicu posjećen je u Krapini muzej i spomen-obilježje sa špiljom Krapinskog pračovjeka. Sudjelovao je 41 član Sekcije i 12 članova pratnje. Na izletu na Ponikve bilo je 70, a na izletu Lipa-Rog 30 članova.

Nakon školskog raspusta u 1977. godini prvi izlet je održan u rujnu na legendarnu Matić poljanu, gdje je predsjednik Planinarskog saveza Hrvatske drug Škerl pozdravio sudionike i evocirao uspomene na 26 smrznutih partizana. Tom prilikom članovi su obišli područje Jančarice i dočekali članove društva koji su se vraćali s obilaska »Vihoraškog puta« kroz Bijele i Samarske stijene. Posjećena je i špilja Lokvarka i izvršen uspon na Maj-vrh više Tuka. U toj akciji sudjelovao je 41 član s pratnjom. Kasnije, do kraja godine, organizirani su izleti u Samoborskoj gorje s posjetom rodnoj kući Janka Mišića i spomen-muzeju sedam sekretara SKOJ-a, zatim izlet na Veliki dol, Oštrc i Japetić. Dva su izleta organizirana na Medvednicu. U toj godini održani su sastanci u školi po sekcijama, na kojima su se, uz izvještaje i govore, prikazivali dijapoaktivni uz predavanje o izletima »Vihora« po planinama Hrvatske i Jugoslavije. Održana su stručna predavanja o zaštiti prirode, prehrani i prvoj pomoći u planini i prirodi, te o korištenju i primjeni planinarske opreme i o orientaciji.

Za 1978. godinu napravljen je plan rada prema kojemu se prošlo realizaciju u skladu sa zaključcima Predsjedništva RK SSRNH i Predsjedništva SSOH od 22. lipnja 1977. godine o razvoju sportske rekreacije kao sastavnog dijela fizičke kulture. U ove akcije ubrajanju se izleti i posjete Medvednici i Samoborskom gorju s obilaskom spomen-obilježja i

Pionirska sekcijsa na Šar-planini

ostalih kulturno-historijskih spomenika. Na izletima sudjeluje prosječno od 25 do 40 članova, uz pratioce i instruktore. Od važnijih akcija treba izdvojiti:

- sudjelovanje u akciji »Upoznajmo Medvednicu« s 38 članova i
- orientacijsko natjecanje »Memorijal Janka Mišića« u Samoborskem gorju s 5 ekipa po tri člana.

Vrijedno je napomenuti da je to prvo natjecanje gdje su sudionici, i pored teških uvjeta, prešli cijeli stazu sa svim kontrolnim točkama, uz napomenu da su naši članovi bili najmladi natjecatelji (8 do 10 godina).

Deset članova je sudjelovalo na sletu planinara pionira Jugoslavije u Skopju, s obilaskom znamenitosti Skopja i izletima na Šar-planinu. Na sastancima koji su održani u prostorijama škole, uz stručna predavanja i dogovore, održana su predavanja uz projiciranje dijapoaktivna o Velebitu, Kapeli, Alpama, bosanskim i crnogorskim planinama.

Za 1979. godinu, pored izleta u okolne planine, važno je spomenuti obilazak Nacionalnog parka Kozara, posjet sjevernom Velebitu (Zavižan) i botaničkom vrtu, uz stručna predavanja o meteorologiji i biljnem raslinstvu na Velebitu i njegovoj zaštiti. U akciji »Ništa nas ne može iznenaditi 79.« sudjelovali su članovi prema programu, te na orientacijskom natjecanju »Memorijal Janka Mišića« u Samoboru.

Orijentacijska i druga natjecanja

IVICA MESIĆ

Prilikom osnivanja društva među nekoliko osnovnih ciljeva i zadataka bila je navedena i orijentacija. Naime, znanje orientacije nužno je potrebno na izletima i pohodima, pogotovo kada se oni organiziraju u nepoznata gorja i predjеле gdje putovi nisu označeni. Ta aktivnost u orijentaciji zamišljala se kao sudjelovanje članova u što većem broju natjecanja, te organizaciji orijentacijskih škola ili vježbi. Tako smo željeli proširiti broj zainteresiranih za orijentaciju, ne samo u našem društvu već i šire, a samim tim i za orijentacijska natjecanja.

Već 1969. godine organizirali smo Prvo orijentacijsko natjecanje PD »Vihor« koje je održano na Medvednici između Lagvića i Kraljičinog zdenca. Prisustvovalo je dvadesetak natjecatelja, samo u pojedinačnoj konkurenциji, jer se tako željela istaknuti kvaliteta is-

pred masovnosti, za razliku od ekipnih natjecanja.

Između mnoštva ideja i želja rođenih u novoosnovanom društvu, bilo je i održavanje Zimskog orijentacijskog natjecanja. Tu ideju ostvarili smo već 1970. godine na Medvednici. Iako je vrijeme bilo loše, s mnogo snijega, dešetak ekipa je ipak sudjelovalo u natjecanju. Te iste godine održano je Drugo orijentacijsko natjecanje PD »Vihor«, opet na Medvednici, u okolini planinarskog doma »Risnjak«. Sudjelovalo je 20-ak natjecatelja u pojedinačnoj konkurenциji.

Ovaj opsežni rad najlakše je prikazati kroz rezultate koje smo postigli posljednjih deset godina. Spomenut ćemo kronološkim redom sve plasmane naših članova na održanim natjecanjima do zaključno desetog mjestu, već od 1969. godine (I naziv natjecanja, II vrsta: E ekipno, P pojedinačno, III kategorija: A, B, C i D, IV osvojeno mjesto, V natjecatelji):

I	II	III	IV	V
1969.				
Trofej Platak	E	A	4. I. Mesić, F. Židan, S. Mesić	
Prvenstvo Zagreba	P	A	8. I. Mesić	
PD »Vihor«	P	A	4. I. Mesić	
PD »Vihor«	P	A	5. S. Mesić	
PD »Vihor«	P	A	6. F. Židan	
1970.				
Zimsko	E	A	3. I. Mesić, S. Vukić, B. Stipetić	
Memorijal »J. Mišić«	E	A	3. B. Pećkaj, I. Mesić, S. Mesić	
Memorijal »J. Mišić«	E	A	4. B. Pomper, F. Židan, S. Vukić	
Noćno PD »Zagreb«	E	A	6.	
Noćno PD »Zagreb«	E	A	7. B. Stipetić, D. Bubenik, M. Ivić	
Noćno PD »Zagreb«	E	A	8. B. Pećkaj, F. Židan, I. Mesić	
Vugrovec 70	E	A	3. B. Pećkaj, F. Židan, I. Mesić	
Trofej Torpedo	E	A	1. B. Pećkaj, F. Židan, I. Mesić	
Trofej Platak	E	A	5. B. Pećkaj, F. Židan, I. Mesić	
Prvenstvo PSH	E	A	1. B. Pećkaj, F. Židan, I. Mesić	
Prvenstvo PSJ	E	A	diskv. B. Pećkaj, F. Židan, I. Mesić	
Liga ukupno	E	A	3. B. Pećkaj, F. Židan, I. Mesić	
Prvenstvo Slavonije	E	A	2. N. Svedek, B. Pomper, S. Mesić	
PD »Sljeme«	P	A	4. I. Mesić	
PD »Sljeme«	P	A	6. F. Židan	
PD »Sljeme«	P	A	7. B. Pećkaj	
PD »Zagreb«	P	A	3. B. Pećkaj	
PD »Vihor«	P	A	1. F. Židan	
Prvenstvo Zagreba	P	A	3. I. Mesić	
Liga ukupno	P	A	2. B. Pećkaj	
Društvo je u				
Ligi osvojilo	E i P	A	3. mjesto	
1971.				
PD »Sljeme«	P	A	1. I. Mesić	
PD »Sljeme«	P	A	4. F. Židan	
Memorijal »J. Mišića«	E	šč	4. M. Dlouhy, N. Aleksić, Z. Kantura	
Memorijal »J. Mišića«	E	č	6. I. Mesić, B. Stipetić, N. Mizdrak	
Trofej Torpedo	E	A	1. I. Mesić, Badalčić, F. Židan	
Vugrovec 71	E	A	2. F. Židan, I. Mesić, M. Ivić	
Vugrovec 71	E	A	9. M. Dlouhy, Z. Stermač, B. Stipetić	
Noćno PD »Zagreb«	E	A	2/3. I. Mesić, F. Židan, M. Ivić	
»Ponikve«	E	A	1. F. Židan, I. Mesić, M. Korenjak	
Trofej Platak	E	A	2/3. F. Židan, I. Mesić, J. Jurković	
Trofej Platak	E	A	5. J. Brestovec	
Prvenstvo PSJ	E	A	9. F. Židan, I. Mesić, J. Jurković	
Dan Grafičara	E	A	2. F. Židan, I. Mesić, S. Mesić	
Dan Grafičara	E	A	4. N. Aleksić, Z. Kantura, M. Dlouhy	
Dan Grafičara	E	A	9. M. Ivić, I. Marković, B. Pomper	
Vugrovec	E	A	4. I. Mesić, F. Židan, Badalčić	
Vugrovec	E	B	1. J. Jurković, J. Brestovec, N. Mizdrak	
Vugrovec	E	B	2. I. Marković, B. Stipetić, K. Miholčić	
Vugrovec	E	B	3. M. Dlouhy, N. Aleksić, Z. Kantura	
Vugrovec	E	Ž	5. V. Vunarić, B. Aleksić, Lj. Cvijinder	
Prvenstvo Zagreba	P	A	1. I. Mesić	
Prvenstvo Zagreba	P	A	3. F. Židan	

I	II	III	IV	V
1972.				
PD »Sljeme«	P	A	1. I. Mesić	
PD »Sljeme«	P	A	5. S. Mesić	
Memorijal »J. Mišić«	E	A	1. I. Mesić, F. Židan, M. Lipecky	
Memorijal »J. Mišić«	E	A	8. S. Mesić	
Noćno PD »Zagreb«	E	A	5. F. Židan, I. Mesić, M. Lipecky	
Prvenstvo PSH	E	A	3. I. Mesić, Z. Ceraj, S. Mesić	
Slet planinara Slavonije	E	A	1. F. Židan, S. Mesić, I. Mesić	
Trofej Platak	E	A	4. F. Židan, I. Mesić, S. Mesić	
Prvenstvo Zagreba	P	A	3. I. Mesić	
1973.				
PD »Sljeme«	P	A	5. I. Mesić	
PD »Sljeme«	P	A	6. S. Mesić	
Memorijal »J. Mišića«	E	sč	1. N. Aleksić, Đ. Sindelić, Z. Kantura	
PD »Ravna gora«	E	A	4. F. Židan, S. Mesić, I. Mesić	
Vugrovec 73.	E	A	5/6. I. Mesić, S. Mesić, N. Mizdrak	
Trofej Torpedo	E	A	7. I. Mesić, I. Benko, J. Šumiga	
1974.				
PD »Sljeme«	P	A	1. I. Mesić	
PD »Sljeme«	P	A	4. S. Mesić	
PD »Sljeme«	P	A	5. F. Židan	
Noćno PD »Zagreb«	E	A	3. I. Mesić, S. Mesić, F. Židan	
Memorijal »J. Mišić«	E	sč	1. Đ. Sindelić, Z. Kantura, N. Aleksić	
Memorijal »J. Mišić«	E	sč	3. T. Bičanić, Z. Ceraj, M. Bach	
Memorijal »J. Mišić«	E	č	4. S. Mesić, I. Mesić, F. Židan	
Vugrovec 74.	E	Z	2. N. Vranarić, Z. Bombek, V. Gross	
Noćno PD »Našice«	E	A	1. F. Židan, Z. Ceraj, I. Mesić	
Memorijal »A. Ivić«	P	A	5. S. Mesić	
1975.				
PD »Sljeme«	P	A	8. S. Mesić	
Memorijal »J. Mišić«	E	A	1. Z. Ceraj, S. Mesić, I. Mesić	
Memorijal »J. Mišić«	E	A	10. J. Brestovac	
Memorijal »J. Mišić«	E	sč	1. Đ. Sindelić, N. Aleksić, Z. Kantura	
Memorijal »A. Ivić«	P	A	3. S. Mesić	
Memorijal »A. Ivić«	P	A	9. Božidar Božić	
Prvenstvo Zagreba	P	A	3. S. Mesić	
Prvenstvo Zagreba	P	B	5. K. Tušek	
Prvenstvo Zagreba	P	B	9. L. Stipić	
PD »Stražilovo«	P	A	9. S. Mesić	
1976.				
Memorijal »J. Mišić«	E	sč	1. Z. Kantura, N. Aleksić, Đ. Sindelić	
Memorijal »J. Mišić«	E	č	9. J. Brestovac, M. Ivić, B. Medić	
Vugrovec 76	E	A	3. S. Mesić, A. Smidt, S. Sambolek	
Vugrovec 76	E	Z	3. S. Fajdetić, L. Stipić, K. Tušek	
NNNI	P	A	5. A. Smidt	
PD »Sljeme«	P	B	5. B. Božić	
PD »Sljeme«	P	Z	3. A. Dvorski	
Prvenstvo PSH	E	A	3. S. Mesić, I. Mesić, N. Aleksić	
Prvenstvo PSJ	E	A	13. S. Mesić, I. Mesić, A. Smidt	
Prvenstvo Zagreba	P	A	3. I. Mesić	
1977.				
PD »Sljeme«	P	A	4. I. Mesić	
PD »Sljeme«	P	Z	4. K. Tušek	
Memorijal »J. Mišić«	E	sč	2. Z. Kantura, Đ. Sindelić, N. Aleksić	
Memorijal »J. Mišić«	E	C	1. T. Bičanić, J. Brestovac, M. Bach	
Memorijal »J. Mišić«	E	Z	6. L. Stipić, G. Poljanec, K. Tušek	
Memorijal »J. Mišić«	P	A	2. S. Mesić	
Memorijal »J. Mišić«	P	A	4. I. Mesić	
Memorijal »J. Mišić«	P	SA	1. Z. Ceraj	
Memorijal »J. Mišić«	P	A	7. I. Mesić, V. Slavnić, D. Jović	
Prvenstvo PSH	E	A	9. S. Mesić, Z. Pruzina, C. Miler	
Prvenstvo PSH	E	A	8. S. Mesić	
PD »Stražilovo«	P	A	9. K. Tušek	
PD »Stražilovo«	P	B		
Memorijal				
Drugovačkih partizana	P	A	2. I. Mesić	
Memorijal				
Drugovačkih partizana	P	A	3. S. Mesić	
Vugrovec 77	E	B	3. K. Tušek	
Vugrovec 77	E	A	6. S. Mesić, I. Mesić, A. Smidt	
Vugrovec 77	E	B	1. J. Brestovac, I. Tudina, D. Stakić	
Memorijal »A. Ivić«	P	A	3. K. Tušek, L. Stipić, N. Kranjec	
Memorijal »A. Ivić«	P	A	4. I. Mesić	
Memorijal »A. Ivić«	P	Z	6. S. Mesić	
Memorijal »A. Ivić«	P	Z	2. L. Stipić	
1978.				
PD »Sljeme«	P	Z	3. K. Tušek	
Vugrovec 78	E	A	7. K. Tušek	
Memorijal »J. Mišić«	E	A	7. I. Mesić, S. Sambolek, K. Tušek	
Memorijal »J. Mišić«	E	sč	9. J. Brestovac, T. Bičanić, V. Horbec	
PD »Zagreb«	P	A	3. N. Aleksić, Đ. Sindelić, Z. Kantura	
PD »Zagreb«	P	Z	6. I. Mesić	
Prvenstvo PSH	E	A	1. K. Tušek	
Prvenstvo PSH	E	A	9. I. Mesić, M. Hadžisejdžić, T. Gugić	
Memorijal »A. Ivić«	P	A	10. J. Brestovac, V. Horbec, Z. Gobec	
Memorijal »A. Ivić«	P	Z	7. I. Mesić	

Orijentacijsko natjecanje
u Vugrovcu

PD »Vihor« uključuje se 1971. godine u Veliki narodni zbor na Ponikvama, koji je održan pod pokroviteljstvom dra V. Bakarića u povodu 30. obljetnice Ustanka naroda Hrvatske. Dana samoupravljača i u znak sjećanja na posljednji govor narodnog heroja Rade Končara održanog na Ponikvama. Tom prilikom organizirali smo ekipno orijentacijsko natjecanje na kojem je sudjelovao velik broj ekipa, među kojima su osim planinara bile ekipa JNA, izviđača i drugih.

Osim tečajeva i škola u našem društву, organizirali smo opet na Medvednici, u okolini planinarskog doma »Risnjak«, tečaj za orijentaciju na razini grada Zagreba uz pomoć Planinarskog odbora Zagreba, i to od 11. do 28. 5. 1972. Tečaj je pohadalo 50-ak zainteresiranih planinara. Već od samog osnutka društvo je delegiralo predstavnika u Komisiju za orijentaciju Planinarskog saveza Hrvatske. Bili su to inače aktivni članovi B. Pećkaj i I. Mesić, a nakon ponovnog aktiviranja Komisije 1973. godine naš predstavnik bio je S. Mesić.

Osim na orijentacijskim, naši su članovi sudjelovali i u skijaškim natjecanjima: 1969. go-

dine na Velebitskom spustu u kategoriji omladinaca S. Mesić osvojio je 2. mjesto u kombinaciji, a 1972. godine na memorijalu »I. Pačkovskog« postigli smo ove rezultate: u planinarskom trčanju 4. I. Mesić, 7. J. Brestovec, 10. I. Marković, u veleslalomu 5. J. Brestovec, 7. I. Mesić, 9. Ž. Kantura, u spustu 4. I. Mesić, 8. J. Brestovec, a ukupno kao društvo osvojili smo 3. mjesto.

Osim na orijentacijskim natjecanjima »Vugrovec«, sudjelovali smo nekoliko puta i u ostalim natjecanjima koja se tom prilikom održavaju. Godine 1972. u natjecanju automobilu do 850 ccm postignuti su ovi rezultati: 1. N. Aleksić, 2. J. Jurković, 3. Ž. Kantura, 4. O. Drobnić, 6. S. Jurković, 7. B. Aleksić; preko 850 ccm: 2. F. Židan, 3. M. Korenjak, 4. J. Brestovec, 5. K. Mikolčić, 7. M. Dlouhy. 1973. godine ponovno u natjecanju automobila do 1000 ccm: 1. M. Ivić, 2. F. Althaler, 3. B. Aleksić, 4. N. Aleksić, 5. S. Krsnik; preko 1000 ccm: 1. Ž. Kantura, 2. J. Brestovec, 3. V. Puzak, 4. N. Mizdrak. 1974. godine do 1000 ccm: 8. N. Marković, preko 1000 ccm: 4. N. Mizdrak.

Natjecatelji na Platku: F.
Židan, I. Mesić i S. Mesić

Odlikovanja i priznanja

Mr ŽELJKO KAŠPAR

Samoprijegoran rad članova društva bio je spontan, prožet ljubavi i privrženosti planinama, sa samo jednom željom — privući u planinarsku organizaciju entuzijaste koji će voljeti i živjeti za planine. Pri tome nije nitiako pomiclao niti poželio osvajati odlikovanja i priznanja određenih foruma. Rad u društvu i drugim planinarskim i sportskim organizacijama i forumima bio je rad amatera-planinara koji su bili prožeti mišljem kako obogatiti svoj život ljepotama planina i približiti ga čovjeku. Iz te perspektive treba promatrati dodjelu priznanja odnosno odlikovanja pojedinim članovima društva. Naši članovi dobili su za svoj rad u planinarskoj organizaciji najviša priznanja od Planinarskog saveza Hrvatske, Planinarskog saveza Jugoslavije, Saveza za fizičku kulturu grada Zagreba i Hrvatske, te državna odlikovanja za unapredjenje planinarstva. Samo društvo odlikованo je srebrnim i zlatnim znakom Planinarskog saveza Hrvatske za svoj uspješan 10-godišnji rad. Društvo, koje postoji samo 10 godina, imade 33 člana sa 47 odlikovanja Planinarskog saveza Hrvatske i Planinarskog saveza Jugoslavije, što je dokaz njegovog stvaralačkog rada i postignutih uspjeha. Najzaslужniji članovi društva dobili su najviša odlikovanja od Planinarskog saveza Hrvatske i Jugoslavije.

Odlikovanja Planinarskog saveza Jugoslavije

Zlatni znak:

Nikola Aleksić
Zdravko Ceraj
Miroslav Ivanišević
Željko Kašpar
Drago Belačić

Srebrni znak:

Milovan Dlouhy
Željko Gobec
Želimir Kantura

Odlikovanja Planinarskog saveza Hrvatske

Zlatni znak:

Nikola Aleksić
Zdravko Ceraj
Milovan Dlouhy
Željko Gobec
Miroslav Ivanišević
Želimir Kantura
Željko Kašpar
Drago Belačić
Alfred Židan

Srebrni znak:

Biserka Aleksić
Josip Brestovec

Milan Ivić
Janko Jurković
Vesna Kašpar
Stipica Mesić
Đorđe Sindelić
Nenad Svedek

Brončani znak:

Franjo Althaller
Ana Černik
Marija Gobec
Hrvoje Gold
Marijana Gross
Vlado Horbec
Nada Ivić
Bogdan Medić
Ivica Mesić
Branko Stipetić

Odlikovanja drugih planinarskih saveza

Nikola Aleksić

- a) zlatni častni znak Planinske sveze Slovenije
- b) zlatni znak Planinarskog saveza Bosne i Hercegovine
- c) plaketa Planinarskog saveza Srbije

Odlikovanja društvu

- Srebrni znak PS Hrvatske u povodu 5. godišnjice osnivanja društva.
- Zlatni znak PS Hrvatske u povodu 10. godišnjice osnivanja društva.

Napomena: U evidenciji su navedena sva odlikovanja članova odnosno i ona koje su dobili prije nego je osnovano PD »Vihor«. Evidentirana su samo najviša odlikovanja koje je pojedinač primio u toku svog planinarskog staža. Navedena odlikovanja nisu dobivena samo za rad u društvu, već za općenite zasluge i samoprijegoran rad na polju planinarstva, u Planinarskom savezu Hrvatske, Planinarskom savezu Jugoslavije, Planinarskom savezu Zagreba, za suradnju s planinarskim savezima u drugim Republikama, kao i drugim planinarskim društvima.

Ostala priznanja za fizičku kulturu

Zdravko CERAJ

- Plaketa za zasluge 1945—1955. u fizičkoj kulturi u FNRJ
- Priznanje za 30. godišnjicu rada na unapredjenju fizičke kulture Saveza za fizičku kulturu Hrvatske 1964. god.
- Jubilarna zlatna plaketa za doprinos na unapredjenju fizičke kulture Saveza za fizičku kulturu Zagreba 1978. god.
- Republička nagrada fizičke kultury Hrvatske za 1979. god.

Miro IVANIŠEVIĆ

- Diploma Narodnog odbora Samobor za fizičku kulturu 1960.
- Nagrada Saveza za fizičku kulturu Samobora 1961.
- Spomen plaketa Saveza za fizičku kulturu Samobora 1965.
- Spomen medalja Skupštine grada Zagreba za fizičku kulturu 1965.
- Spomen diploma Saveza za fizičku kulturu Samobora 1975.

Željko KAŠPAR

- Jubilarna zlatna plaketa za doprinos unapređenju fizičke kulture Saveza za fizičku kulturu Zagreba 1978.

Drago BELAČIĆ

- Prvomajska nagrada grada Zagreba za fizičku kulturu 1973.
- Priznanje Saveza za fizičku kulturu Hrvatske 1974.
- Orden rada sa zlatnim vijencem, za zasluge na unapređenju planinarstva

Alfred ŽIDAN

- Priznanje Saveza za fizičku kulturu Zagreba za 20 godina rada na unapređenju fizičke kulture.

Osim navedenih odlikovanja u toku 10-godišnjeg rada društva uručena su još i priznanja pojedinim članovima društva od strane upravnog odbora društva za samoprijegoran rad u društvu i za ostale aktivnosti. Priznanja su dodijeljena slijedećim članovima: Miro Šurić, Bogdanu Mediću, Antunu Bičaniću, Dragi Belačiću, Željku Vodopiću, Milanu Iviću, Miri Ivaniševiću, Želimiru Kanturi, Nikoli Aleksiću, Ivici Mesiću, Stipici Mesiću, Zdravku Ceraju, Željku Kašparu, Branku Stipetiću, Željku Gobecu, Vladi Horbecu, Milovanu Dlouhyju, Nenadu Švedeku, Josipu Brestovcu, Ignacu Tuđini, Mauriciju Tuđini, Vesni Gjurčević, Evi Sandl, Zdenki Šurini, Hrvaju Goldu, Kreši Mikolčiću, Milici Gomzi, Katarini Tušek, Lidiji Stipić, Pionirskoj sekciji i Švicarskoj sekciji. Takoder su priznanja društva dodijeljena planinarskim aktivistima iz drugih društava koji su s PD »Vihor« suradivali u društvenom radu i planinarskim dobrovoljnim akcijama, u izgradnji planinarskih kuća, trasiranju, markaciji itd. Priznanja su dobili pojedinci: Drago Mihaljević, PD »Rade Končar«, Đuro Milošević, PD »Sutjeska«, Žarko Alujević, PD »Sutjeska«, Ante Rukavina, PD »Visočica«, Slavko Tomerlin, PD »Paklenica«, Franjo Ančić i Zoran Gomzi, PD »Rade Končar«, Ivo Veronek, PD »Japetić«, i Kristina Posavec, PD »Rade Končar«.

Priznanja društвima: PD »Rade Končar«, PD »Sutjeska«, PD »Paklenica« i PD »Visočica«.

Priznanja društvenim i radnim organizacijama: Žitokombinatu, Zagreb, i Crvenom križu grada Zagreba.

Osim navedenih odlikovanja i priznanja određeni broj članova društva predložen je za odlikovanja Planinarskog saveza Hrvatske prilikom 10. obljetnice osnivanja društva. Predloženi su slijedeći članovi:

Zlatni znak:

Josip Brestovac
Milan Ivić
Ivica Mesić

Srebrni znak:

Marija Gobec
Marijana Gross
Vlado Horbec
Branko Stipetić

Brončani znak:

Antun Bičanić
Zdenka Bombek
Vesna Gjurčević
Vladimir Gross
Đurđa Samobor
Zdenka Šurina
Ignac Tuđina
Marko Ugarković
Slavica Kocjan
Lovro Jonak
Maks Uzar

Svim članovima koji su od prvog dana osnutka u društvu dodijeljena je spomen-značka za 10-godišnje članstvo. To su: Nikola Aleksić, Josip Brestovac, Biserka Aleksić, Milovan Dlouhy, Marija Gobec, Željko Gobec, Karlo Gobec, Vlado Horbec, Milan Ivić, Nada Ivić, Božidar Pomper, Đorđe Sindelić, Ksenija Sindelić, Marijana Radić-Gross, Branimir Stipetić, Ivica Mesić, Nenad Švedek, Mihajlo Rukavina, Josipa Rukavina. Kao najveće priznanje u društvu prilikom 10. obljetnice osnivanja društva, za dugogodišnji zaslužan rad dodijeljene su »Plakete« slijedećim članovima: Nikoli Aleksiću, Josipu Brestovcu, Željku Gobecu, Želimiru Kanturi, Željku Kašparu, Miroslavu Ivaniševiću, Milanu Iviću, Ivici Mesiću, Milovanu Dlouhyju, Zdravku Ceraju, Alfredu Židanu i Ani Černik.

Osim navedenih, dodijeljena su priznanja društva Ani Bedeniković, Vesni Kralj, Milanu Bachu, Nelly Kotlar, Franji Tomešu, Katarini Tušek, Vladi Kuharu, Dragi Bijeliću, Krešimiru Mikolčiću, Mauriciju Tuđini, Ljerki Banjić, Biserki Skrnjug, Nedeljku Markoviću, Vladimиру Diki, Borisu Orešiću i Mariji Cvelbar.

Rezimirajući sva priznanja, koja su dobili članovi i društvo, može se reći da će ona biti poticaj za daljnji rad i prosperitet društva. Aktivnost društva zaslužila je priznanje i podršku ne samo planinarskih nego i društvenih faktora.

Vihoraški put

ŽELIMIR KANTURA

Ništa tako snažno ne povezuje društvo kao zajednička i uspješno izvedena akcija. Za društvo koje nema stalnih izvora prihoda, koje nema vlastitog planinarskog doma, a koje djeluje u malim i neodgovarajućim prostorijama, nametnula se sama po sebi pomisao da ostvaruje zajedništvo negdje u planini. Dobar dio članstva sudjelovao je u nizu akcija, bilo drugih društava, bilo PSH. Tako su izvođeni radovi na Baškim Oštarijama, elektrifikaciji, označavanju Velebitskih staza, obnovi markacija. Naročito se društvo svesrdno odazvalo pozivu PD »R. Končar« na izgradnji prvotnog skloništa. I upravo tu, na Bijelim stijenama, društvo je našlo područje na koje će za dugo vremena usmjeriti sve svoje snage i entuzijazam.

Često puta sjedeći na Bijelim stijenama, pogleda usmjerenog onamo prema Kvarneru, i nehotice pogled bi se zaustavljao na prelijepim vrhovima Samarskih stijena. Izgledalo je kao da su jedne drugima veoma blizu, a ipak, bile su prilično udaljene. Trebalo je najprije sići dc Klanca kostura, a zatim po Begovojo stazi do 13-og km, pa onda opet gore do Ratkovog skloništa na Samarskim stijenama.

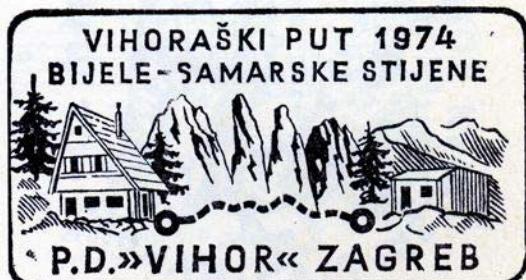
U takvim mislima i raspoloženju, veoma je toplu primljena zamisao da se spoje Bijele i Samarske stijene do tada nepoznatim putem. I tako je ideja rođena. Njeni ideolozi i romantičarski zanesenjaci bili su Milovan Dlouhy i pisac ovog priloga.

U kasno proljeće 1974. g. izvedena je prva akcija pod vodstvom iskusnog planinarskog radnika i člana društva Janka Jurkovića. U ekipi su sudjelovali još Antun Bičanić, Milan Bach, Ignac Tudina i Branko Stipetić. Ostali sudionici sačekali su pionire ovog puta iznad Klanca kostura, budući da se zbog visine snijega vozila nisu mogla prebaciti do 13. km na Begovojo stazi. Iako je prolaz bio uspješan, smjer ovog puta nije bio prihvaćen kao budući put. Naime, put nije prolazio kroz sjeverni greben Bijelih stijena, a upravo taj smjer je zamisljen kao ključna točka budućeg puta. Ovdje je prevladala zamisao kreatora puta Dlouhyja, da put ide kroz raspuknutu stijenu koja će kasnije dobiti naziv Ljuska. U jesen iste godine krenula je skupina od 18 članova pod vodstvom Milovana Dlouhyja i započela postavljanje staza sa Samarskih stijena. Nakon cijelodnevног izuzetno uzbudljivog probijanja, ekipa je u sumrak izbila podno Boca na Bijelim stijenama. Međutim, ni tada nije postavljena konačna staza, jer se nije uspjelo naći Ljusku. Vec sutradan manja ekipa u sastavu Milovan Dlouhy, Želimir Kantura, Milan Bach, Bogdan Medić, Stipica Mesić i Antun Bičanić postavili su konačnu stazu i ujedno je provizorno označili.

Put je nazvan „Vihoraški put“ : predan je javnosti u listopadu 1974. g. kao doprinos društva proslavi 100. obljetnice planinarstva u Hrvatskoj.

U ovoj velikoj društvenoj akciji sudjelovali su: Milan Bach, Nikola i Biserka Aleksić, Antun Bičanić, Božica Črlenec, Josip Breštrovec, Milovan Dlouhy, Hrvoje Gold, Sidonija Dlouhy, Janko Jurković, Miro Ivanišević, Želimir Kantura, Bogdan Medić, pok. Stipica Mesić, Ivica Mesić, Krešimir Mikolčić, Nevenka Vranarić, Branko Stipetić, Ignac Tudina, i Zdenka Surina.

Svima njima zahvaljujemo na pregalaštvu, entuzijazmu i njihovom neizmjernom doprinisu zajedništvu i prijateljstvu.

Kapelski planinarski put

ŽELIMIR KANTURA i ZORAN GOMZI

Kapelski planinarski put je plod neizmjerno ljubavi njegovih graditelja prema goranskim ljepotama, posebice Bijelim stijenama. Nezaboravni trenuci, što smo ih opetovano puta proživjeli dočekujući izlaz sunca ili ispraćajući sunce s vrha Bijelih stijena, naveli su nas na pomisao da podemo u nepoznate gudure i prema nepoznatim vrhuncima. Kada bi sunce izašlo i jutarnjim zrakama obasjalo obzorje pred nama, naš pogled šarao bi nepoznatim predjelima, sve tamo do naočitog grebena Velebita. I opet, kad je sunce zalazilo, gubila bi se u daljini nepregledna, u sumaglici izgubljena planina. To nas je dražilo i zvalo.

Već pri koraci u nepoznato tako su uzbudili našu maštu da smo, umjesto početno zamisljenog kružnog puta, usmjerili trasu prema Jadranu, za nas kontinentalce uvijek toliko privlačnom. Kada se tome doda spoznaja kako se zapravo malo, s planinarskog stajališta, zna o Velikoj Kapeli, naša se ideja pretvorila u želju i konačno u ovo djelo koje je pred vama.

Nismo imali namjere posvetiti se Velikoj Kapeli sa znanstvenog, već jedino i isključivo s planinarskog gledišta. Željeli smo da dugogodišnjoj povijesti hrvatskog planinarstva dodamo još jedan put kojim će sadašnje i buduće generacije kročiti diveći se ljepotama naše lijepo domovine. Misleći tako, imali smo posebno na umu da će budući posjetilac ovoga puta, osim neizmjernih prirodnih ljepota što ih pružaju Bijele, Samarske i Koločvartske stijene, upoznati i ne manje zanimljivu povijest ovoga kraja, sve tamo od tvrdih Fran-

kopanskih gradina srednjeg vijeka do Matić-poljane naših dana. Ovaj predio je velika povijesna vjetrometina, koja u znanosti još nije dobila odgovarajuće mjesto. Ako naš put posluži tome cilju i navede planinare eruditе i znanstvenike da sa stanovišta svojih disciplina prouče povijest, zemljopis, prirodopis i ljude ovoga kraja, bit će to veoma ponosni

Gradeći ovaj put uvijek smo imali na umu da on nije sveobuhvatan u smislu zemljopisnog prostiranja Velike Kapelle. Međutim, kako su Kapelskim putem obuhvaćeni najviši i najljepši predjeli Velike Kapelle, osim Kleka, to smo radni naziv puta zadržali kao konačan.

U našem radu sudjelovalo je puno dragih i odanih prijatelja, članova PD »Vihor« i PD »Rade Končar«, kao i drugih društava, te im se svima ovim putem zahvaljujemo. Ipak, posebno se moramo zahvaliti nesebičnoj pomoći i pregaštvu triju članica, koje su nas pratile u svim našim pohodima diljem Velike Kapelle: Ani Bedeniković, Vesni Gjurčević i Kristini Posavec. Također se toplo zahvaljujemo planinaru i dragom prijatu lju, akademskom slikaru, grafičaru Antunu Bičaniću, koji je svojim umijećem uredio knjižnicu o »Kapelskom planinarskom putu« te izradio nacrte, značke i zigove.

Posebno smo zahvalni Šumariji Novi Vinodolski koja način je darovala lokaciju s izgrađenom cisternom i materijalom za sklonište u Dulibi.

»Kapelski planinarski put« posvećen je 10. obljetnici PD »Vihor« i 25. obljetnici PD »Rade Končar«, a svečano je otvoren na Matić-poljani 23. rujna 1979. g.

NA PLANINCAH SONČECE SIJE

Valcer

- 2.) Gor cvetajo rožice bele,(3x)
gor cvetajo rožice.

3.) Eno dekle jih pa trga,(3x)
da si šopek naredi.

4.) Za klobuk ga bode pripela,(3x)
z eno zlatno knoflico.

5.) Da ga ne bo burja vzela,(3x)
da ga vetrč ne spihlja.

POJDMO NA ŠTAJERSKO

Brzo

Pojdmo na Šta-jersko, gle-dat kaj de-la-jo,
gle-dat kaj de-la-jo lju-bi-ce tri! _____

- 2.) Prva je kuharca,
druga je kelnerca,
treća je ljubica
mojega srca.

3.) Prva mi jesti da,
druga mi pitи da,
treća me v kamarcu
svojo pelja.

POBJEDA

tekstilna industrija Zagreb

Zavrtnica 18

Telefon: 515-155, telex 21625, Žiro realizacija 30101-833-378

Glavni direktor VERA DRAGAŠ

Ima u svom sastavu slijedeće OOUR-e:

- OOUR IZRADA TKANINA
- OOUR OPLEMENJIVANJE TKANINA
- OOUR MALOPRODAJA
- OOUR RADNA ZAJEDNICA ZAJEDNIČKE SLUŽBE

Djelatnost radne organizacije:

Proizvodnja pamučnih tkanina — 012521 (proizvodnja, bojadisanje i oplemenjivanje tkanina iz svih vrsta pređe, kao i promet na veliko i malo, te usluge pogona za održavanje, energetiku i razvoj, vršenje neindustrijskih djelatnosti uvjetovanih proizvodnjom i djelatnost iz oblasti društvenog standarda).

Nudimo tkanine:

SINCOTIP tkanine za kišne ogretače, vjetrovke, šoferske bunde, hlače, ljetne kostime, radna odijela i ogretače. Lako se održavaju, ne treba glaćati.

SINTIP tkanine za muška odijela, ženske kostime, dječju odjeću, tkanina je namijenjena odjeći za dnevnu upotrebu.

KORDSAMT tkanine za mušku, žensku i dječju sportsku odjeću i dekoraciju.
DENIM tkanina za mušku, žensku i dječju sportsku odjeću.

NAŠE TKANINE VAŠE ZADOVOLJSTVO

Pogon Virje, Paromlinska 5 trn.

Predstavništvo Beograd, 7. juli 36, tel. 622-666

Prodavaonice: Zagreb, Socijalističke revolucije 54, tel. 414-415
Bjelovar, Gundulićeva 6, tel. 40-69
Beograd, Uzun Murkova 7, tel. 620-041

